

aile

DIYANET AYLIK DERGI'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR | EKİM 2018

İNSANIN
SÜSÜDÜR
TEVAZU

ZİHNİ KEMİREN
HASTALIK:
OBSESİF
KOMPULSİF
BOZUKLUK

HAYATIN
OKURYAZARI
OLMAK

KOMŞU KOMŞU
HUUU!

ACARLAR
LONGOZU VE
MADEN DERESİ

**DİN İŞLERİ YÜKSEK
KURULU BAŞKANI
DR. EKREM KELEŞ İLE
"DİN GÖREVLİLİĞİ"
ÜZERİNE...**

Din görevlisinin
sözlerindeki tesir,
bulutlardan ince
ince dökülen
rahmet damlaları
gibidir.

Ailenin yaşlı üyeleriyle ilişkiler

Din Görevlisinin Hatıra Defteri

Eser, Diyanet Aylık Dergi'de yayınlanan hatıra yazılardan derlenerek hazırlanmıştır. Her biri hayatın içinden hikâye tadında olan bu hatıraların yayınlanmasıyla din görevlilerinin tecrübelerini gerek birbirleriyle gerekse de diğer okuyucularımızla paylaşmalarına katkı sağlamayı arzu ediyoruz.

Ailenin Yaşlı Üyeleriyle İlişkiler

K

imine göre hayatın sonbaharı kimine göre vuslata uzanan yolun son kıvrımı olan yaşlılık; özellikle teorik, pratik ve üretici yaşam bilgisi açısından değerlendirildiğinde bir hazine niteliği taşımaktadır. Bizler; tarihin her döneminde yaşlıları baş tacı etmiş; onların engin tecrübelerinin değerini bilmiş, bu sayede toplumsal birlik, beraberlik ve dayanışma ruhunu canlı tutmayı başarmış; yaşlılara hizmeti, onların ihtiyaçlarının karşılanması için gösterilen gayreti ibadet kabul etmiş bir medeniyetin temsilcileriyiz. Gerek Kur'an-ı Kerim'de gerekse Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hadislerinde anne baba üzerinden yaşlılar; "öf!" bile denmemesi, azarlanmaması, tatlı ve güzel söz söylenmesi (İsrâ, 17/23.) saygınlığının kabul edilmesi (Tirmizî, Birr, 15.) kısaca her durumda ihtimam gösterilmesi gereken kimseler olarak vurgulanmıştır.

Aile Dergisi'nde bu ay Dr. Lamia Levent Abul "Ailenin Yaşlı Üyeleri İle İlişkiler" adlı yazısında yaşlı insanların sahip oldukları bilgi, görgü ve tecrübeleri ile geçmişle bugün arasında bir köprü vazifesi gördüklerini, insani değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında etkin rol oynadıklarını belirtti. En büyük korkuları yalnız kalmak olan yaşlıların ruh dünyalarını anlamaya çalışmanın ve kendilerini güvende hissedecekleri bir aile ortamı oluşturmanın son derece önemli olduğunu ifade etti.

Bu ayki söyleşimizi Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Dr. Ekrem Keleş ile "din görevliliği" üzerine gerçekleştirdik. Din görevlisi tabirini, hem bilgi donanımı hem ahlaki donanım hem de siret-i hasenesi itibarıyla dinî hayata rehberlik yapan Müslüman şekilde anlamak ve açıklamak gerektiğini ifade eden Keleş, din görevlilerinin İslam'ın yüce mesajının insanlığı kuşatmasındaki önemli rollerine vurgu yaptı.

Mustafa Mirza Demir, Geçmiş Zaman Olur ki'de binlerce insanın ölümü ve zorunlu göçüyle sonuçlanan Balkan Savaşlarını kaleme aldı.

Biz Bize köşemizde Dr. Bahattin Akbaş "İnsanın Süsüdür Tevazu" yazısında "Tevazu, Hak karşısında 'hiç' olmanın idrakine erebilmektir." dedi. Bencil, kendini beğenen, kibirli insanların kendi içinde ve toplum bazında huzurlu bir hayat sürmelerinin mümkün olamayacağını altını çizdi.

Yolgezerin Notları'nda Erkan Türkseven, doğa ve kültür turizmini bir arada yaşayabileceğiniz "Sakarya'nın İki İncisi Acarlar Longozu ve Maden Deresi"ni kaleme aldı.

Dergimiz bu ay da dopdolu bir içerikle karşınızda. Kahve Molası, Kalbe Dokunan Hikâyeler, Ters Köşe, Bakış Açısı ve ismini zikredemediğimiz diğer köşelerimizde birbirinden kıymetli yazılar siz değerli okurlarımızı bekliyor.

Sizleri dergimizle baş başa bırakırken Cumhuriyet Bayramı'nızı kutluyor; yaşlıların evlerde veya huzurevlerinde yalnızlığa, ilgisizliğe, yokluğa terk edilmediği; bayramdan bayrama ziyaret edilen, yılda bir gün hatırlanan konumuna düşürülmediği bir toplum temenni ediyorum.

İÇİNDEKİLER

36 DİN İŞLERİ YÜKSEK KURULU BAŞKANI DR. EKREM KELEŞ İLE "DİN GÖREVLİLİĞİ" ÜZERİNE...

Muhammed Kâmil Yaykan İmam hatiplik, müezzinlik, vaizlik, Kur'an muallimliği... Bütün bu vazifeler çok şerefli, şerefli olduğu kadar da sorumluluğu ağır görevlerdir. Çünkü bu görevlerde bulunmak, Hz. Peygamber'in makamında bulunmak anlamına gelmektedir. Resul-i Ekrem ömrü boyunca hastalığı hariç mihrap ve minber görevini aksatmamıştır.

10 KAHVE MOLASI
Esmâ Türkseven

12 ZİHNİ KEMİREN HASTALIK: OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK
Ayşe Handan Özkan Selim

16 BEKLEMEK
Sema Bayar

20 OKUL REDDİ
Zehra Koç

PENCERE Dr. Lamia Levent Abul

AİLENİN YAŞLI ÜYELERİYLE İLİŞKİLER

Yaşlılar daha sevecen, hoşgörülü ve merhametli oldukları bu çağlarda çocuklarla ve gençlerle daha rahat iletişim kurabilirler. Dede ve ninelerin torunlarına tatlı bir üslup ile anlatacakları masallar, Sevgili Peygamberimizin ve onun güzide ashabının hayatları ve ibretlik hikâyeler değerlerin yeni kuşaklara aktarılması açısından önemsenmelidir.

22 HAYVAN SEVGİSİNİN ÇOCUĞUN GELİŞİMİNDEKİ ROLÜ
Gülsüm İnal Karapınar

24 İÇTEN SESLER KOROSU
Dr. Hafsa Fidan Vidinli

26 MERAK TERBİYESİ
Kaan H. Süleymanoğlu

30 İNSANIN SÜSÜDÜR TEVAZU
Dr. Bahattin AKBAŞ

32 GÖLGELER
Gülay Bulduk

34 HAYATIN OKURYAZARI OLMAK
Sümeyra Çelik

40 KOMŞU KOMŞU HUUU!
Zeynep Demir

42 ACARLAR LONGOZU VE MADEN DERESİ
Erkan Türkseven

46 İLK NAMAZ
Ömer Seyfettin

47 İBADETİN ÖZÜ: DUA
Muhammed Kâmil Yaykan

48 YENİ FİLİZLER...
Eda Saklı Köksal

**50 OSMANLI'NIN YİTİĞİ:
"BALKANLAR"**
Mustafa Mirza Demir

52 KÜÇÜK BİR ELMA İÇİN
Cânân Cehri Akyol

54 ERKAM B. EBÜ'L-ERKAM (R.A.)
Doç. Dr. Salih Kesgin

**56 BİTKİ ÇAYLARINDA
AKILLI KULLANIM**
Havva Arın

58 KIRKAMBAR
Ali Erdoğan

60 AKLİYAT
Zeynel Özyurt

62 BULMACA
Ali Osmanoglu

64 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

aile

Diyabet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Fatih KURT

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Elif ARSLAN

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
Bünyamin KAHRAMAN

Yayın Koordinatörleri
Muhammed Kâmil YAYKAN
Esmâ TÜRKSEVEN
Sema BAYAR

Tashih
Muhammed Kâmil YAYKAN

Arşiv
Ali Duran DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım
Even Medya
www.evenmedya.com

Kapak Fotoğrafı
Nurullah ÇETİNTAŞ

Baskı
Çağlayan A.Ş.
Tel: 0232 274 22 15

Abone İşleri
Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr
Online Abonelik
yayinsatis.diyabet.gov.tr

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Üni-
versiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0312 295 86 61-62
Faks: 0312 295 61 92
ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyabet Aile Dergisi, Diyanet
İşleri Başkanlığı yayın organıdır.
Dergide yayımlanan yazı, konu,
fotoğraf ve diğer görsellerin her
hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak
gösterilmeden her türlü ortamda
alıntı yapılamaz.

「PENCERE」

Ailenin yaşlı üyeleriyle ilişkiler

DR. LAMİA LEVENT ABUL
Diyanet İşleri Uzmanı

“Küçüklerimize
merhamet etme-
yen, büyüklerimize
saygı göstermeyen
bizden değildir.”
(Tirmizî, Birr, 15.)

Yaşlılar daha sevecen, hoşgörülü ve merhametli oldukları bu çağlarda çocuklarla ve gençlerle daha rahat iletişim kurabilirler. Dede ve ninelerin torunlarına tatlı bir üslup ile anlatacakları masallar, Sevgili Peygamberimizin ve onun güzide ashabının hayatları ve ibretlik hikâyeler değerlerin yeni kuşaklara aktarılması açısından önemsenmelidir.

insanın doğumla başlayan hayat serüveni; çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık basamaklarından geçip ölümle nihayete erer. İnsanın geçirmiş olduğu bu hayat evrelerine Kur'an-ı Kerim şu ayetle dikkat çeker: "Sizi önce topraktan, sonra bir nutfe'den, sonra bir aleka'dan yaratan, sonra da olgunluk çağına ve nihayet ihtiyarlığa erişmeniz için bebek olarak çıkaran O'dur. Kiminiz bundan önce öldürülür; kiminiz de, aklınızı kullanırsınız diye, belirlenmiş bir vakte erişecek kadar yaşatılır." (Mü'min, 40/67.) Ayet-i kerimede de ifade edildiği gibi doğum ve ölüm gibi yaşlılık da ilahî kanunun bir gereğidir ve ömrü vefa eden her insan kendini ihtiyarlık potasında buluverir.

Geçmiş çağlardaki toplumlarda yaşanan ve üretimin dışında kalan yaşlıların birtakım olumsuz muamelelere maruz kaldıkları tarihî gerçekler arasında yer almaktadır. Yaşlı insanlara karşı geçmişte gösterilen insanlık dışı uygulamalar artık çok eski çağlarda kaldı. Ancak günümüzde de yaşlılara yapılan başka türlü muameleler söz konusu. Yaşlılarımız evlerinde, odalarında, huzurevlerinde yalnızlığa, bir bakıma kendi başlarına ölüme terk edilebiliyor. Hayatlarının son demlerini yaşayan bu insanlar belki annemiz, belki babamız veya bir yakınımız... Kısacası onlar bizim hayatımızın pek çok döneminde beraber olduğumuz büyüklerimiz. Ahir ömürlerini huzur ve sükûnet içerisinde geçirmelerini sağ-

lamak onlara karşı göstermemiz gereken vefa ve insanlık borcunun gereğidir.

Hayatta hepimizin meşguliyetleri var. Hiçbir meşguliyet annemizi babamızı aramamıza, onların hâl ve hatırlarını sormamıza, ihtiyaçlarını karşılamamıza engel olmamalıdır. Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah, yanımızda yaşanan anne babamıza ilgi alaka göstermemizi, onlara iyi muamelede bulunup gönüllerini almamızı söylüyor: "Rabb'in sadece kendisine ibadet etmenizi bir de ana-babaya iyilik etmenizi emretti. Eğer onlardan biri ya da ikisi senin yanında yaşlanırlarsa onlara 'öf' bile deme! Asla azarlamak, tatlı söz söyle! Onlara, kol kanat ol, sevgi ile yaklaş. 'Ya Rab! Küçükken nasıl beni bağırırlarına bastılırsa sen de onları kucakla' diye dua et." (İsra, 17/23-24.)

Bu ayet-i kerimede Yüce Allah insana şöyle bir hatırlatmada bulunuyor: Sen küçükken anne baban seni bin bir zahmet ve güçlük içinde büyük bir sevgi ve ihtimamla büyüttüler. Şefkat ve merhametle kucaklayıp bu günlere getirdiler. Şimdi onlar senin yanında yaşlandılar, şefkat ve merhamete muhtaçlar. Sen onlara sevgi ve merhametle yaklaş. Onların kalplerini kıracak, incitecek, üzecek davranışlardan sakın. Yaşlılığın getirmiş olduğu hastalıklar onları düşkün ve geçimsiz yapmış olabilir. Ama sen geniş gönlü ol, sabır göster. Güzел sözler ve davranışlarla kalplerini kazan. Onlara hayır duada bulun. Şikâyetlerini ve rahatsızlıklarını dinle, en

güzel muameleyle onlara muamele et. Huysuzlukları, şikâyetleri karşısında yüzünü ekşitme, suratını asma, "öf" bile deme. Çünkü onlar şimdi sana muhtaçlar, tıpkı senin çocukken onlara muhtaç olduğun gibi...

Yüce Allah bu ayette, insanı artık hafızasının çok derinlerinde kalmış küçüklük hatıralarına götürerek bazı uyarılarda bulunuyor. İnsanın her zaman bu hâlde olmadığını, güçsüz ve muhtaç olduğu zamanlardan geçtiğini ve o günlerde anne babasının yanında olduğunu hatırlatıyor. Aslında hepimizin anne babamızın bizim için katlandıkları sıkıntıları, fedakârlıkları duymaya ve yeniden hatırlamaya ihtiyacı var. Çünkü Kur'an'ın ifadesiyle nankör olan insan geçmişçi çabucak unutabiliyor.

HZ. PEYGAMBER'İN YAŞLILARLA İLETİŞİMİ

Yaşlılıkta insan, içinde bulunduğu dönem dolayısıyla

fazlasıyla duygusaldır. İlgiye ve sevgiye çocuklar kadar muhtaçtır. Çocukların yetişmesinde sevgi nasıl belirleyici bir role sahipse yaşlılar da aynı şekilde sevgiyle, ilgiyle hayata tutunurlar. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) yaşlılarla iletişimi bu konuda bizlere yol gösterici örneklerle doludur. Yaşlı kimselere ikram edilmesinin sevap olduğunu belirten Hz. Peygamber, çevresindeki yaşlılara hürmet ve saygı göstermiş, ikramlarda bulunmuştur.

Hz. Peygamber'in, küçük yaşlarda anne ve babasını kaybetmiş olmasına rağmen, anne babası yerine koyduğu insanlara gösterdiği saygı ve ilgi gerçekten takdire şayandır. Sevgili Peygamberimiz, çocukluğunda evlerinde kaldığı amcası Ebu Talib'in eşi Fatıma Hanım'ı, dadısı Ümmü Eymen'i, sütanneleri Süveybe ve Halime'yi her fırsatta arayıp sormuş, ziyaret etmiş, onlara hediyeler göndermiş, muhtaç olduklarında

Huzurevinde yapılan bir mülakatta yaşlıların ortak düşünceleri her şeyi anlatmaya yetiyor: "Bu yaştan sonra çok yemek, çok giymek zaten bizi ilgilendirmiyor. Bizim istediğimiz, çocuklarımızdan, torunlarımızdan ilgi görebilmek, onları sevebilmektir..."

yardımda bulunmuştur. (Ebû Dâvûd, Edeb, 120.) Onun yaşlı insanlara göstermiş olduğu bu kadirşinaslık ve vefa hepimiz için örnek almaya değerlidir.

Hz. Peygamber, Mekke'yi fetih ettiği zaman Hz. Ebu Bekir, artık pirifâni olmuş âmâ babası Ebu Kuaf'e'yi sırtına alarak Hz. Peygamber'in huzuruna getirmişti. Yaşlı bir insanın bu şekilde yanına getirilmesinden dolayı oldukça üzülen Peygamber Efendimiz, Hz. Ebu Bekir'e: "Yaşlı babanı buraya kadar yormayıp evde bıraksaydın da yanına biz gitseydik ya!" (Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 160.) buyurarak yaşlılara hürmet ve saygının nasıl olması gerektiğini ortaya koymuştur.

Yaşlı ve düşkün hâle gelmiş anne babasına, büyüklere bakmaktan kaçınan, şefkat ve sevgi göstermeyen, onlara karşı hatalı ve kusurlu davranışlarda bulunanlara Peygamber Efendimizin uyarısı çok manidardır: "Küçüklerimize şefkat göstermeyen ve büyüklere

değer ve saygı göstermeyen bizden değildir." (Tirmizî, Birr, 159.) Sevgili Peygamberimiz sadece yaşlıların değil, düşkünlerin, zayıfların, yetimlerin ve kimsesizlerin de gözetilmesini, onlara yardım edilmesini her vesileyle teşvik etmiştir.

Yaşlı anne babalarına kol katnat giren ve hürmet gösteren evlatlar, onların Yüce Allah'ın katında ret olunmayan dualarına da mazhar olurlar. Sevgili Peygamberimiz anne babanın evladı için yapmış olduğu duanın geri çevrilmeyip kabul olduğunu bildirmektedir. "(Allah'ın kabul ettiği) Üç müstecap dua vardır, bu duaların kabul olacağı hususunda hiç bir şüphe yoktur. Mazlumun duası, misafirin duası, anne babanın evladına duası." (İbn Mâce, Duâ, 11.)

YAŞLILIK HAYATTAN KOPMA DEĞİLDİR

Nedense toplumumuzda yaşlılıkla ilgili pek çok yanlış yargı ve ifadelere rastlıyoruz. Bu yanlış yargılardan biri de yaşlılıkla beraber insanın hayattan el etek çekerek köşesine çekilmesi ve ölümü bekleme şeklindeki yargıdır. "Yaş yetmiş iş bitmiş.", "Ununu elemiş eleğini asmış." vb. sözlerle ifade edilen yargılar gerçeği yansıtmaktan oldukça uzaktır. Zira yaşlılık hayattan kop-

ma, atıl kalma ve kabuğuna çekilme değildir. Aksine yaşlı insanlar bir ömür geçirdikleri bu dünyada bilgi, görgü ve tecrübeleriyle geçmişle bugün arasında bir köprü vazifesi görürler.

Onlar hayatta karşılaştıkları olaylardan dersler çıkarmış, hayatı özümsemiş, âdeti hayatın içinde pişmiş ve olgunlaşmışlardır. Bilge ve saygın bir konuma gelmiş insanların tecrübe ve birikimlerinden faydalanılabilir. Aile içerisinde herkesin sevdiği, saygı duyduğu yaşlı bir insanın bulunması, aile bireyleri arasındaki bağların güçlenmesini, herkesin birbirine karşı daha özenli ve saygılı davranmasını sağlar. Aynı zamanda insani ve ahlaki değerlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında da etkin rol oynar.

Evde bulunan büyükanne ya da büyükbaba kuşak çatışmalarının en aza indirilmesinde son derece mühim bir yere sahiptirler. Gençler yeni öğrendikleri bilgileri ve dinamiklerini büyüklerinin tecrübeleri ile birleştirebilirlerse daha az yanlış yapar ve hayata karşı daha donanımlı olabilirler. Özellikle yaşlılar daha sevecen, hoşgörülü ve merhametli oldukları bu

İnsan İhtiyarlıkta Ne Bekler?

Yaşlılar aslında bizden çok şey istemiyorlar. Onların ihtiyacı biraz ilgi, biraz sevgi. Kendilerini rahat hissedebilecekleri sıcak bir aile ortamı. Sevecen bir bakış, içten bir tebessüm ve güler yüz... Huzurevinde yapılan bir mülakatta yaşlıların ortak düşünceleri her şeyi anlatmaya yetiyor: "Bu yaştan sonra çok yemek, çok giymek zaten bizi ilgilendirmiyor. Bizim istediğimiz, çocuklarımızdan, torunlarımızdan ilgi görebilmek, onları sevebilmektir..."

(Zeki TAN, "Yaşlıya Din Hizmeti Sunarken Onların Yaşam Kalitesini Artırma ve Yaşlılığı Anlamli Kılmada Dinin Tanıdığı Pozitif Ayrımcılığın Boyutları", Din Hizmetleri Sempozyumu, s. 14, Ankara 2007)

Buhârî'de yer alan bir hadis-i şerifte anlatıldığı üzere, üç genç bir mağaraya sığınır. Ancak mağaradan çıkmak istediklerinde büyük bir kayanın mağaranın kapısını kapattığını görürler. Mağarada mahpus kalan gençler, yuvarlanan kayanın kapattığı mağara kapısının açılması için yaptıkları güzel amelleri şefaatçi olarak anlatmaya başlarlar. İçlerinden biri de anne babasına yaptığı hizmeti, mağaranın kapısının açılması için anlatır. Ve sonunda mağaranın kapısındaki kaya aralanır, gençler kurtulurlar. (Buhârî, Enbiyâ, 50.)

çağlarda çocuklarla ve gençlerle daha rahat iletişim kurabilirler. Dede ve ninelerin torunlarına tatlı bir üslup ile anlatacakları masallar, Sevgili Peygamberimizin ve onun güzide ashabının hayatları ve ibretlik hikâyeler, değerlerin yeni kuşaklara aktarılması açısından önemsenmelidir.

Ailemiz içerisinde bulunan yaşlı insanları nasıl memnun ve mutlu edebiliriz? Elbette onlara henüz işlerinin bitmediğini ve yaşadıkları müddetçe yapacakları daha pek çok şey olduğunu hissettirerek. Mesela aile ortamı içerisinde de yaşlılara onların yapabileceği bir takım işler verebiliriz. Bu işler, onların kendilerini daha iyi hissetmelerini ve aile içerisinde onlara hâlâ ihtiyaç duyulduğunu görmelerini sağlayacaktır. "Küçük bir iş, o bir saatte yapacağına ben hemen hallederim." diye düşünmek yerine, yaşlıların bu işi başardıktan sonra yaşayacağı mutluluk hesaba katılmalı ve ona göre hareket edilmelidir. Yaşlıların yapabilecekleri işler arasında çiçeklerin sulanması, bahçe işleri, çocuklara göz kulak olma, ufak tefek alışverişler, örgü vb. el işleri sayılabilir. Tabii bu işler ailenin durumuna göre değişebilir. Özellikle anne babanın beraber çalıştığı ailelerde; çocukların, dede ve nineleri tarafından bakılması makul bir çözüm olarak düşünülebilir.

Yaşlı insanlar bir ömür geçirdikleri bu dünyada bilgi, görgü ve tecrübeyle geçmişle bugün arasında bir köprü vazifesi görürler.

Yaşlılar için en büyük korku yalnız kalmaktır. İyice güçten kuvvetten düşen bedenleri ve artan duygusalıkları, yalnızlığın yükünü çekmekte zorlanır çoğu zaman. Yaşlılığın getirdiği yalnızlık, yaşlı insanlar için en dayanılmaz durumlardan biri hâline gelir. Onların bu ruh dünyalarını anlamaya çalışmalı ve ken-

dilerini güvende hissettikleri sevgi dolu bir aile ortamı oluşturmaya gayret edilmelidir. Bu durum her evlâdın düşünmesi, yapması gereken bir vazife olarak görülmelidir.

İnsanlar anne ve babalarını huzurelerine göndermeye karşıdır. Ama evlerindeki yaşlılarını da odalarında yalnızlığa ve ilgisizliğe terk ederler. Aslında onların bizden bekledikleri fazla bir şey yoktur. Ziyadesiyle hassas ve kırılğan kalpleri bazen bir sıcağın tebessümle kazanılabilir. Hatırlarını soracak bir ses, kendilerine uzanacak bir şefkat eli ve sevgi dolu bir çift sözdür bekledikleri. Şair Can Yücel yaşlıların yalnızlık duygularına şu şekilde tercüman olmaktadır:

Yalnızlığa dayanırım da bir başınalığa asla,
Yaşlanmak hoş değil duvarlara baka baka,
Bir dost göz arayışıyla,
Saat tıkırtısıyla...

Korkmam, geçinip gideriz bir mutlulukla,

Ama; 'Günün aydın, akşamın iyi olsun' diyen biri olmalı
Bir telefon sesi çalmalı ara sıra da olsa kulağımda
Yoksa zor değil, hiç zor değil demli çayı bardakta karıştırıp, bir başına yudumlamak doyasıya

Ama; 'Çaya kaç şeker alırsın?' diye soran bir ses olmalı ya ara sıra...

Fotoğraf: Fethi Doğru

Son yapılan araştırmalar beynin sürekli olarak yeni şeyler öğrenmesinin hücre yaşlanmasını yavaşlattığını ortaya koymuştur. Yaşlılıkta sık görölen unutkanlık ve bunun ileri aşaması olan bunama, beyinsel faaliyetlerin devam ettirilmesi ile önlenabilir. Yaşlı insanlar yeni kurslara katılarak, satranç oynayarak, bulmaca çözürek, kitap okuyarak, sağlıklarının elverdiği ölçüde seyahat ederek bu hastalıkları kendilerinden uzaklaştırabilirler.

Yaşlanmanın yaşla ilgisi olmadığını ve çok yaşamakla yaşlanılmayacağını gösteren pek çok örnek var. İnsan kaç yaşında olursa olsun, hayata dair isteklerini, ümitlerini ve heyecanlarını kaybetmemişe genç sayılır. İşte bunu ortaya koyan örnekler:

Hz. Peygamber'in müjdesine nail olmak için Arap yarımadasından at sırtında İstanbul'a kadar gelen Eyüp el-Ensari seksen yaşının üzerindeydi.

Mimar Sinan, Süleymaniye Camii'ni bitirdiğinde yetmiş yaşını geçmişti. Uсталık eserim dediği Selimiye Camii'ni tamamladığında ise seksen altı yaşındaydı.

İslam tarihçisi Fuat Sezgin, hayatının son günlerine kadar ilimle meşgul olmaya devam etti ve doksan dört yaşında bile hâlâ masasının başındaydı.

Yüz yaşında hayata gözlerini yuman dünyaca ünlü tarihçi Halil İncalcık, eserlerinin çoğunu seksen yaşından sonra kaleme almıştı.

Galileo, ayın günlük ve aylık çizimlerini yaparken yetmiş üç yaşındaydı.

Piri Reis, altmışlı yaşlarında dünya haritasının çizimleriyle meşguldü.

Goethe, en büyük eseri Faust'u ölümünden bir yıl önce yani seksen yaşında bitirmişti.

Nobel ödüllü Alman Doktor Albert Schweitzer, seksen sekiz yaşında Afrika hastanelerinde sürekli ameliyat yapıyordu.

İsmail Dede Efendi, yetmişine merdiven dayadığı yıllarda bile nice kıymetli eserin altına imza atmıştı.

Charlie Chaplin, yetmiş altı yaşında film yönetmenliği yaparak hâlâ işinin başındaydı.

Doksan altı yaşındaki "Toprak Baba" unvanıyla tanıdığımız Hayrettin Karaca, kurduğu TEMA Vakfı ile yoğun çalışmalarına devam etmektedir.

BİLİM İÇİNDE BİLİM

Sabunun Temizleme Gücü

Sadece suyla yıkadığımızda sudaki moleküller yağ ve benzeri kirlere çözemediği için ellerimiz tam anlamıyla temizlenmiş sayılmaz. Bir maddenin diğerini çözebilmesi için ikisinin benzer yapıda olması gerekir. Hidrojen ve oksijen atomlarından oluşan su molekülleri polar yapıdadır, bu nedenle genellikle yağ ve benzeri maddelerden oluşan apolar kirlere çözemezler. Ancak sabunun yapısında her iki uç da bulunur. Bu uçlardan polar uç "hidrofil" yani suyu seven, apolar uç ise "hidrofob" yani sudan kaçan olarak isimlendirilir. Sabundaki apolar uçlar yağ ve kirlere bağlanır, polar uç ise suya bağlanarak su ile birlikte bu kirlerin uzaklaşmasını sağlar.

DAĞARCIK

Gözden Sürmeyi Çekmek

Eskiden tersanelerde gemi yapımında kullanılmak amacıyla ormanlardan getirilen tomruklar, fazla yer işgal etmesi amacıyla biçilir, değişik ebatlarda kereste hâline getirilirmiş. "Sürme" olarak tabir edilen bu keresteler, tersane çalışanlarının işlerini kolaylaştırmak amacıyla tiplerine ve sınıflarına göre ayrılarak "göz" adı verilen barakalara istiflenirmiş. Fakat hırsızlar, göze açtıkları küçük deliklerden birer ikişer sürmeleri çalmaya başlamışlar. Zamanla tersane gözlerine bekçi veya nöbetçi konulmuş ancak usta hırsızların gözden sürmeyi çekmelerine engel olunamamış.

PORTRE

Tek Başına Bir Okul: **Fethi Gemuhluoğlu**

Yaptığı hizmetlerle yaşadığı döneme bir gönül adamı olarak damgasını vuran Fethi Gemuhluoğlu, sağlam karakteri ve hoşgörülü tutumundan dolayı farklı çevrelerden insanların sevgisini kazandı. Yazılarında ve konuşmalarında her zaman iman, aşk, güzel ahlak, çalışkanlık gibi değerlerin savunucusu oldu ve gençlere bu değerleri aşılama konusunda önemli rol oynadı. Gençlerden içlerinde bilgi, zekâ, cesaret ve sanat parıltısı gördüklerini, yetenekleri doğrultusunda yönlendirdi. Hayatını ülkenin tabii kaynaklarını zenginliğe dönüştürecek, millî ve milletlerarası meseleleri çözüme kavuşturacak beceri, bilgi ve ahlaki donanıma sahip insanları ortaya çıkarmaya adadı. Takvimler 6 Ekim 1977'yi gösterdiğinde yetiştirdiği, etkilediği, aynı ideallere bağlı olduğu binlerce kişi onu Fatih Camii avlusundan sonsuzluğa uğurladı.

"Ölüm ne mutluluk benim için. Çünkü çocukluğumda yüz paraya alıp uçurduğum kuşlarım, cennetin kapısında beni bekliyorlar. Onların yanına gitmek, ne güzel şey."
Fethi Gemuhluoğlu

KISA KISA

Ayrılması Gereken İkili

Kahvaltılarımızın ayrılmaz ikilisi olan tahin ve pekmezin birlikteliği zannedildiği kadar masum değil. Tahinin içerisinde yüksek miktarda bulunan yağ, pekmezin içerisindeki şekerle bir araya geldiğinde sağlığımız için zararlı bir besine dönüşüyor. Günde bir kaşık pekmez ay sonunda bir kilo olarak size geri dönebiliyor.

Oyun Hamuru "Slime" Tehlike Saçıyor

Yapılan araştırmalara göre "slime" adı verilen oyun hamuru zehir saçıyor. Hamurun içinde bulunan boraks; deride dökülme, kaşıntı, egzama, solunum yolu enfeksiyonu, astım, organ yetmezliği, kalpte ritim bozukluğu, akciğerde hasar gibi birçok sağlık sorununa neden oluyor.

NELER OLUYOR HAYATTA?

Pet Şişeni At Kartını Doldur!

Özellikle yaz aylarında su tüketimine paralel olarak sokağa atılan pet şişe sayısı da artıyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, pet şişelerin doğaya zarar vermesini önlemek amacıyla yeni bir çevreci uygulama başlatıyor. Pet şişeyi otomata atan, İstanbulkart'a dolum yapacak. İSBAK tarafından projelendirilen "Akıllı Konteyner" sayesinde; pet şişeler ile hem İstanbulkart'a yükleme yapılacak hem de çevreye katkı sağlanacak. Bu projeye geri dönüşüm kültürünün oluşması da amaçlanıyor. İstanbul'da günlük yaklaşık 17 bin ton evsel atık ortaya çıkıyor. Bu atıklardan 6 bin tonu Büyükşehir Belediyesi'ne ait çöp toplama ve geri dönüşüm merkezlerinde işlenerek ekonomiye tekrar kazandırılıyor.

TAKVİM YAPRAĞI

Ankara, Başkent oldu.
(13 Ekim 1923)

Türkiye Cumhuriyeti kuruldu.
(29 Ekim 1923)

Türkiye'de ilk nüfus sayımı yapıldı.
(28 Ekim 1927)

Ömer Nasuhi Bilmen vefat etti.
(12 Ekim 1971)

Boğaziçi Köprüsü açıldı.
(29 Ekim 1973)

TAVAN ARASI

Beyaz Ölümün Tarihçesi

Tarih boyunca Beyaz Ölüm, Beyaz Veba, Ölümün Kaptanı, İnce Hastalık adıyla anılan veremin mikrobunun yaklaşık 300 milyon yaşında olduğu tahmin ediliyor. Doğada hemen her yerde bulunan bu mikropla insanlar ilk kez büyük baş hayvanların sütü ve etiyle beslenmeye başladıklarında karşılaştılar. Yerleşik düzene geçişin hızlanması ile hastalık daha sık görülmeye başladı. Sanayi Devrimi'nin ardından insanların kentlerde kötü koşullarda yaşamaya başlamasıyla da salgın hâline dönüştü. XIX. yüzyılın başlarında Avrupa nüfusunun %70'inin veremli olduğu biliniyordu. Hastalığın özelliklerini ilk kez 1865'te Fransız askerî hekim Jean Villemin saptadı; Dr. Robert Koch 1882'de verem mikrobunu bulduğunu ilan etti ve bu çalışmasıyla 1905'te Nobel ödülüne layık görüldü. 1921'de Calmette ve Guerin isimli araştırmacılar BCG (Basille Calmette Guerin) olarak bilinen verem aşısını geliştirdiler.

AYŞE HANDAN ÖZKAN SELİM
Uzman Klinik Psikolog

ZİHNİ KEMİREN HASTALIK OBSESİF KOMPULSİF BOZUKLUK

Her takıntılı düşünce ya da davranış OKB değildir. OKB'den söz edebilmek için bu düşünce ve davranışların; kişinin özel, sosyal, mesleki yaşamındaki işlevselliğini bozacak düzeyde ve şiddette olması gereklidir.

Birey istemediği hâlde zihne zorla giren, sıkıntı yaratan, yabancı, aşırı, tekrarlayıcı, kontrol edilmesi zor düşüncelere obsesyon (takıntı) adı verilir. Takıntılar, birçok alanda kendini gösterebilir:

Düzen ve simetri takıntıları: Bu kişiler, kendilerini ve çevrelerini korumak adına sıklıkla çevrelerine müdahale eder, endişeleri ile harmanlanmış hayaller üretebilirler. Örneğin, kendisine çok saçma gelmesine rağmen, her şey yerli yerinde olmazsa annelerinin kaza geçireceğine inanabilir-

ler. Yüzlerinin bir tarafı yaralansa diğer taraf yaralanmadığı sürece kendilerini rahat hissedemeyebilirler.

Dinî takıntılar: Dinî konularda hassas kişilerde sık rastlanır. Bu kişiler yaşadıkları durumları inanç zayıflığının ve günahkârlığın bir belirtisi olarak görürler. Doğru-yanlış kavramları ile anormal biçimde ilgilenirler.

Bulaşma/Kirlenme takıntıları: En sık görülen takıntılardandır. Çevreleri tarafından aşırı titiz olarak tanımlanan bu kişiler, kirlendiklerinde duyacakları rahatsızlığı göze alamazlar. Kirlilikle ilgili

kaygıları çok fazla zamanlarını alır. Diğer insanları aşırı pis bulabilirler, bu nedenle eve misafir çağırmak veya misafirlığe gitmek istemeyebilir, aile ilişkilerinde sıkıntı yaşayabilirler.

Zarar verme takıntıları: Elinde olmadan kendine zarar vereceğinden veya başkalarının kendisine zarar vereceğinden, utanılacak bir şey yapmaktan, yanlış, uygunsuz şeyler söylemekten korkabilirler.

Cinsel takıntılar: Sapkınlık derecesinde cinsel düşünce, görüntü veya dürtülere sahip olabilirler.

Kompulsiyon ise kontrol edilemez düşüncelerin oluşturduğu endişe hâli ile baş edebilmek için sergilenen belli başlı yineleyici davranışlar ya da zihinsel eylemlerdir.

Sıklıkla el yıkama ve banyo yapma ihtiyacı hissetmek.

Tokalaşmaktan korkmak, hiç bir yere dokunmamak için azami gayret sarfetmek.

Kapıyı kilitlemiş olduğu hâlde defalarca kontrol etme ihtiyacı duymak.

Ocağı kapatıp kapatmadığını sürekli kontrol etmek.

Sürekli sayı sayma ihtiyacı ve belli sayıları tekrar etme isteği duymak.

Defalarca abdest almak, namazının kabul olmadığını düşünüp namazı sürekli tekrar etmek.

Değeri olmayan eşyaları haddinden fazla biriktirmek, toplamak.

Yemeği belirli bir sıraya göre yemek.

Rahatsız edici kelimelere, görüntülere veya düşüncelere takılıp kalmak.

Belirli kelimeleri, cümleleri veya duaları sürekli tekrarlamak.

İşleri belirli bir sayıda yapma ihtiyacı duymak.

Obsesif Kompulsif Bozukluk (OKB) ise, sürekli tekrar edilen ve belli başlı kalıp davranışları içeren bir rahatsızlıktır. Halk arasında takıntılı olma veya vesvese hâli olarak da isimlendirilir.

OKB tanısı almış takıntılı kişiler, içinde buldukları eylemin saçma olduğunu bilmelerine rağmen belli davranış ve düşünce kalıplarının dışına çıkmakta sıkıntı yaşarlar.

OKB tanısı almış takıntılı kişiler, içinde buldukları eylemin saçma olduğunu bilmelerine rağmen belli davranış ve düşünce kalıplarının dışına çıkmakta sıkıntı yaşarlar. Kontrol edemedikleri düşünceler, korkular ve görüntüler sebebiyle huzursuzluk hissederler. Ancak onu yenmek için çaba sarf etmek yerine teslim olmayı tercih ederler. Teslimiyet noktasındaki temel zorlayıcı düşünce sorumluluktur. Eğer bu tekrarlayıcı hareketleri yapmazlarsa korktukları felaketin başlarına geleceğinden ve bundan tamamıyla kendilerinin sorumlu olacağından endişe duyarlar. Örneğin evden çıkmadan önce defalarca

ütünün fişini çekip çekmediğini kontrol etmelerine rağmen tekrar tekrar eve dönüp kontrol etmek gibi. Bu rahatsız edici düşüncelere verilen tepkiler daha sonra bir kısır döngü yaratmakta ve hastalığın daha fazla yerleşmesine neden olmaktadır.

Her takıntılı düşünce ya da davranış OKB değildir. OKB'den söz edebilmek için bu düşünce ve davranışların; kişinin özel, sosyal, mesleki yaşamındaki işlevselliğini bozacak düzeyde ve şiddette olması gereklidir. Örneğin, bir ev hanımının tüm gününü temizlik ve düzene ayırması, çevresindekileri de düzeni bozmamaları için sürekli uyarması gibi.

Biyolojik Nedenler: Beynimizde nöron adı verilen milyonlarca sinir hücresi vardır. Nöronlar elektrik sinyalleri yoluyla iletişim kurar. Bu sinyallerin nörondan nörona iletilmesi nörotransmitter adı verilen iletkenler sayesinde gerçekleşir. Araştırmalar, serotonin adı verilen nörotransmitterin seviyesinin düşmesi ile OKB gelişimi arasında bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda serotonin dengesizliği; beynin sağduyu, planlama ve bedensel hareketlerle ilgili mesajları süzen bölgelerini etkileyerek OKB'ye yol açabilir. Ayrıca serotonin dengesizliğinin ebeveynden çocuğa geçtiğine dair kanıtlar da Obsesif Kompulsif Bozukluğun genetik olabileceğinin göstermektedir.

Çevresel Nedenler: Çevreden kaynaklanan stres verici olaylar, durumlar ve kişiler de OKB rahatsızlığının tetikleyicisi olabilmektedir.

Hayatın bir döneminde ağır bir hastalık geçirmek

Taciz veya istismara uğramak.

Yaşamsal döngüler veya değişiklikler...

İlişki problemleri yaşamak.

Travmalar, kazalar, ölümler...

Kendini sürekli kontrol etmek.

Ailede çok titiz ebeveynlerin olması, model oluşturabilmektedir.

OKB'NİN ORTAYA ÇIKIŞ SEBEPLERİ?

HASTALIĞIN SEYRİ

OKB'nin genellikle ergenlik döneminde ortaya çıktığı belirtilse de çok erken ya da çok geç yaşlarda da görülebilmektedir. Erkeklerde ortalama olarak 6-15 yaşlarında başlayan hastalık kadınlarda 20-29 yaşlarında ortaya çıkmaktadır. Hastalık genellikle yavaş yavaş şiddetini artırarak seyreder. Bazı kişilerde bu belirtiler toplumsal, mesleki işlevselliği bozacak boyuta ulaşabilir.

Obsesif Kompulsif Bozukluk, başka psikiyatrik rahatsızlıklarla birlikte görülebilir. Bunlar anksiyete (sıkıntı) bozukluğu, panik bozukluk, madde bağımlılığı olabilir.

OKB TEDAVİSİ

OKB kendiliğinden geçen bir hastalık değildir, bu yüzden tedavi edilmesi önemlidir. İlaç tedavisi ve bilişsel davranış terapisi olarak iki tedavi yöntemi vardır: Kişi yalnızca ilaç tedavisini, yalnızca terapiyi ya da her ikisini beraber seçebilir.

İlaç tedavisi: Antidepresanlar, selektif serotonin geri alım inhibitörleri OKB tedavisinde kullanılabilir. İlk aşamada belirtileri azaltmak için bir ilaçla tedaviye başlanır. İlacın etkisini göstermesi çok uzun zaman alabilir. Burada önemli olan nokta iyileşme hissedilse bile doktora danışmadan ilaçları bırakmamaktır. Çünkü ilaçları bırakmak belirtilerin tekrarlamasına neden olabilir.

Hastaların ilaç ve bilişsel davranış terapisine cevap vermedikleri şiddetli vakalarda

En etkili tedavi yöntemlerinden biri de "Maruz Bırakma Terapisi"dir. Bu terapidde hasta, korkulan bir nesneye ya da herhangi bir takıntıya kademeli olarak maruz bırakılarak kaygılarla sağlıklı bir şekilde mücadele etmesini öğrenir.

Elektrokonvulsif Terapi (EKT) veya beyin cerrahisi kullanılabilir. EKT'de hastanın başına elektrotlar takılır ve beyinde nörotransmitterlerin salınmasına sebep olan bir dizi elektrik şoku verilir.

Bilişsel davranış terapisi: Bilişsel davranış terapisinin hedefi, hastaların ritüellerini gerçekleştirmeden korkularıyla yüz yüze gelmelerini ve kaygılarının azalmasını sağlamaktır. Terapide hastalarda sıkça görülen abartılmış düşünceleri azaltmaya odaklanılır.

Başarılı bir tedavi için öncelikle kapsamlı bir değerlendirme yapılmalıdır. Kişinin şikâyetleri ayrıntılı olarak dinlenir; birtakım testler kullanılarak hem tanı netleştirilir

hem de rahatsızlığın boyutu ve şiddeti tespit edilir. Gerekli görülürse aile üyeleri de süreçte dâhil edilir.

Tanı konduktan sonra terapi sürecine geçilir. OKB tedavisinde terapiye ve terapistle güven son derece önemlidir. Bu süreçte danışan, terapi odasında kendini güvende ve anlaşılır hissetmelidir.

En etkili tedavi yöntemlerinden biri de "Maruz Bırakma Terapisi"dir. Bu terapidde hasta, korkulan bir nesneye ya da herhangi bir takıntıya kademeli olarak maruz bırakılarak kaygılarla sağlıklı bir şekilde mücadele etmesini öğrenir. Takıntılarla mücadele etmeyi öğrenmek kişiyi daha iyi bir yaşam kalitesine kavuşturabilir.

Beklemek

SEMA BAYAR

Güz yağmurlarının çatıları dövdüğü bir akşamüstü, evde olmadık bir telaş boy vermiş, Sait çocuk aklıyla o akşamı diğer akşamlardan ayıran şeyin ne olduğunu anlamaya çalışmıştı. Okulların açılmasına daha vardı. Evdeki beklenmedik hareketlilik bu yüzden olamazdı. Bir ara babasının ajansa kulak kabarttığını gördü, o da pür dikkat dinlemeye koyuldu. Spiker av yasağının kalktığını söylediğinde babası "Hadi bismillah!" deyip doğruldu.

Yaz ne de çabuk bitmişti. Havalarda serinlemiş, bulutlar nefesini koyuvermişti. Ansızın bastırın yağmurlarla çocuk sesleri bir bir çekiliyordu sokaktan. Rüzgâr kendini hatırlatıyor, yaprağın hisirtisine, suyun şıptısına karıştıyordu. Bir durgunluk kol geziyordu âdeta. Hâlbuki sonbahar balıkçılara hep müjdesiyle gelirdi. Pek çokları için

hüzünbaz bir sükûneti barındırırsa da balıkçılara sesini duyurur, denizin cerbezeli çağrısını yüklenir, rızık kapılarının açıldığını haber verirdi.

İlyas Reis, o akşamüstü son hazırlıklarını tamamlamış, sabah daha gün ağarmadan yola koyulacağı için erken vakitte de odasına çekilmişti. Sait'i bir keder almış, dolu dolu bakan gözlerini anne babasından saklamış, babası gibi erkenden uyursa sabah er vakitte kalkıp rica minnet balıkçıların peşine takılmayı ümit etmişti.

Öyle ya, bütün bir yaz babası yanı başındaydı. Babasının arkadaşlarıyla beraber tekneyi kızağa çekmişler, bakımını el birliği ile yapmışlar, ağları ince ince elden geçirip tamir etmişlerdi. Sait, her yana koşturmuş, cila taşımış, fırçaları akşamdan tinere yatırmış, narin parmaklarıyla ağ bile örmüştü.

Yarın tekneler denizde avara dolaşacak, o ise bütün günü rıhtımda babasının yolunu gözleyerek geçirecekti. Şanslıysa babası eli kolu dolu geri gelecek, balığın bereketi keyfine keyif katacak, bir elinde akşam ziyafeti sallanırken diğer eliyle oğlunun başını sıvazlayıp şen şakrak evinin yolunu tutacaktı. Kim bilir belki de yeni maceralara yelken açmış, olmadık tehlikeler atlatmıştı. Sait, yatmadan önce babasının dilinden denizcilik hikâyeleri dinleyecekti.

Her gece sabah erkenden kalkıp balıkçıların peşine takılmaya niyetlenir fakat gecenin o son saatlerinde, daha gün

doğmadan bir türlü uyanmayı beceremezdi. Annesine yalvar yakar tembihlerde bulunur, eğer erkenden uyandırırsa bütün bir hafta uslu bir çocuk olacağına ant verirdi. Bu yıl kendini göstermek, babasına da diğer balıkçılara da artık büyüdüğünü, denize açılabileceğini kanıtlamak istiyordu.

Yoksa yine günler böyle sürüp gidecek, deniz, her sabah gün doğmadan babasını alacaktı. Belki gemi alargaya çıkıp üç beş gün izini kaybettirecekti. "Bu kez değil." diye geçirdi içinden Sait. Bu kez erkenden kalkıp yola düşecekti. Hem artık on yaşında koca delikanlı olmuştu. Okullar başlamadan bir iki hafta o da balığa çıksa, biricik babasına yardım etse fena mı olurdu.

Sabaha karşı sükûnetin kol gezdiği kıyıda kıpırdanmalar başladı. Yaşlı balıkçılar, genç miçolar fecrin ağarmasıyla kararlığın ardından bir bir seçilir oldu. Yalancı bir aydınlık denizin yüzünü yalayıp geçti. İlyas Reis, saatine baktı. Biraz daha

Her gece sabah erkenden kalkıp balıkçıların peşine takılmaya niyetlenir fakat gecenin o son saatlerinde, daha gün doğmadan bir türlü uyanmayı beceremezdi. Annesine yalvar yakar tembihlerde bulunur, eğer erkenden uyandırırsa bütün bir hafta uslu bir çocuk olacağına ant verirdi.

oyalanırsa geç kalacaktı. O sırada Sait de uyanmış, ses etmeden odasında gizlice hazırlanmıştı. Babası onu görürse evden çıkmasına izin vermezdi fakat rıhtıma kadar gizlice peşinden giderse, gecenin bir vakti onu orada bırakmaya gönlü razı olmaz, balığa gelmesine müsaade ederdi.

Dikkatle kapıyı dinledi. Babasının ardından annesinin odasına dönmesini bekledi. Parmak uçlarında koridoru geçti. Usulca kapıyı araladı. Gönlü daraldı, ilk defa annesinden gizli bir işe kalkışmıştı. Eve bir kez daha baktı. Babasına sezdirmeden onu takibe başladı. Kıyıda bir sandalın arkasında sessizce beklemeye koyuldu. Rüzgâr sanki onu ele vermek için üzerine üzerine geliyor, nemden sırlıklam olan göğsünü müthiş bir ürpertiyle sarsıyor, mahallede ağabeylerinin anlattığı korkunç hikâyelerdeki o tiz ve huzursuz ıslığını çalıyordu. Sait tepeden tırnağa titriyordu, üşüyor muydu yoksa korkmaya mı başlamıştı bunun ayırımında değildi.

Nihayet alesta komutu duyuldu, miçolar seri hareketlerle tekne üzerinde koşuşturmaya başladılar, baderna toplandı. Tam sırasıydı, şimdi kendini gösterirse babası onu eve gönderemezdi, buna vakit yoktu. O an omzunda yabancı bir elin varlığını hissetti, dakikalardır kıpırdamayan, rüzgârın ve soğuğun ağırlığıyla küçük bir ağaç kavuğu gibi köşeye sinmiş bedeni irkildi.

Miço, tekneye doğru seslendi: "İlyas Reis, burada bir kaçak var!"

Babası sesin geldiği yöne bakmış, Sait'i görünce önce afallamış, ardından da oflaya puflaya homurdanmıştı. Onu orada öylece bırakamazdı. Yanına alsa ne yapacaktı? Hem küçücük çocuğun ne işi vardı balıkçı teknesinde? Bütün gün kâh yağmurun kâh güneşin altında denizde avara avara gezecek, akşama kadar

eli ayağı tuzlu suyla hırpalanacaktı. Annesi de Allah bilir nasıl merak etmişti oğlunu.

Sait'in kolundan tutup tekneye çıkardılar. Tayfalardan biri kalınca bir battaniye uzattı. Ayağına birkaç numara büyük bir balıkçı çizmesi geçirdiler. Eline bir bardak sıcak çay ile denizin tuzlu kokusu sinmiş bir poğaçayı tutuşturdular. Sait ne yapacağını bilemedi. Gözyaşlarını tuttu tuttu, küçük bir çocuk gibi ağlayıp babasını haklı çıkarmak istemiyordu. Onun bu inadı da gözlerden kaçmıyordu doğrusu. Herkes gizlice rih-tima kadar gelmesine, soğuk havada dakikalarca o sandalın arkasında saklanmasına şaşıyor, içten içe gözü karalığını takdir ediyordu. Kaptan, köpürüp duran İlyas Reis'e "Bu çocukta denizci kumaşı var, el etme, bugün çok açılmayacağız zaten, otursun bir köşede." diyordu.

Miço, tekneye doğru seslendi: "İlyas Reis, burada bir kaçak var!" Babası sesin geldiği yöne bakmış, Sait'i görünce önce afallamış, ardından da oflaya puflaya homurdanmıştı. Onu orada öylece bırakamazdı. Yanına alsa ne yapacaktı? Hem küçücük çocuğun ne işi vardı balıkçı teknesinde?

Çakarın ışığı uzaklarda kalmış, gemi apazlama rüzgârın altında yavaş yavaş kıydan uzaklaşmıştı. Sait teknenin ardında uzanan köpük köpük dalgalara bakıyor, ara sıra da uzaktan babasını izleyerek öfkesinin dinip dinmediğini anlamaya çalışıyordu. İyice açıldıklarında Kaptan'ın emriyle ağ suya indirildi. "Vira Bismillah!" nidaları ardı ardına yankılandı. Sait hemen yerinden fırlayıp ağın bir ucundan tutuyor, küçücük cüssesine aldırmadan miçolara yardım etmeye çabalıyordu. Onun bu çelimsiz vücuduyla koca koca işlere kalkışması balıkçıları güldürüyor, Kaptan ise "Hadi Sait, ha gayret oğlum!" diye onu yüreklendiriyordu.

Gün doğumunu suyun yüzünde izlemek ne müthiş bir şeydi. Güneş ışıkları dalgalarla oynaşırken uzaktan selam veren yunus balıklarını seyre dal-mak... "Ya nasip..." diyerek bir

kez daha ağa asılmak... Deniz daha ilk günden cömertliğini göstermiş, balık tav yapmış, tekne ağzına kadar dolmuştu. Kimi hâlâ daha kıpırdıyor, ışık huzmeleriyle pırlıdayan pulları göz alıyordu.

Tekne akşam güneşine sırtını verip kıyıya yanaştığında Sait bir yandan bütün gün gıkını çıkarmadan dayandığı için içten içe gururlanıyor, diğer yandan da evde işiteceği azarın hesabını yapıyordu. Annesi kim bilir ne kadar telaşlanmış, biricik evladı için yüreği hop oturup hop kalkmıştı. Babasının öfkesine bir de annesinin eklenenecekti. Eve vardıklarında annesi önce merhametle oğlunu kucakladı. Ardından hesap soracaktı ki İlyas Reis söze girdi, olan oldu artık, dedi. O akşam Sait'in neşesine diyecek yoktu. Sofra başında bütün gün neler yaptığını heyecanla anlatıyor, ilerde iyi bir balıkçı olacağından dem vuruyordu.

Sonraki günlerde yüzü tutup balığa çıkmak için ısrarcı olmamıştı ama okul başladığında keyiflene keyiflene anlatacağı bir anıyı da heybesine koymuştu. Teneffüs aralarında sohbetlere "Ben denizdeyken..." diye başlıyor, yıllarını açık denizlerde geçirmiş usta bir kaptan gibi arkadaşlarının gözünde büyüdükçe büyüyordu.

Kış gelip çatmış, balıkçılar karlı sabahlarda buz tutan elleriyle denizin kapısını çalar olmuştu. Sait okul çıkışlarında hızla ödevlerini bitiriyor, birkaç lokma ile alelacele karnını doyurup gün batmadan rıhtıma iniyordu. Havanın buz

kesmesine aldırmadan gözleri ufukta teknenin yanaşmasını sabırla bekliyordu. Bir akşam, deniz kabarmış, uğultusu oturdukları evin pencerelerine kadar ulaşmıştı. Annesi bu havada rıhtıma inmesine izin vermemiş, dualı ağzını oğlunun sabırdan örülmüş bekle-yişine katık etmişti. Gök gürül gürül başlarından aşağı yağıyor, koca ev fırtınada âdeta titriyordu. Adını koyamadıkları bir kasvet ana oğlu esir aldı. Yamaçtaki evin penceresinden deniz feneri yarı beline kadar seçilebiliyordu. Dakikalar uç uca eklendi. Vakit tamam olmuştu artık. Gözleri kapıda nefeslerini tuttular. Rüzgârın, yağmurun bıraktığı boşlukta aşına oldukları ayak

Gözyaşları yağmura karışıp aktı. Hıçkırıkları yağmurun çitirtisine eklendi. O çok sevdiği denize şimdi bitimsiz bir hınç duyuyor, babası ile arasına giren o koca dalgalara yumruğunu sallıyordu. Hiç bu kadar çaresiz kalmamıştı Sait, hiç babasız kalmamıştı zira.

seslerini aradılar. Gelen giden yoktu.

O gece sokak huzursuz bir geceye teslim oldu. Annele- rin gözüne uyku girmedi. Yamaçtaki bütün evlerin bacalarından telaş tütüyor, beyaz yemenili nineler secdelere kapanıyor, delikanlılar bir haber alma umuduyla balıkçı kahvelerini mesken tutuyordu. Üç gün üç gece bu kasvet dört bir yana yayıldı. Deniz bir türlü yatışmadı. Hırçın bir çocuk gibi ele avuca sığmıyor, kâh kıyıyı dövüyor kâh kabaran göğsüyle kıyıdakilere "Bakın buradayım!" diye sesleniyordu. Sait üçüncü günün sonunda fırtınanın azalmasını fırsat bilip rıhtıma indi. Yüreği ağzında gözlerini ufka dikti. O an istedi ki, şu küçücük elleri kocaman kocaman olsun. Öyle büyüsün ki elini daldırdığı gibi babasını denizin bağrından çekip alsın.

Ellerini açıp annesinin öğrettiği bütün duaları bir bir okudu. Günlerdir sıkıdığı dişlerini oracıkta bıraktı. Gözyaşları yağmura karışıp aktı. Hıçkırıkları yağmurun çitirtisine eklendi. O çok sevdiği denize şimdi bitimsiz bir hınç duyuyor, babası ile arasına giren o koca dalgalara yumruğunu sallıyordu. Hiç bu kadar çaresiz kalmamıştı Sait, hiç babasız kalmamıştı zira.

Uzun uzun bekledi Sait. Çakarın ışıkları dalgalarla boğuşurken o beklemeye devam etti. Mevsimler geçerken, tekneler yeniden kızağa çekilirken, balıkçı kulübelerinde o meşum fırtına dilden dile anlatılırken hep bekledi...

ZEHRA KOÇI
Psikolojik Danışman

OKUL REDDİ

“Çocuğun okula gitmeyi ya da okulda kalmayı reddetme davranışı” olarak tanımlanan okul reddi, daha çok okul öncesi eğitime veya ilköğretime başlarken görülmele birlikte bu problemle eğitim hayatının farklı dönemlerinde de karşılaşılabilir.

O kullar açılalı (orjantasyon haftasını da sayarsak) üç hafta olmasına rağmen çocuğunuz okula gitme konusunda size hâlâ sıkıntı çıkarmaya devam mı ediyor? Her yeni eğitim öğretim yılının başında pek çok ebeveynin yaşadığı bir problemle karşı karşıyasınız demektir: Okul reddi.

“Çocuğun okula gitmeyi ya da okulda kalmayı reddetme davranışı” olarak tanımlanan okul reddi, daha çok okul öncesi eğitime veya ilköğretime başlarken görülmele birlikte bu problemle eğitim hayatının farklı dönemlerinde de karşılaşılabilir. Okul reddi; kısa ve uzun vadede olumsuz sonuçları olabilen

bir durumdur. Bu sebeple çocuğun davranışının altında yatan nedenleri anlamak ve uygun yaklaşımları sergilemek çok önemlidir.

Çocuk eğer okula gitmeyi reddediyorsa öncelikli olarak bu davranışının kaynağını belirlemek gerekir. Bu davranış; ayrılma kaygısı bozukluğu, sosyal kaygı bozukluğu, depresyon, okul fobisi gibi pek çok durumla ve çevresel faktörle ilişkilidir.

Örneğin, çocuğun okula gitmeyi reddetmesinin altındaki sebep anne babadan ayrılma kaygısı olabilir. Çocukların asıl korktuğu şey aslında okul değil, bağlı oldukları kişiden ya da güven duydukları ortamdaki uzak

kalmaktır. Bu problemin temeli ise daha küçük yaşlarda çocuk ve ebeveyn/bakım veren arasında kurulan sağlıklı ilişkiye dayanır. Ayrıca ebeveynlerin çocukların her ihtiyacını yerine getirmeleri, özerkliğini kazanması yönünde destekleyici sorumluluklar vermemeleri; çocuğun anne babaya bağımlı hâle gelmesine ve onlardan ayrıldığında kuvvetli bir kaygı yaşamasına sebep olabilmektedir. Bunun dışında, anne babalar bazen “çocuklarının iyiliği için” düşüncesiyle çocuklarına karşı sert, yargılayıcı ve acımasız olabilirler. Bunu elbette iyi bir niyetle çocuklarının daha başarılı olması için yaparlar fakat sonuçlar beklendiği gibi olmaz. Bu tutumla yetişen

çocuklarda eleştirilme, hata yapma, rezil olma gibi kaygılarla sosyal ortamlardan kaçma gibi durumlar yaşanabilir. Bir diğer yandan sosyal becerileri zayıf anne babası olan çocuklar da bu becerilerini geliştirecek imkânlar bulamamaları sebebiyle aynı şekilde okul ortamı gibi sosyal ortamlardan uzak kalmayı isteyeceklerdir.

Çocukların okula gitmeyi reddetmesinin altında yatan problemlere baktığımızda öncelikli olarak okul çağı öncesi yaşantılar ön plana çıkar. Dolayısıyla çocuklarımızı dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında; gerekli güven, sevgi ve hoşgörü içinde yetiştirmek; ileride karşılaşacağımız pek çok problemin önüne geçecektir. Okul ortamı, çocukların bilişsel gelişimleri kadar sosyal gelişimleri için de gerekli bir ortamdır. Okula ve diğer sosyal ortamlara uyumlarını sağlamak amacıyla çocuğa özgüveninin gelişmesine katkı sağlayacak sorumluluklar vermek, sosyal becerilerini geliştirebileceği imkânlar sunmak, çocuğu destekleyici ve kabul edici bir tutum sergilemek ve çocuğa örnek olmak; bu problemde önleyici faktörlerdir.

Ebeveynlerin kaygı bozukluklarının olması da çocukta kaygı bozukluğu oluşma ihtimalini arttırmaktadır. Okula başlama sürecinde anne babalar yaşadıkları kaygıyı çocuğa ne kadar belli etmeye çalışsa da bu konuda başarılı olamamaktadırlar. Bu nedenle öncelikli olarak ebeveynlerin kendi kaygı bo-

Çocuğa okulla ilgi olumlu hikâyelerin, okulda katılacağı güzel etkinliklerin anlatılması, arkadaşları ile yaşayacağı güzel anılar olacağından bahsedilmesi; çocuğun okula gitmesini teşvik edecektir.

zuklukları için destek alması gerekmektedir. Böylece çocuklarına daha kolay yardımcı olabileceklerdir.

Çocuğun okula gitmeyi reddetmesinin bir diğer sebebi de çocukta okul fobisinin gelişmesidir. Çocuğa okulla ilgili anlatılan olumsuz hikâyeler, okul yaşantısında karşılaşabileceği olumsuzluklar üzerinden verilen nasihatler, ilkokula başlayacaksa okul öncesi dönemde veya akranlarıyla katıldığı etkinliklerde yaşadığı olumsuz anılar; çocukta okul fobisinin gelişmesine neden olabilir. Ayrıca çocuktaki özgül öğrenme güçlüğü, zekâ engeli gibi sebepler de okul fobisine neden olabilmektedir.

Ailede yaşanan ölüm, kaza boşanma vb. durumlar (evden ayrıldığında birini kaybedebileceği inancı), kardeş kıskançlığı (kardeşin evde kalıyor olması) da çocuklarda okul reddine sebep olabilir. Bu sebeplerle okula gitmeyi reddettiği anlaşıldığında ço-

cuğa onu anladığını göstererek ve kaygı yaşadığı durum hakkında onunla konuşarak birlikte bir çözüm bulmak sorunu çözmeye yardımcı olacaktır.

Eğer okul reddi ile sonraki sınıflarda veya dönem ortalarında karşılaşıldıysa okulda yaşanan bir problem olup olmadığı konusunda ailenin dikkatli olması ve öğretmenlerle iş birliği yapmasında fayda vardır. Okulda yaşanan akran zorbalığı, olumsuz öğretmen tutumu, derslerde başarısızlık, uyum problemi gibi sorunların yaşanıp yaşanmadığı takip edilmelidir.

Okul reddi davranışı ile baş etmede temel nokta, çocuk okula gitmeyi reddettiğinde bunu kabul edip çocuğun bir süre okuldan uzak kalmasına müsaade etmemektir. Çünkü bu durum onun okula dönüşünü daha da zorlaştıracaktır. Yargılamadan, eleştirmeden, onu anladığımızı göstererek ve destekleyerek kademeli olarak artan sürelerde çocuğun okula kalmasını sağlamak çok önemlidir.

Çocuğa okulla ilgi olumlu hikâyelerin, okulda katılacağı güzel etkinliklerin anlatılması, arkadaşları ile yaşayacağı güzel anılar olacağından bahsedilmesi çocuğun okula gitmesini teşvik edecektir. Okula hazırlık sürecinin çocukla birlikte yapılarak okul malzemelerinin birlikte seçimi, okul başlamadan okulun gezilmesi, mümkünse öğretmenle tanışılması; çocuğun okula başlama sürecini kolaylaştıracaktır.

Hayvan sevgisinin çocuğun gelişimindeki rolü

GÜLSÜM İNAL KARAPINAR
Halkla İlişkiler ve İletişim Uzmanı

Hayvanlarla kurulan bağ; çocuğun daha hoşgörülü, daha paylaşımcı, daha anlayışlı bir kişilik geliştirmesini; böylece kendisinden farklı olan başka çocuklara (örneğin zihinsel ya da bedensel engelli) çok daha hoşgörülü olmaya özen göstermesini sağlar.

Çok değil bundan sadece yirmi yıl öncesinde çocuklar, büyük kentlerde bile doğayla bugüne nazaran daha iç içeydi. Çocukların mahalle içlerindeki boş arazi, yeşil alan, park vb. bölgelerde toplumsallaşmaları mümkündü. Oysa günümüzde modern kent çocukları bu imkânlardan yoksun. Bütün günlerini kapalı alanlar (ev, kreş, okul) içerisinde geçirdikleri için doğa ile bağlantıları kopuk; dolayısıyla çoğu zaman duyarsız, benmerkezci ve asosyal olabiliyorlar.

Doğadan uzaklaşmış çocukların gelişimine katkı sağlayacak, onları yeniden doğa

ile buluşturacak unsurların başında ise hayvan sevgisi geliyor. Hayvan sevgisi, çocukların duygusal gelişiminden dil gelişimine kadar birçok alanda kritik yer tutuyor.

Duygusal ve sosyal gelişim: Hayvanlarla kurulan bağ; çocuğun daha hoşgörülü, daha paylaşımcı, daha anlayışlı bir kişilik geliştirmesini; böylece kendisinden farklı olan başka çocuklara (örneğin zihinsel ya da bedensel engelli) çok daha hoşgörülü olmaya özen göstermesini sağlar.

Bir hayvanı sahiplenmek, çocuklara erken yaşta sorumluluk almayı öğretir. Onun her türlü sorumluluğunu üzerine alan ve layığıyla yerine geti-

ren çocuk, işe yaradığını görür ve kendini değerli hissetmeye başlar. Bu da çocuğun kendine olan güvenini artırır.

Hayvanı beslemek, onu sevmek, ona zarar vermemek; çocuğa, başkalarının varlığının da kendisinininki kadar değerli olduğunu öğretir.

Hayvanların da acı çekebileceğini, üzülüp sevinebileceğini, sevebileceğini, hastalanıp ölebileceğini gözlemleyen çocuk; doğumla ölüm arasındaki ilişkiyi, insanın diğer canlılarla olan bağını fark eder.

Zihinsel gelişim: Her hayvan farklı bir renge, şekle ve yeteneğe sahiptir ve bu farklı özellikleri keşfetmek; çocukların analiz etme, araştırma,

sınıflandırma, ilişki kurma, problem çözme becerilerini geliştirir.

Dil gelişimi: Hayvanları hakkında konuşarak yaşlılarıyla iletişim kurma şansı yakalayan çocukların konuşma becerileri ve kelime dağarcıkları artar.

Fiziksel gelişim: Hayvanlarla birlikte koşmak, oynamak, atlayıp zıplamak çocuğun kaslarının gelişmesini sağlar. Ayrıca hayvanlarla büyüyen çocukların bağımsızlık sistemleri diğer çocuklara oranla daha güçlüdür.

Özellikle tek çocuklar için hayvan sevgisi çok önemlidir. Çünkü tek çocuklar genellikle 'hayır'ı kabul etmez, paylaşmayı sevmez, ilginin hep üzerinde olmasını ister. Hayvan sahibi olmak ise tüm bunları olumlu yönde değiştirebilir.

Hayvan beslemek, engelli çocukların psikolojik ve zihinsel olarak rahatlamasını sağlar. İletişim becerilerini artırır. Daha sakin, çevresiyle daha uyumlu olma, duygularını ifade etme, empati kurma becerilerini geliştirir.

ÇOCUĞUMA HAYVAN SEVGİSİNİ NASIL KAZANDIRABİLİRİM?

Öncelikle çocuğunuza hayvanlarla ilgili olumsuz düşüncelerinizi ve korkularınızı hissettirmeyin. Eğer çocuğunuz bir hayvana dokunmak istiyorsa kontrollü bir şekilde ona yaklaşmasına, onu sevmesine izin verin.

Çocuğunuzla birlikte hayvanlar hakkında bol bol kitap okuyun, belgesel izleyin, hayvanat bahçesine gidin.

Çocuk bazen hayvanının ölümünden dolayı sizi ve/veya kendisini suçlayabilir, ders başarısında düşüş gözlemlenebilir, uyku düzeni bozulabilir. Çocuğunuzun sözlü ya da sözsüz tepkilerini tamamen önyargısız biçimde dinlemeniz, duygularını asla küçümsememeniz gerekir.

Çocuğunuzun bir hayvanın bakımını üstlenmeye hazır olup olmadığını gözlemledikten ve sorumluluklarını hatırlattıktan sonra evcil bir hayvan alabilir, öncelik olarak da balık veya kaplumbağa gibi daha sakin hayvanları tercih edebilirsiniz.

EVCIL HAYVANI ÖLEN ÇOCUĞA YAKLAŞIM NASIL OLMALI?

Evcil hayvanların çoğunun yaşam süresi bizlere göre daha kısadır. Bu nedenle onlarla olan yakın ilişkimiz doğal bir sonucu da beraberinde getirir: Ölümüne tanık olmayı. Çok sevdiğimiz, değer verdiğimiz, pek çok anlam yüklediğimiz bir canlıyı kaybetmek son derece üzücü bir deneyimdir. Çocuklarının bu üzüntüyü yaşamaması için de pek çok aile hayvan beslemeyi tercih etmez. Oysa bu deneyim, çocuğun daha sonra yaşayabileceği olası kayıplarla daha kolay baş edebilmesi için ilk basamağı oluşturur.

Evcil bir hayvanın ölümünde verilen tepkiler, kişiden kişiye değişebilir. Çocuğun tepkisinin nasıl olacağı; yaşı, gelişim

özellikleri, deneyimleri ve ailesinin desteği ile doğrudan ilgilidir. Bazı çocuklar bitmek tükenmek bilmeyen sorularıyla sizi yorarken bazıları da aksine hiç soru sormayabilir. Ancak hiç soru sormamaları, merak etmedikleri ya da bilgiye gereksinimleri olmadığı anlamına gelmez. Bu durumda kısa, net, doğru bilgi aktarmak ve kendi yaşadıklarınızdan bahsederek çocuğu konuşmaya teşvik etmek gerekir.

Çocuk bazen hayvanının ölümünden dolayı sizi ve/veya kendisini suçlayabilir, ders başarısında düşüş gözlemlenebilir, uyku düzeni bozulabilir. Çocuğunuzun sözlü ya da sözsüz tepkilerini tamamen önyargısız biçimde dinlemeniz, duygularını asla küçümsememeniz gerekir. Durumu geçiştirmeniz ya da hafife almanız, çocuğunuzun üzüntüsünü arttırmaktan, size karşı öfke duymasını sağlamaktan başka bir işe yaramaz. Acısına saygı duymanız, ölen hayvanıyla ilgili güzel anılardan konuşmanız; çocuğunuzun bu dönemi daha sağlıklı geçirmesini sağlayacaktır.

SERÇE KUŞU

Bu sabah bahçede karşıma
Küçük bir serçe kuşu geldi;
Havuzun taşına kondu,
Bir içti, bir doğruldu,
Nasıl da korkuyordu.

Sen hiç korkma serçe kuşu,
Suyunu rahat rahat iç,
Sihhat afiyetle uç,
İnsanoğlu çeşit çeşit
Beş parmağın beşi bir mi?

Necati Cumalı

İçten Sesler Korosu

DR. HAFSA FİDAN VİDİNLİ

Nereden başlayacağını düşünmektense “Başlamak iyidir.” diye düşünüp yazmaya başladı. Ne yazacağını düşündü. “Düşünmektense yazmak iyidir.” diye yazdı.

İyi olanla olmayanın mücadelesini veriyordu yüreği yillardır. Evet, yürek de mücadele verir. Hatta belki en çok o mücadele eder hayatta kalmak için. Hayatta “iyi” kalmak için.

Sabah işe giderken, kucağında kundağına sarılı bebeği, avucunda elli kuruş, başında belki elli kuruş etmeyecek yemeni sarılı bir kadın gördü. Gördü çünkü ışıklar kırmızı yanmıştı. Işıklar kırmızı yanınca yol kenarındakilere yeşil yanardı. Çoluk çocuğa, hatta bebeklere de. Arabaların arasına girer, avuç açarlardı. Bebekler avuçlarını yumardı. Anneleri bir avucunda bebekleri, diğer avuçlarını açardı.

“Elli kuruş da ben versem, iyi eder miyim?” diye çarpıtı yüreği. Bazen yüreği iyiyi bilmiyordu, ya da iyiyi çarpıyordu. Elli kuruş vermese, belki dilenmeyi bırakırlardı ailece. Elli kuruş kazanmasalar belki başka sonuçları olurdu kayıplarının. Elli kuruş versem, ne kaybederim? Elli kuruş avucuna girse, ne kazanır? Bunları düşünecek vakit yoktu aslında. Yeşil ışık yanarsa, onlar kırmızıda kalacaktı. Elinde kalan zamanla ne yapacağını düşüne-

rek zaman harcamamalıydı. Elini cüzdanına attı. Hayır, cüzdanında bozukluk taşımazdı. Arabanın bozuklukla doldurduğu küçük oyuğuna attı elini. İki, üç, belki de beş bozukluk geldi eline. Kaçı kuruş, kaç lira şimdi bunu hesap edecek zaman yoktu. Zaman, aslında yoktu. Hareket vardı. Işık, hareket etmek üzere olmalıydı, acele etmeliydi. Kadına baktı, kendisine bakmıyordu. Camı açtı. “Bakar mısın?” diye seslendi. Kadın bebeğine bakıyordu. “Sana sesleniyorum, bakar mısın?”. Baktı. O esnada kornalar çalmaya başladı. Kadın kalkacak oldu, ama ışığın rengi atmıştı, kalkıp kalkmamakta tereddüt etti. Trafiğin akışı başladı.

Yol boyunca hayıflanarak aldı mesafeyi. Ne vardı bu kadar tereddüt edecek? Zaman yoktu tereddüde, tereddüde yer yoktu bazı zamanlarda. Düşündü de tereddüt eden eli değil, yüreğiydi. Doğruyu vurmak isterdi yürek veya doğruyu bulmak. Ama doğrular da hareket hâlindeydi. Belki onun için doğruların aranmasından bahsedilirdi. Aransa bulunur muydu bilinmez ama meşhur sözde söylendiği gibi bulanlar da arayanlardı. Ya bulduktan sonra açılan yeni yollar?

Yollar bir insanın tüketemeyeceği kadar uzardı. İnsan, tüketemeyeceği kadar yol açardı. Bugün avucunu açmış bekleyenlere avucuyla uzanmıştı. Yol kısaydı. Za-

man da. Avuçları birleştiremeyecek kadar kısa. İş yerine ulaştığında, arkadaşına olan biteni anlatacak kadar zaman vardı. Anlattı. "İyi ki zaman kısalmış." dedi arkadaşısı; "Dilencilerin zamanı çok uzun! Akşama kadar, dükkanları yeni apartmanın demirine yetecek kadar parayı çıkarırlar nasılsa, merak etme!"

"Biraz insafsızsın." dedi ona, "Kucağında bebeği vardı."

"En tehlikeli türden." dedi arkadaşısı. "Hiç fark etmedin mi, dilencilerin kucağındaki bebekler hep uyur? Sence neden?"

"Bebek uyuyor muydu, bilmiyorum. Ama avucunu açmadığını fark ettim." dedi.

Arkadaşı gülümsüyordu. Ona bir çırpıda, akşam haberlerine bakılırsa pek çok dilencinin dilendiği gibi görünmediğinden bahsetti. Ya da görüldüğü gibi dilenmediğinden. Anlattığına göre, bazı dilenciler tek kolu veya tek bacağı olmayan ya da sakat olan zavallı insan görünümündeymiş. Üstü başı pek bir kirliymiş. Ayakkabıları delik deşikmiş. Ama zabitanın geldiğini görünce, kaçarken ayakları sırtlarına erişmekteymiş. Hele bazı kadınlar, nasıl anne iseler, belki de anne değıllermiş, bebeklere akşama kadar uyumasını sağlayan madde verirmiş. Öyle ya bebeğin, dilencinin de olsa, ağlamanın yanında gülmeyi de bilmesi gerekmez miymiş? Uyumanın yanında uyanması da gerekli değil miymiş? "Uyan uyan!" diye bitirmişti arkadaşısı sözlerini.

Ne tuhaf! Dilenciler de olduğu gibi görünmüyordu demek ki ya da görüldüğü gibi olmuyorlardı. Eğer bu

doğruysa onlarda riya ve gösteriş, yoksulluk riyası ve fakirlik gösterişine dönüşüyor olmalıydı. Muhtemelen en gösterişli fakir, günün en çok kazananı oluyordu. Riya orada boynun ve belin bükük, bedenin eğik duruşunda, elbiselerin yırtıklarında, ayakkabıların açıklıklarında, "Allah rızası için." derken ses tonunun derinlere işleyecek vasfı kazanmasında aranmalıydı. Belli ki dilencilikte mertbe edinmek için öncelikle çok yoksul bir gönüllerinin olması gerekiyordu. Bebeklere de acımayacak kadar yoksul bir gönül! Ya da belki de gerekli olan, hırs açısından çok zengin bir gönüllerinin olmasıydı. Öyle bir zenginlik ki sonunda onları ev bark sahibi yapıyordu. Ev barka giden yol, nasıl gidiliyor? Nasılsa önemli değildi.

Mevlana ne kadar doğru söylüyordu. Ama zaten sorun da kimin olduğu gibi görüldüğünü, kimin de görüldüğü gibi olmadığını bilememekten kaynaklanıyordu. Bu durumda doğru ile eğri de karışıyordu. Doğrular eğriye evrilirken eğriler de doğruluyordu belki de.

Köşe yazısında bugün, sabah başından geçenleri ve iş yerinde arkadaşısıyla aralarında geçen diyalogları yazdı. Nereden başlayacağını düşünmektense "Başlamak iyidir." diye düşünüp yazmaya başlamıştı. Ne yazacağını düşündü. "Düşünmektense yazmak iyidir." diye yazdı. "İçten Sesler Korosu" adını verdiği yazısını sorularla bitirdi:

Davranışlarımızın veya seçimlerimizin değerini belirleyen nedir o hâlde? Ne kadar çok doğru atmakta etrafta! Yürek nereye giderse doğru orada mı atar?

Merak terbiyesi

KAAN H. SÜLEYMANOĞLU

Ateşin, tekerleğin, pusulanın, matbaanın, elektriğin ve telefonun icadı; aslında emekleme dönemindeki bebeğin bir çekmeceyi kurcalamasına benzer dürtüler sonucunda ortaya çıkmıştır.

insanlık tarihi biraz da merakların tarihidir. Nitekim ilk insandan bu yana özellikle yaşam pratikleri sahasında alınan mesafelerin arka planında merak duygusu yatar.

İnsanın eşyayla münasebeti, doğduğu andan itibaren bir hayrete yaslanır. Hayret, merakı; merak, aktüel bilinci

doğurur. Örneğin bir bebek nefes almayı, görmeyi, yemeyi ve içmeyi öğrendikten sonra artık dış dünyaya yönelir; eşyaya dokunmaya, başka lezzetleri tatmaya, tanımaya ve anlamlandırmaya çalışır. Ateşin, tekerleğin, pusulanın, matbaanın, elektriğin ve telefonun icadı; aslında emekleme dönemindeki bebeğin bir çekmeceyi kurcalamasına benzer dürtüler sonucunda

ortaya çıkmıştır. Bilim insanlarına ilham veren şey sonsuz meraklarıdır. Her ne kadar icatların ihtiyaçlardan doğduğu söylene de bir amacın peşinden tutkuyla yürümek, onlarca başarısız sonuca rağmen yılmamak, laboratuvar da uykusuz geceler geçirmek; sadece ortak bilimsel emek ve sistematik düşünceyle izah edilemez. Albert Einstein'ın, "Hiçbir özel yeteneğim yok;

sadece merak tutkusu olan bir insanım." sözü, bilimsel ilerlemenin, merak rayları üzerinde yürüdüğünü göstermesi bakımından önemlidir. Felsefede de yeni terkiplerin ve teorilerin ortaya çıkmasında merakın payı büyüktür. "Yaşamın anlamı nedir, biz kimiz, nereden geldik, nereye gidiyoruz?" türünden sorular, felsefi düşünceyi harekete geçiren varoluşsal meraklardır. Aristo, "Felsefe kişilerin yaşamı merak etmesinden doğar." der ve ekler, "Yaşamı en çok merak eden çocuklardır." Çocukluk, insanın somut ve soyut soruların peşinden yürüdüğü, merak sayesinde hayatı boyunca kendisine rehberlik edecek ilk temel bulguları edindiği evredir.

Merak eden öğrenir, öğrenen daha çok merak eder. Hayat, birbirini besleyen bu sebep sonuç ilişkisi üzerinde yürür. İnsan; zihnindeki soruları, endişeleri, huzursuzlukları gidermek; düşünce gemisini dingin sulara indirmek için merak eder. Bilinmezliğin verdiği huzursuzluk hissi, korku ve endişe, insanı sadece vahşi bir ormanda esir almaz; fiziki açıdan son derece güvenli ve konforlu bir hayatın içinde de gelip yakalayabilir. Çünkü insan hiç durmadan çalışan, uyku hâlindeyken bile bilgisayar gibi verileri işleyen, tasnif eden bir beyne sahiptir. Merak hem duyguları hem de bilinci sürekli aktif hâlde tutar.

İbn Tufeyl'in ünlü felsefi yapıtı Hay bin Yakzan, adaya düşen bir çocuk üzerinden hayatın kökenlerine uzanan bir sorgulamayı içerir. Eser,

Gündelik hayat, merak duygusunun terbiye edilmesini gerekli kılmaktadır. Başkalarının hayatını araştırmak, gözetlemek, sorup soruşturmak merakın tecessüse inkılap etmiş hastalıklı hâlidir.

kelami tartışmalara metaforik bir cevap niteliğindedir. Adada hayatı tek başına tanımaya, algılamaya başlayan Hay, belli bir yaştan sonra merak duygusunu keşfedecektir. Özellikle anne ceylanın ölümü onun merak duygusunun uyanmasında etkili olacaktır. Ceylanın onun anlayamadığı biçimde hareketlerine son vermesi, hayat emarelerini yitirmesi; Hay'ı derin düşüncelere sevk edecektir. O artık hayatın canlılığın kaynağını merak eden bir insandır. Daha önce gelişmiş aletler yapmış, taklit duygusunu yürürlükte tutmuş olan Hay; artık soyut meselelerle

ilgilenecek, daha derin ve sistematik cevapların peşinden koşacaktır.

Buraya kadar merak duygusunun insan üzerindeki olumlu yansımalarına dikkat kesdik. Her dürtü gibi merak da belli alanlara kanalize edilmediği, insana ve topluma fayda sağlayacak mecralarda kullanılmadığı zaman değerini yavaş yavaş kaybedecektir. Hatta gündelik hayata indirgenecek olursa, merak kimi zaman adabımuâşeret kurallarının dışında ilkel bir tutum olarak karşımıza çıkabilecektir. Başkalarına ait özel alanlara hesapsızca bakmak, bizi ilgilendirmeyen konuşmalara kulak kesilmek gibi son derece absürt tutum ve davranışlar da meraktan beslenir. İnsanda merak; yemek ve içmek gibi temel fonksiyonlarda olduğu üzere belli bir disipline gereksinim duyar. Nasıl ki beslenme başta olmak üzere temel dürtüler belli kaide ve disiplinlere tabiyse merak duygusunun da makul bir havzada tutulması elzemdir.

Gündelik hayat, merak duygusunun terbiye edilmesini gerekli kılmaktadır. Başkalarının hayatını araştırmak, gözetlemek, sorup soruşturmak merakın tecessüse inkılap etmiş hastalıklı hâlidir. Cenab-ı Allah, Kur'an-ı Kerim'de inananlara, zandan sakınmayı ve birbirinin kusurlarını ve mahremiyetini araştırmamayı emreder. (Hucurât, 49/12.) Elmalılı Hamdi Yazır, "Tecessüs etmeyin." emrini tefsir ederken "Yani müminlerin eksikliklerini bulacağız, açık delil ve işaretler elde ederek zan ve yakîn meydana getireceğiz diye casus gibi inceden

inceye yoklayıp araştırmayın da açık olanı tutun, Allah'ın örttüğünü örtün." ifadelerini kullanır. Burada toplumsal bir bataklığın kurutulmasına dair önemli bir reçete vardır. Sosyal hayatın kritik noktalarında hayati düzenlemeler getiren İslam dini, bireyi ve toplumu içten içe çürütecek hastalıklara, daha başlamadan müdahale eder. Hakkında bilgi sahibi olmadığımız şeylerin ardına düşmemeyi; çünkü kulak, göz ve gönlün sorumlu olduğunu (İsrâ, 17/36.) hatırlatan ayetler de bu cümleden bir dikkati ihtiva eder. Göz ve kulak, başıboş bir merak duygusunun peşine düşüp dilediği gibi hareket edemez. Hele bu merak, insanların gizli hâllerini ve kusurlarını araştırmaya yönelikse daha da yıkıcı bir hâl alır. Hz. Peygamber, "in-

sanların gizli hâllerini araştırsan ya aralarına fesat sokmuş olursun ya da aralarında neredeyse fesat çıkmasına sebep olursun." (Ebû Dâvûd, Edeb, 37.) buyurarak böylesi bir tecesüsün toplumsal yapıya nasıl zarar verebileceğine işaret etmiştir. Yine bir başka hadis-i şerifinde Hz. Peygamber, müsaade alınmadan bir kimse- nin evinin içine bakılmasının helal olmadığını söylemiştir. (Tirmizî, Salât, 148.)

Özel hayatın gizliliği, İslam düşüncesinde önemli bir yere sahiptir. İnsanların kusurlarını araştırmak, iptidai bir merakla günahları irdelemek yasaklanmış; hatta takdir edilmiştir: "Ey diliyle iman edip kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların giybetini yapmayın ve

Merak, erken dönemlerden itibaren kendi yolunu belirleyecektir. Ona geleneksel yöntemlerle yasak getirmek mümkün değildir. Aksine yasak, merakı kışkırtıp tahrik eder. Burada diğer pek çok duygu gibi merakın da öğrenilebilir olduğunu unutmamak gerekir.

onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onun evinde (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) bile rezil eder." (Ebû Dâvûd, Edeb, 35.) İslam, kötülüğü ifşa etmenin ona meşruiyet vereceğine dikkat çeker. Hataları araştırmamayı hatta örtmeyi toplumsal bir sorumluluk olarak görür: "Her kim, bir Müslüman'ın ayıbını örterse Allah da dünya ve ahirette onun ayıplarını örter." (Ebû Dâvûd, Edeb, 60.)

Özellikle milyonlarca insanın iç içe yaşadığı şehirleşme tecrübesi, son birkaç yüzyılda insanlık tarihinde eşî görülmemiş nüfus artışına paralel olarak tezahür etmiş ve yep-

yeni bazı muşeret kurallarını bireyin önüne ödev olarak koymuştur. Merak terbiyesi bu "yakın yaşam pratiğinde" daha da önem kazanmış, adeta temel ahlaki normlardan biri hâline gelmiştir.

İnsanların evleri, pencere ve balkonları, telefon konuşmaları, yazışmaları; korunması ve saygı duyulması gereken özel alanlardır. Birinin bilgisayar veya telefon ekranını dikizlemenin, yazışmalarını veya konuşmalarını gözetlemenin ıslah edilmemiş bir merakın ürünü olduğu unutulmamalıdır. Öte yandan o ekranların kullanıcıları da kendi sorumluluklarını bilmeli, bir linkten öbür linke kontrolsüz ve sonu gelmez bir sörfün kurbanı olmamalıdır. Merak bugün en çok vakit israfına neden olmaktadır. Birey, başlangıçta masumane bir dürtüyle arkadaşının sosyal hesabını incelerken oradan bir diğerine, sonra bir diğerine derken onlarca, yüzlerce saati dijital ekran karşısında heba edebilmektedir. Bu tür bir etkileşim mecrasında insan nesneleştiğinin de farkında olamamaktadır. Hâlbuki ilgileri ve meraklarıyla kimliğini var ettiği sanal ortam, onu bir pazarlama nesnesine dönüştürmüştür. Modern hayat koşullarında insanın merak zaafını keşfeden kapitalizm, onu "piyasa" için bir trampen olarak kullanmaktan imtina etmeyecektir. Terbiye edilmemiş merak, kapitalizmin açık hedefidir. Reklamlar ve pazarlama stratejileri, insanın merak duygusunu izleyerek veri hâline getirir ve ürünü sahibine ulaştıracak bir köp-

Birinin bilgisayar veya telefon ekranını dikizlemenin, yazışmalarını veya konuşmalarını gözetlemenin ıslah edilmemiş bir merakın ürünü olduğu unutulmamalıdır.

rüye dönüştürür. Nasıl ki medya, haber anonslarında insanların merakını istismar ederek en büyük okuma oranına erişirse piyasa da benzer yolları kullanarak amacına ulaşır. Ama burada fazladan bir tehdidin insanı beklediği de unutulmamalıdır. Merakları kayıt altına alınmış, bütün yönelimleriyle bir dataya dönüştürülmüştür. İnsan neredeyse özgür iradesi elinden alınmış bir rakamsal değer olarak görülmekte ve bir sonraki merakı eline tutuşturulmaktadır.

Peki, merak hissi terbiye edilebilir mi? Tarih boyunca olumlu olumsuz pek çok neticenin temel etkeni olarak karşımıza çıkan merak duygusu yetişkinlerde her şeyden önce daha büyük bir ahlaki tavrın ürünü olarak korunmalı, gözetilmeli ve sağlıklı alanlara kanalize edilmelidir. Çünkü hayat boşluk kaldırmaz. Süflü veya zararlı bir merakı gidermenin yolu merak duygusunu ortadan kaldırmak değil, kişiye ve insanlığa faydalı başka bir ilgiyle ikame etmektir.

Merak, erken dönemlerden itibaren kendi yolunu belirleyecektir. Ona geleneksel yöntemlerle yasak getirmek mümkün değildir. Aksine yasak, merakı kıskırtıp tahrik eder. Burada diğer pek çok duygu gibi merakın da öğrenilebilir olduğunu unutmamak gerekir. Bir çocuk; içinde doğduğu ailenin, çevrenin merakları doğrultusunda meraklar edinecek, kendi kişisel var oluşunu o mecralarda tamamlama çalışacaktır. Bu yüzden çocuğun doğaya, tabiat olaylarına, gökyüzüne, bilime ve tefekküre yönlendirilmesi, sonraki yıllarda kalıplaşacak olan merak ahlakını da belirleyecektir. Bunun yanı sıra çocuğa; insanların hayatlarını merak etmenin, kurcalamanın, didiklemenin ahlaki bir tutum olmadığı anlatılmalıdır. Faydalı ve zararlı merak arasındaki fark, iyilik için de kötülük için de kullanılmaya müsait ateşe benzer. Ahlak, öz saygı ve erdem; o ateşi yerli yerinde kullanan bireylerde serpilip gelişir.

İnsanın süsüdür TEVAZU

DR. BAHATTİN AKBAŞ

Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

İnsana düşen, kendini diğer insanlardan üstün görmemek, kibre kapılmamaktır. İlahî nefha taşıyan, ete kemiğe bürünüp insan diye görünen, balçıktan var edilen âdemoğlu; kibri değil toprak gibi tevazuyu, mahviyeti, verimliliği, bereketi temsil etmelidir.

Tevazu; alçakgönüllü olmak, kibirden, kendini beğenmişlikten, böbürlenmekten, mağrurane duruştan uzak kalmaktır. Hak karşısında "hiç" olmanın idrakine erabilmektir. Makam mevki, mal mülk, ilim, güç, güzellik gibi herhangi bir nimete sahip olma sebebiyle bunlardan mahrum olanlara karşı üstünlük iddia edip haksızlık yapmamaktır. Tevazu, müminin temel ahlaki özellikleri cümlesindedir. Müminin her hâl ve hareketinde, giyim kuşamında, duruşunda, yürüyüşünde, konuşmasında tevazu okunmalıdır.

Mümin, toplumun ilgi ve himayeye muhtaç kesimlerine, yoksullara, düşkünlere şefkat ve alaka göstermeli; insanlarla ülfet etmeli; saygı,

muhabbet ve merhamet duyguları içerisinde bulunmalıdır. Güler yüzlü olmak, gönül almak, hâl hatır sormak, dertleşmek tevazunun gereğidir. Kişi; sahip olduğu makam ne olursa olsun Allah'ın kulu olduğunu ve kulluk acziyeti içinde insanlarla güzel geçimin, güzel kelim ve muhabbetin, Müslümanların dertleriyle ilgilenmenin gerekliliğini unutmamak durumundadır. Halk arasında burnu büyük olmak diye tabir olunan kendini beğenmek, alçakgönüllü olmaktan uzaklaşmak, insanlara tepeden bakmak Allah'ın ve kullarının razı olmayacağı kötü hasletler arasındadır.

Tevazu, rahmet peygamberi Hz. Muhammed'in kavli ve fiili sünnetidir. Bir gün kendisi ile görüşmek için gelen kişi heyecandan titremeye başla-

yınca "Sakin ol! Ben kral değilim. (Güneşte) kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum" (İbn Mâce, Et'ime, 30.) diyecek kadar mütevazıdır o. "Allah bana, mütevazı olup birbirinize karşı övünmemenizi ve birbirinize haddi aşan davranışlarda bulunmamanızı vahyetti." (Müslim, Cennet, 64), "Allah için tevazu gösteren kişiyi Allah ancak yüceltir." (Müslim Birr, 69.) buyurmak suretiyle tevazunun mümin için bir temel ilke ve davranış biçimi olduğunu ilan etmiştir.

Tevazunun zıddı kibirdir. Allah Resulü kibri şöyle tanımlar: "Kibir, hakikati inkâr etmek ve insanları küçük görmektir." (Müslim, İmân, 147.) İnsan kibirden men edilmiştir. Kur'an'da "Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yü-

Günümüzde bencilliğin, benmerkezci olmanın, kendini beğenmenin ve başkalarını küçük görmenin yaygınlaştığı bir ortamla karşı karşıya olan insanlık, bunun olumsuz yansımalarını yaşamaktadır.

rüme! Çünkü Allah hiçbir kibirleneni, övüngenini sevmez." (Lokman, 31/18.) buyrulmaktadır. İnsana düşen, kendini diğer insanlardan üstün görmemek, kibre kapılmamaktır. İlahî nefha taşıyan, ete kemiğe bürünüp insan diye görünen, balçıktan var edilen âdemoğlu; kibri değil toprak gibi tevazuyu, mahviyeti, verimliliği, bereketi temsil etmelidir.

"Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez." (Müslim, İmân, 147.), "Müslüman kardeşini küçük görmesi kişiye kötülük olarak yeter." (Müslim, Birr, 32.) hadis-i şerifleri ile Allah'ın elçisi, insanların kibirden uzak durmalarını ve tevazuyu ilke edinmelerini öğütlemiştir. "Kibirlenip insanlardan yüzünü çevirme. Yeryüzünde çalılımla yürüme; çünkü Allah kurulup öğrenen-

lerin hiç birini sevmez." (Lokmân, 31/18.) ayetinde de belirtildiği gibi nefislerimizi ve nesillerimizi büyüklemeden korumak ve tevazuyu elden bırakmamak sorumluluğumuz vardır.

Kimi zaman soy, güzellik, zenginlik, ilim, makam mevki gibi nimetler, insanı kendini beğenmeye sevk eder. Kendini beğenmekten de kibir, şükürsüzlük, kendini övme gibi afetler doğar. Böylelerine genellikle nasihat da fayda etmez. Zira en iyi olarak kendilerini bilir, buna inanır, başkalarını küçümserler. Kendini beğenme, sebebi cahillik olan bir ahlaki hastalıktır. Bunun çaresi de ilim ve marifettir, hikmeti ve irfanı içselleştirebilmektir.

Günümüzde bencilliğin, benmerkezci olmanın, kendini beğenmenin ve başkalarını küçük görmenin yaygınlaştığı bir ortamla karşı karşıya olan insanlık, bunun olumsuz yansımalarını yaşamaktadır. Çare, "ben/nefis/ego" demekte değil "biz/insanlık/toplum" diyebilmektedir. Erdemli birey, erdemli toplum olabilmek; iyiliği, sevgiyi, merhameti, insana hürmeti, saygıyı ve güzel ahlaki ege-men kılabilenektir. Bencil, kendini beğenen, kibirli yeti-şen insanların kendi içinde ve toplum bazında huzurlu ve ahenkli bir hayat sürebilmele-ri mümkün değildir.

"Rahmân'ın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir. Cahiller onlara laf attıkları zaman, 'selâm!' der (geçer)ler." (Furkân, 25/63.) Alçak gönüllü, mütevazı olması

gereken Müslümanlar aynı zamanda vakurdurlar. Vakar ve tevazu sahibi olan mümin; insanlar arasında mevki, sosyal statü, iktisadi durum ayrımı yapmaz ve insanları küçük görmez. Mümin; izzet, haysiyet sahibidir. İnsana değer verir fakat vakar hususunda aşırı gitmez çünkü vakar hususunda aşırıya gitmek de kibre kapılmaya yol açabilir. Bunun yanı sıra başkalarının küçük düşürücü davranışlarına katlanmak, aşağılanmalara rıza göstermek mütevazı olmak değildir. Kişi; kibirden, büyüklük taslamaktan uzak olmalı; bununla birlikte mekânın ve zamanın gerekli kıldığı, insan haysiyetine yakışan tavır ortaya koymalıdır.

Rahman katında değer ölçüsü, takva bilinci içinde olmaktır. Kur'an'da şöyle buyrulur: "Allah katında en değerli olanınız, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır." (Hucurât, 49/13.) Bu bakımdan insanların kendilerini üstün görmeleri doğru değildir. Yine Allah, Kur'an'da; "...Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı güçlü ve onurludurlar..." (Mâide, 5/54.) buyurmak suretiyle kullarını alçakgönüllü olmaya çağırır.

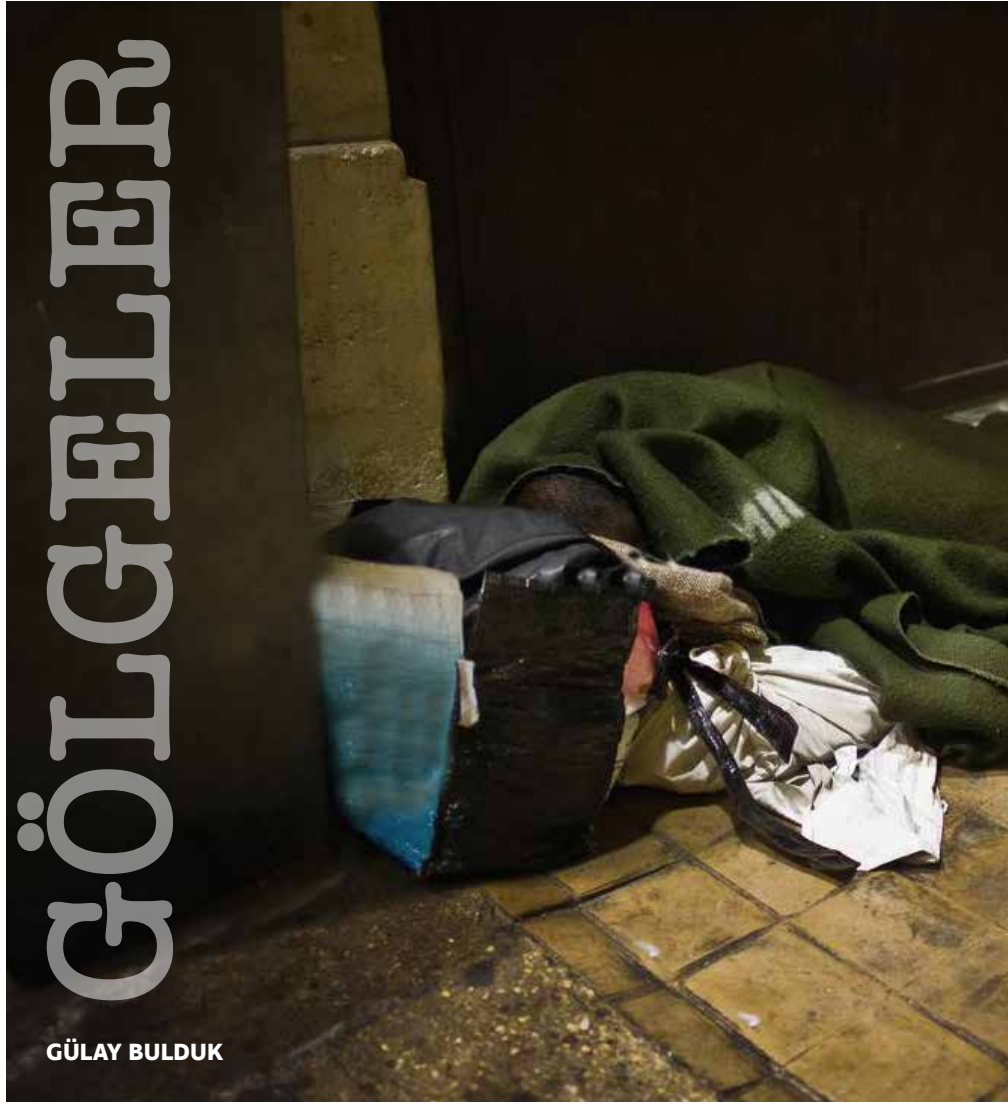
Öyleyse, kibirlenmekten Rabb'imize sığınalım. Her daim bizi birbirimize yakınlaştıracak salih amelleri, selamı, ülfeti, muhabbeti ve tevazu içinde olmayı tercih edelim. İnsan için en güzel zinet olan tevazuyu kuşanalım.

Rabb'im tevazu ver bize. Ver ki katındaki derecemiz yücelsin...

iki kiş önceydi. Rüzgâr sert esiyordu. Hava buz gibiydi. Kar diz boyunu aşyordu. Gökçe'den bir mesaj geldi: Evsizlere çorba dağıtacağız. Sıcak evimdeydi mesajı aldığımda. Küçük kızım alnını cama yaslamış dışarıdaki tipi seyrediyor, sığınacak bir köşecik bulamama ihtimali olan hayvanlar için üzülüyordu. Bir kızma, bir elimdeki telefona baktım. Peki ya insanlar?

Gökçe bu, yerinde duramaz, nerede bir muhtaç görse kolları sivar sonra da çevresindekileri bu iyiliğe bir şekilde dâhil ederdi. Altı yedi kişi gece dokuzdan sonra koyulduk yola. Dokuzdan sonra, çünkü evsizler ancak o saatten sonra mesken tuttıkları yerlerde bulunuyorlardı. Köprü atları, gasilhane kuytususu, otogar dehlizleri... Elimizde çorba, biraz sulu yemek, pilav... Bir de soğuktan büzüşmüş bu kimsesiz bedenler için çorap, bere, eldiven, atkı...

Köprü altından başladık önce. Kuytulara doğru karın etkisi azalıyor. Karanlıkta pek bir şey seçilemiyordu. Sadece gölgeler. Eciş bücüş bir yığına doğru seslendi yanımızdaki gençlerden biri: "Metin abi!" Yiğın kımıldadı. Kat kat battaniyenin altından kara, zayıf, sakallı bir baş uykulu gözlerle cevap verdi: "Buyur!" Kalabalık beklemiyordu muhtemelen. Hepimizi birden karşısında görünce iyice doğruldu. Mahcup başı öne eğik, hafif yana yatık. Çorbayı, yemekleri kapaklı kaplara koyduk. Çorap, bere verdik. Bir şeyler söylemek istedi, söyleyeme-

di. Gençlerden biri belediye-yi aramayı teklif etti. Büyük spor salonları evsizler için düzenlenmişti. Gelsinler alsınlar seni, sıcaktır orası, yemek de var, dediye de ikna edemedi Metin Abi'yi. "Böyle iyiyim..." diyor, başka bir şey demiyordu. Usulca vedalaştık sonra. O mahcup baktıkça içimizde büyüyen bir utançla ayrıldık yanından.

Sonraki durak bir cami avlusuydu. Arka tarafta kalan gasilhanenin önünü mesken tutmuştu adam. Otuz otuz

beş yaşlarında. Köyden İstanbul'a inşaatta çalışmak için gelmiş. Rast gitmemiş işleri. Dikdörtgen şeklinde bir sunta parçasının üzerine battaniyeleri düzgünce sermiş, eşyaları ayakucunda derli toplu. Titiz biriydi anlaşılın. Gel gör ki kader... Diğerinin aksine neşeli karşıladı bizi. Konuşmak istediği, yiyecekten çok muhabbete ihtiyacı olduğu her hâlden belliydi. Ayaküstü hikâyesini anlattı bize. Buralara kadar nasıl sürüklendiğini... Emanetleri verdikten sonra

oradan da ayrıldık. Her ayrılış bir başka acı tat ağızımızda.

Esenler otogarına doğrultuk yolu. Yukarıda, şehirden şehre birbirinden ayrı onlarca yaşam biteviye akıyordu. Gurbetlikler, kavuşmalar, tatlı telaşlar, yorgunluklar iç içe... Ya aşağıda... Otogarın aşağısı ne kadar ürkütücüydü öyle. Karanlık, rutubetli, bitimsiz duran dehlizler... Dükkân yapılmak için inşa edilmiş odacıkların kimi evsizlere sığınak olmuş. Pencereleleri gelişigüzel kapatılmış, sunta parçasının

Dışarıda kar yağmaya devam ediyordu. Azıcık da olsa dokunabildiğimiz, biz buradayız dediğimiz bir kaç insan ki bu insanların hiç biri bizden tek bir şey istemediler. Hiçbir şey! Peki ya diğerleri...

asma kilitli kapıya çevrildiği bir odaya vardık. Gökçe hafifçe seslendi içeri. Kucağında bebeğiyle genç bir kadın, ürkek bakışlarla araladı kapıyı. İçeride yoksulluk adına göreceğiniz her şey vardı ya da görülecek hiçbir şey yoktu ve bu yoksunluktan demeliyim. Ancak hepimizi duygulandıran başka bir şey daha oldu. Derme çatma bir karyolanın üzerinde özenle duvara yapıştırılmış bir Türk Bayrağı. Belli ki o bayrağın gölgesi altında kendilerini evsiz barksız, yersiz yurtsuz ve de sahipsiz hissetmiyorlardı. Biraz bebeği sevdik, hâl hatırdan sonra eşini sorduk. Bir yere kadar gitmiş gelecekmış az sonra. Emanetleri teslim edip kırık dökük çıktık dehlizin derinlerine doğru. Midelerimizi ağızımıza getiren bir kokunun sardığı merdivenlerden yukarı, otogarın iç kısmına doğru çıktık. O saatte kapanmış olan yazıhanelerin önünde evsizler yerlerini almışlardı. Önce, ailesinden kim bilir hangi sebeple kopmuş, sokaklara sığınmış gencecik bir delikanlının kıvrıldığı merdiven altına uğradık. Hiç konuşamadık onunla. Kimseyi görmüyordu sanki. Verdiklerimizi usulca kabul etti ve içine sığındı yine. Başka bir merdiven altını mesken tutmuş bir bey, tekerlekli sandalyesinde bizi güler yüzle karşıladı. Tebessümüne tebessümle karşılık vermekte zorlandım. Dudaklarımı ısırırken tek başına bu hâlde nasıl ihtiyaçlarını karşıladığı düşüncesi kalbimi dağladı. Oysa o tebessüm etmekte ve çorabayı, yiyecekleri hoşnutlukla kabul etmekteydi.

En son uğradığımız yaşlı bir amcaydı. Gittiğimizde kepenklerini indirmiş bir dükkânın önünde uyuyordu. Kuyumcuymuş vakti zamanında. İşleri iyiymiş. Dost bildiklerinin katakullisi ile tüm mal varlığını, ardından ailesini kaybetmiş anlattığına göre. İnandım anlattıklarına. Türkçesi öyle temizdi, kelimeleri öyle titizlikle seçiyordu ki, bir İstanbul beyefendisi ile karşı karşıyaydım. Sarası varmış. "Geçen gün yolda bayılmışım, eski bir cep telefonum vardı, fırsattan istifade almışlar cebimden. Sütü bozuk çok etrafta." diye hayıflandı. Uzun uzun anlatası vardı, ancak rahatsızlığından olsa gerek arada dili dolaşıyor, teklilyordu konuşurken. Yanımızda getirdiğimiz üç beş parça eşyadan ve yiyeceklerden ona da verdik. Alabildiğine kibar, teşekkür etti.

Eve dönüş yoluna geçtiğimizde gece yarısı olmuştu. Şahit olduklarımız sırtımızda bir yük, adımlarımız ağırlaşmış bir hâlde karları eze eze bizi eve götürecek araca doğru yürüdük. Eve geldiğimizde çocuklar tatlı uykularındaydılar. Tek tek baktım yüzlerine. "Güzel yazılar yaz Allah'ım!"

Dışarıda kar yağmaya devam ediyordu. Azıcık da olsa dokunabildiğimiz, biz buradayız dediğimiz bir kaç insan ki bu insanların hiç biri bizden tek bir şey istemediler. Hiçbir şey! Peki ya diğerleri... Yüreğimde koca bir taş, uyudum mu uyumadım mı bilemedim o gece...

Hayatın okuryazarı olmak

SÜMEYRA ÇELİK

Lezzetsiz yemekler gibidir lezzetsiz insanlar. Tıpkı yanlış güzergâhta seyreden hayatlar gibi. Hissetmeden, anlamadan, yaşanmadan süren ömürler gibi. Hâlbuki iklimini yanında taşımaları insan. Okumak, yazmak ve yaşamak üzerine konuşmaları biraz. Her şeyin başkalaştığı dünyada en çok kendine "el oldu" insanlık. Tarif edip tanıtırken şahsını, öğrenilmiş kalıplar, öğretilmiş duygulardan bahsetti hep. Falanca yerde doğmuş, şu şu okulları tamamlamış, medeni hâli ve çocuk sayısı ile biten, ruhuyla alakalı yoğun boşlukları olan bir özgeçmiş. Beden ve ruhun cemi olan âdemoğlu, içine seyir yerine

dışına bekçi oldu. Doğduğunda başlayan; mamasının kıvamından sütünün sıcaklığına kadar devam eden bakımlar gördü cismi. Uyuyacağı yastığının konforundan giyeceği ayakkabının rahatlığına dek bu liste uzayıp gitti.

Atalarından Boşnaklara uzanan bir söz der ki: "Yol ile yolcu arasındaki tek engel kapının eşigidir." Kapı ile eşik mesafesi kadar yakındır şahsiyetin derinliklerine doğru yolculuk. Artık insanın valizini toplayıp ruhuna sefere çıkmasının vaktidir. Söylemi kendisinden meşhur olan bir söz vardır ya: "Tek kanatla uçulmaz." diye. Kanaatimizce tek kanatla uçulamayacağı gibi yeryüzünde dahi

Temennimiz okusun yüreğin(in) tasasını insan, yazabilsin devasını ve yaşa(t)sın çaresini. Hayatın okuryazarı olsun, en çok da yaşayanı...

yürünemez. Bu sebeple yoluna gönlünü de yoldaş etmesini bilmeli insan. Gündemini güncele değil tüm zamanlarda geçer akçe olan hâllere ayarlamalı. Firarı, maddeye esarettten olmalı.

Bugün ne yapacağım endişesi, yarın nasıl olacak kaygısı tüketiyor her canı. Bu yüzden hayatı etrafıca yaşayabilme tedrisini kaçırıyor insan. Bir tını, kulağı okşayan bir ses duymadan geçmemeli ömür. Bir kuşla beraber kanat çırpıp bakışları olmalı insanın. Şiddetli dalgaların kayalıklara çarpan suları, yüzle beraber düşünceleri de yıkamalı. Bir ağacın altında gözlerini kapatıp devirler, diyarlar, gönüller gezmeli mesela. Bayram

yerleri gibi kalabalık, coşkulu, heyecanlı şehir meydanlarında dolaşmalı. Kabristana gitmeli ki onlar bize öncekileri anlatır birkaç mezar taşı notuyla. Bir caminin şadırvanının musluğundan akan tarihi yakalamalı. Minareden süzülen ezan sesi ile kendini sekinete bırakmalı. Kedilerin patilerini sıkmadan, sırtını okşamadan, bir hayvana merhametle bakmadan geçip giden günler olmamalı.

Bir vapur seferinde martıların yol arkadaşlığıyla, simit kardeşliği eşliğinde karşı kıyılara geçmeli. İkinci vakti bulutlu bir havada çıkan güneşin denizde bıraktığı kristal gibi yakamoza dalıp dalıp gitmeli. Arkada sıradağlar, önünde deniz manzarası gözleri yüzmeli enginliklerde. Yalçın dağların gökyüzü ile buluştuğunu sandığın zirvelere çıkmalı. Medeniyetinin zarafetini sergileyen bir saat kulesinin etrafını mesken tutmuş güvercinlerle yakalamaca oynamalı. Bir kitabın sayfalarından mezun olmalı, közde pişmiş Türk kahvesi eşliğinde yudum yudum tatmalı zamanı. Her şeyin hızlı insanlığın yavaş aktığı sokakları adımlamalı. Balık ve baharat kokularının birbirine karıştığı çarşılara yolunu düşürmeli. Simit ve çayın muhteşem yarenliğine imrenirken yağmurun her yere yağması gibi her gönlün kapısını çalabilmeli. Tadı damağında kalan muhabbetleri olmalı sessizlikle. Şimdi ve burada ertelemekten, vazgeçmeden doyuya tebensüm sadakası vermeli. Bir şehitlikte dalgalanan bayrak gibi minnettar olmalı ec-

Hayatın nice tatlarına damağımız kapalıysa yorulur duygular, umutlar tükenir. Yol da yolcu da yanlışsa gözler görmez olur. Çünkü yanlış yolla doğru yere varılamaz.

dada ve emanetlerini sonraki nesillere aktarmak için onurlu yaşamalı ömrü.

Baharda kuru kabuğunu yarıp çıkan erik ağacı gibi beyaz, pembe, sarı çiçek açmak... Kayalıklardaki baharın müjdecisi menekşeler gibi şahsiyetini süslemek... Uçsuz bucaksız düzlükler gibi düşüncelerin ekin vermesi. Umut topraklarına verimli hayaller ekmek. Ucuz düşünceleri elekten geçirip feraset harmanlamak. Geceleri aydınlatan yıldızlar gibi parlak, canlı fikirleri olmak. Uçurtmaların özgünlüğüne ufukların varması. Bir çizgi bir de-

sen bir nota olmak hayatta. Kitaba dost, kaleme yaren, mürekkebe ve hokkaya ahbab olmak. Uzayıp gider böyle hayata lezzetli dokunuşlar. Ve bu liste uzadıkça lezzetlenir hayat...

Bütün bu tatlara damağımız kapalıysa yorulur duygular, umutlar tükenir. Yol da yolcu da yanlışsa gözler görmez olur. Çünkü yanlış yolla doğru yere varılamaz. Yabancı, başkası, öteki diye kimlikler baş gösterir gönül coğrafyamızda. Bir çocuğun cömertliğine kavuşamaz bakışlar; etiketsiz, önyargısız, suizansız...

Bir tarlayı işler gibi umut, rızık, bereket ekip şükür, hamt, cömertlik biçmek; gökyüzünün maviliğini şemsiye yapmaktır yaşamak dediğin. Zeytin ağaçları arasında dolaşırken dallarında, yapraklarında asırları okumak; yeryüzünü muallim almaktır. Aslını kaybetmemiş renkler, özünü yitirmemiş kişiler dünyayı imar edebilir. İyiliğin mimarlığını yapıp samimiyet köprüleri kurulunca sinelerde daha da sıcak parlar ay ışığı. Bakışların güzelleştirdiği görüşler kuşatınca semayı, güneş önyargıları da ısıtıp eritir. Değer görünce su, kıymetlenince hava, gün ışıkları kalplere kadar ulaşır. Tevekkül bulutları sarınca kulluğu, bohemler, buhranlar, siyahlar dağılır. Acı, keder ve dert ile arkadaşlık kurulunca derman kavileşir, şifa bulur yürekler.

Temennimiz okusun yüreğin(in) tasasını insan, yazabilsin devasını ve yaşa(t)sın çaresini. Hayatın okuryazarı olsun, en çok da yaşayanı...

DİN İŞLERİ YÜKSEK KURULU BAŞKANI DR. EKREM KELEŞ İLE “DİN GÖREVLİLİĞİ” ÜZERİNE...

“

İmam hatiplik, müezzinlik, vaizlik, Kur'an muallimliği... Bütün bu vazifeler çok şerefli, şerefli olduğu kadar da sorumluluğu ağır görevlerdir. Çünkü bu görevlerde bulunmak, Hz. Peygamber'in makamında bulunmak anlamına gelmektedir. Resul-i Ekrem ömrü boyunca hastalığı hariç mihrap ve minber görevini aksatmamıştır.

1958 yılında Konya-Seydişehir'de doğan Ekrem Keleş, 1977 yılında Konya İmam-Hatip Lisesini, 1981 yılında da Konya Yüksek İslam Enstitüsünü bitirdi. 1985 yılında Haseki Eğitim Merkezi 4. Dönem Müftüler ve Vaizler İhtisas Kursunu tamamladı. 1988 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Yüksek Lisans yaptı. 1994 yılında, "İslam Hukukunun Kaynağı Olarak İcma" adlı teziyle doktorasını Ankara Üniversitesinde tamamlayan Keleş, 1985-2005 yılları arasında Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanlığı yaptı. 2005-2008 yılları arasında Mekke-i Mükerreme'de Din Hizmetleri Ataşeliği görevinde bulundu. 29.08.2008 yılında Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliğine seçilerek Kurul Başkan Vekilliği görevini sürdürürken, 30.12. 2010 tarihinde Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığına atanan Dr. Keleş, 28.08.2015 tarihinde Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliğine ve 05.10.2015 tarihinde de Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığına seçildi.

Kıymetli Hocam, öncelikle talebimizi kırmayarak bizlerle bu söyleşiyi gerçekleştirdiğiniz için şükranlarımızı sunuyoruz. İlk olarak Din Görevliliği üzerinde konuşalım isterseniz. Din görevliliği nedir, din görevlisi kimdir?

Bazı hadis-i şerif rivayetlerinde yer alan "Allah'ın en hayırlı kulları, görüldüklerinde Allah'ı hatırlatan kimselerdir." ifadesinin din görevlisini en iyi anlatan tanımlardan biri olacağını düşünüyorum. Dolayısıyla bu hadis-i şerif rivayeti, sizin bu anlamlı sorunuza güzel bir cevap teşkil edecektir, kanaatimce. Bu açıdan bakıldığı zaman din görevlisi tabirini, hem bilgi donanımı hem ahlaki donanım hem de siret-i hasenesi itibarıyla dinî hayata rehberlik yapan Müslüman şeklinde anlamak ve açıklamak gerekir. Dinî hayata en güzel rehberlik ise insanlara Yüce Allah'ı hatırlatmak ve onların manevi hayatlarını diri tutacak ilahî ölçülere uymalarını sağlamaktır. Bilindiği üzere İslam dininde bir ruhban sınıfı bulunmamaktadır. Çünkü her Müslüman, en azından gündelik hayatının her aşaması ile ilgili temel dinî bilgileri öğrenmek ihtiyacında ve mecburiyetindedir. Sözgelimi, her Mümin, en temel ibadeti olan namazı nasıl kılacağını bilmek ve bunu hayata geçirmek durumundadır.

Müslümanlar muhtelif vesilelerle bir araya geldikleri zaman içlerinden birini öne geçirip ona iktida ederek gündelik ibadetleri olan namazlarını cemaatle kılarlar. Bu durumda ehliyet ve liyakat devreye girer. İçlerinden kim daha ehil, daha âlim, daha muttaki ise, Kur'an-ı Kerim'i kim daha iyi biliyorsa o diğerlerine imam olur. Bu temel yaklaşımdan da anlaşılacağı üzere dinî hayata rehberlik yapacak kişinin en başta ilim sahibi, bunun yanında muttaki olması gerekir. Herhangi bir konuda yeterli bilgisi olmayan, o alanda rehberlik yapamaz. Dinî hayat da böyledir. Çünkü din görevliliğinde yerine getirilen vazifeler, hasbilik gerektiren büyük emanetlerdir. Bu büyük emanet, ilim, samimiyet ve ihlas gibi takva sahibi kişide bulunması gereken nitelikleri taşımaya gerektirir. Demek ki bizim kullandığımız "din görevlisi" tabiri, aslında dinî hayata rehberlik yapan ilim ve ahlak sahibi, hasbi ve gönüllü Müslüman'ı ifade et-

mektedir. Bu vasıflarla doğal olarak ön plana çıkmış bir Mümin, diğer Müminlere önderlik yapar. Din görevlisi, önderdir. Yani imamdır.

Her Müslüman'ın dinini öğrenmekle mükellef olduğunu söylediniz. Buradan hareketle "din görevlisi" tabirini daha derinlemesine konuşmak isteriz.

İmam hatiplik, müezzinlik, vaizlik, Kur'an muallimliği... Bütün bu vazifeler çok şerefli, şerefli olduğu kadar da sorumluluğu ağır görevlerdir. Çünkü bu görevlerde bulunmak, Hz. Peygamber'in makamında bulunmak anlamına gelmektedir. Resul-i Ekrem ömrü boyunca hastalığı hariç mihrap ve minber görevini aksatmamıştır. Bir hadis-i şeriflerinde "Ben muallim (öğretmen) olarak gönderildim." buyurmuştur. Bu açıdan bakıldığı zaman bu şerefli görevlerin ne kadar büyük emanetler olduğu daha iyi anlaşılır. Çünkü mihrap, minber ve kürsü -ister cami kürsüsü olsun ister Kur'an öğreten ve din bilgisi veren hocalarımızın bulunduğu kürsü- peygamber makamıdır.

Halkımız bunun farkındadır. Bundan dolayı da tarihten gelen büyük bir şuurla bu yüce vazifeleri hakkıyla yerine getiren hocalarımıza büyük bir ihtiram gösterir. Halk nezdinde, ihlasla çalışan hocalarımızın yüksek bir yeri vardır. Nerede samimi bir şekilde görev yapan bir din gönüllümüz var ise o, halkın gönlünde taht kurar. Onun halkımız nezdinde ayrı bir yeri vardır. Halk onu sever ve ona büyük hürmet gösterir.

Her birimizin yüklendiği emanet çok büyük, çok kıymetli. Kendisine mihrap, minber, kürsü gibi kutlu ve manevi makamlar teslim edilmiş görevlilerimiz, ayrıca Müftülüklerimizin muhtelif işlerinde veya Başkanlık merkezimizde görev yapmak nasip olmuş her kardeşimiz bu emaneti üstlenmişlerdir. Din görevliliğini kabul ederek aslında büyük bir söz vermişlerdir. Görevlilerimiz bu sözü göz önünde bulundurarak sorumluluklarını hakkıyla yerine getirebilmek için büyük gayret göstermektedirler. Çünkü emanet ehliyet ister. Ayrıca hadis-i şerifte de ifade buyrulduğu üzere kardeşinin yüzüne karşı güler yüzlü olmayı sadaka bilip bunu şiar edinen nice

“**Din görevlisinin sözlerindeki tesir, bulutlardan ince ince dökülen rahmet damlaları gibidir. Bu damlalar yeryüzünü nasıl canlandırır, rengârenk çiçekleri, bin bir çeşit bitkiyi nasıl harekete geçirirse o sözler de insanların manevi dünyalarını aynı şekilde harekete geçirir, canlandırır, güzelleştirir.**”

görevimiz, sadece sözleriyle değil hayatlarıyla da toplumun sevgisini, teveccühünü kazanmıştır.

Geçmişten bu güne kadar ulaşan bu köklü saygınlığın korunması Diyanet İşleri Başkanlığı mensupları olarak en büyük vazifemizdir. Bu saygınlığın yara almaması için hepimize büyük görevler düşmektedir. Bu hürmetin korunması hiç kuşkusuz bu vazifelerin samimiyet ve ihlasla yerine getirilmesi, emanet ve ehliyet düzleminde sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi ile doğrudan alakalıdır.

Bu hususu biraz daha açalım isterseniz. Bir toplum için Din Görevlisinin önemi nedir? Din Görevlisi toplum için ne ifade etmektedir?

Bu güzel sorunun aslında tek kelimelik bir cevabı vardır kanaatimce: İmamlık. İmamlık, önderliktir. İmam, manevi hayatın, dinî hayatın, ahlak ve faziletin önderidir. Önderlik, her şeyden önce örneklik ister. Numune-i imtisal, yolu izlenecek, arkasından gidilecek, güvenilir, emin, emanet sahibi Müslüman'dır imam. Rol modeldir. Bulunduğu yerde bir sıkıntısı olanın, sıkıntısının giderilmesi hususunda başvurabileceği mercidir. İmama giden, kendisine değer verileceğini; kendisi ile asla alay edilmeyeceğini; adının, inancının, sırlarının, siyasi kanaatinin, düşüncelerinin, mesleğinin, konumunun istismar edilmeyeceğini, bir emanet olarak görülüp muhafaza edileceğini bilir. Din görevlisi, görev yaptığı yerdeki halkın hepsini kucaklayan, siyasi kanaati, düşüncesi ne olursa olsun hiç kimseyi hizmet alanının dışında tutmayan, milleti birleştiren, insanlarla kaynaşabilen ve kendisi ile kaynaşabilen kişidir.

Bir diğer açıdan bakıldığında din görevlisi, insanların manevi açıdan herhangi bir zarar görmemeleri için de onlara yardımcı olan, doğru yönlendirmelerde bulunarak onları kötü alışkanlıklardan, söz ve fiillerden korumaya gayret eden kişidir. Bugün tıpta koruyucu hekimlik dediğimiz bir kavram vardır. İnsanlar hasta olduktan sonra değil hastalığın öncesinde onların her türlü mikroptan, virüsten nasıl korunabileceğini önceleyen bir yaklaşımdır bu. İşte din görevlisi, bu bağlamda toplumun manevi açıdan zedelenmemesi için uğ-

raşır. Kur'an-ı Kerim'in ve Hz. Peygamber'in örnek yaşantısının önderliğinde, hikmetle, güzel öğütlerle insanları hep iyi, güzel ve doğru olana çağırır. Din görevlisinin sözlerindeki tesir, bulutlardan ince ince dökülen rahmet damlaları gibidir. Bu damlalar yeryüzünü nasıl canlandırır, rengârenk çiçekleri, bin bir çeşit bitkiyi nasıl harekete geçirirse o sözler de insanların manevi dünyalarını aynı şekilde harekete geçirir, canlandırır, güzelleştirir.

Malumunuz Diyanet İşleri Başkanlığımız toplum nazarında en çok kıymet verilen kurumlardan biri. Başkanlığımızın toplumsal yaşantımız için önemi hususunda neler söylersiniz?

Diyanet İşleri Başkanlığı çok köklü bir kurumdur. Tarihte, Meşihat-ı İslâmiyye'nin eda ettiği vazifeyi bugün Başkanlığımız yerine getirmektedir. Tarihten devraldığı bu büyük emanetin hakkıyla yerine getirilmesi günümüzde daha bir önem kazanmıştır.

Bugün artık Diyanet İşleri Başkanlığına sadece Türkiye'nin değil en başta gönül coğrafyamız olmak üzere bütün bir dünyanın ihtiyacı vardır.

İslam dünyası ve Müslümanlar, zor süreçlerden geçmektedir. İslam dünyasında körüklenen ve çatışma unsuru olarak kullanılan bir takım ayrışmalar bir tarafa İslam dini konusunda doğru yanlış birçok akım ortaya çıkmakta ve sağlıklı birtakım dinî yapılar boy göstermektedir. Bunların ürettiği bir yığın mesele çözüm beklemektedir.

Yalnızca ortaya çıkan ve samimiyetten uzak yığınla din istismarı vakasına karşı değil aynı zamanda her tarafta boy gösteren yanlış din algıları karşısında da Diyanet İşleri Başkanlığının temsil ettiği

sahih din anlayışı daha bir önem kazanmış vaziyettedir. Bu doğrultuda Başkanlığımızın İslam'ın temel bilgi kaynaklarını, tarihî tecrübesini, metodolojisini ve güncel talep ve ihtiyaçları dikkate alarak ortaya koyduğu sahih din anlayışı toplumlar için âdeta ekmek su kadar önemlidir. Böyle bir ortamda toplumda gerek bilgi planında gerekse dinî uygulamalarda ortaya çıkabilecek kargaşayı önleme noktasında en önemli kurum Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Rahmet

İslam dünyası ve Müslümanlar, zor süreçlerden geçmektedir. İslam dünyasında körüklenen ve çatışma unsuru olarak kullanılan bir takım ayrışmalar bir tarafa İslam dini konusunda doğru yanlış birçok akım ortaya çıkmakta ve sağlıklı birtakım dinî yapılar boy göstermektedir. Bunların ürettiği bir yığın mesele çözüm beklemektedir.

Yalnızca ortaya çıkan ve samimiyetten uzak yığınla din istismarı vakasına karşı değil aynı zamanda her tarafta boy gösteren yanlış din algıları karşısında da Diyanet İşleri Başkanlığının temsil ettiği sahih din anlayışı daha bir önem kazanmış vaziyettedir. Bu doğrultuda Başkanlığımızın İslam'ın temel bilgi kaynaklarını, tarihî tecrübesini, metodolojisini ve güncel talep ve ihtiyaçları dikkate alarak ortaya koyduğu sahih din anlayışı toplumlar için âdeta ekmek su kadar önemlidir.

dini İslam'ın bir çatışma unsuru hâline getirilmemesi ve bütün insanlığı rahmetiyle kuşatması için Başkanlığımızın ve bütün çalışanlarımızın büyük bir aidiyetle bütün hizmet alanlarımızda etkin çalışmalar ortaya koyması gerekmektedir. Bu hizmetleri eda ederken samimiyeti kuşanmak, Allah'tan başka hiç kimseden bir karşılık beklememek, hayırlı hizmetler hangi görevlimizin elinde gerçekleşirse gerçekleşsin bundan büyük bir memnuniyet duyabilmek, diğer din gönüllüleri ile bir vücudun uzuvları gibi birlikte hareket edebilmek, iyilik ve takvada yardımlaşmak, kötülük ve masiyet konularında dayanışma içine girmemek, başkalarının eksikleri ve kusurları ile uğraşmak yerine öncelikle kendi kusurlarımızı ve eksikliklerimizi telafi etmeye çalışmak, hüsnüzannı hayatımızın temel

ilkelerinden biri hâline getirmek, daima hakkın ve haklının yanında olmak, kendimizin, eşimizin, dostumuzun ve akrabalarımızın aleyhine de olsa haktan, doğruluktan ve adaletten ayrılmamak, hiçbir kimsesi hizmet alanımızın dışında görmemek, herkesi kucaklayan bir hizmet anlayışı ile hareket etmek, dini ve camiye insanları ayırıştırmak için kullanılanlara fırsat vermemek, din hizmetinin sıradan bir hizmet olmadığını, kendine özgü manevi bir boyutunun bulunduğunu unutmamak, din hizmetinin, çoğu zaman mesai mefhumuyla sınırlandırılmayacağını unutmamak, bu hizmetleri yürütürken bir mümin duyarlılığı ile hareket etmek, adanmışlık ruhunu kaybetmemek, kısacası İslam'ın derdini dert edinmek gerekmektedir.

Komşu komşu huuu!

ZEYNEP DEMİR

Daha ilk geldikleri gün baktım camları siliyor ben de bizim camdan seslendim. Adını da bilmiyorum ya, komşu huuu, diye ses ettim. Çıt yok.

Ben bu apartmanın en eski sakinim evladım. Daha önce böyle asık yüzlü bir kadın ne gördüm ne de duydum. Bak sen de yeni geldin sayılır apartmanımıza. Fark etmişindir, burada oturanlar birbirinden güler yüzü esirgemezler. Allah'ın selamını almaktan imtina etmezler, şöyle ayaküstü

de olsa hâl hatır sormaktan geri durmazlar.

Ne yazıyor binanın kapısında? Huzur Apartmanı. Ama öyle lafta değil o huzur. Bir hakikati var bizim nezdimizde. Bu bina, her yeni gelen komşuya kucak açtı, bağrına bastı. İstedik ki el birliğiyle yeni komşularımızın yanında olalım. Bir ihtiyacı varsa giderelim. Kapı komşumuzdan

bihaber öyle yeni yetme şehirliler gibi yaşamayalım.

Ne diyordum? Sen geldiğinde işte... Daha eşyalar taşınırken haber etti alt kattaki Necla. Abla, dedi, yeni komşu geliyor karşıma. Senden önce oturanlar da pek iyi, pek munis insanlardı. Dedik ki, inşallah bu kızcağız da helal süt emmiş biridir. Necla bu durur mu, şimdi taşınma te-

laşından akşama hazırlık yapamazlar deyip tarhana kaynatmıştı. Abla sen de yanına bir salata yapıversen demişti de el birliğiyle hazırlık yapmıştık. Yanlış anlama kuzum. Başa kakmak için anlatmıyorum bunları. Bizde böyledir diye anlatıyorum. Gelene gidene ikram edilir, güler yüz gösterilir. Sen de pek bir tatlı dilliydin kız. Daha ilk günden Şerife Teyzem deyip elimi öptüydün. Nasıl kanım kayna-dıydı sana.

İşte bak, sana bir adım atana on adım atman gerek. Ama yok. Bu yeni gelen öyle mi? Ne selam alır ne güler yüz gösterir. Evde durmuyor diyorlar. Her sabah çantasını yüklenip beyinin ardından düşüyormuş yola. Çalışıyor muymuş ne. Zahir ondan beğenmiyor bizi. Ev hanımıyız diye hakir mi görüyor artık nedir?

Daha ilk geldikleri gün baktım camları siliyor ben de bizim camdan seslendim. Adını da bilmiyorum ya, komşu huuu, diye ses ettim. Çıt yok. Bir daha seslendim. O asık suratıyla bana mı dediniz, diye sordu. İki hoş beş edeyim, tanışayım istedim. Allah'ım, o asık yüz iki saniye gülmez mi, hiç değilse yumuşamaz mı? Ne sorduysam kısa kısa cevap verip geçiştirdi. Sonra gerisin geri girdi içeri.

HİÇBİR ŞEY GÖRÜNDÜĞÜ GİBİ DEĞİLMİŞ

Şerife Teyzem apartmana yeni taşınan hanımdan pek bir şikâyetçiydi. Asık yüz-lüymüş, verilen selamı almazmış, konuşmak isteyene cevap vermezmiş. Ben de

meraklanmıştım doğrusu. Hemen yan dairede oturmalarına rağmen henüz tanışmamıştık. Sadece birkaç kez uzaktan görmüştüm. Ben yaşlarda olmalıydı.

Dün gece hiç beklemediğim bir şey oldu. Akşam geç saatte bir ağlama sesi. Ama nasıl içli, nasıl derinden... Oturma odalarımız yan yana. Baktım ses onun dairesinden geliyor. İçim cız etti. Kim bilir ne derdi var garibin.

Sabah ilk iş şöyle güzel bir kek yaptım, çaldım kapısını. İçeri buyur etti. Dedikleri kadar vardı. Neredeyse hiç gülmüyor, sohbeti kısa cevaplarla geçiştiriyordu. Dayanamadım. Bakın, dedim. Biz bu apartmanda kimsenin özelini merak etmeyiz, fakat dün gece sizin daireden gelen ağlama seslerine ister istemez kulak misafiri oldum. Bir derdiniz, bir sıkıntınız varsa benimle paylaşabilirsiniz. Hem biz yaşıt sayılırız. Birbirimize arkadaşlık ederiz fena mı olur?

Gözleri o saniyede dolup dolup boşaldı. Bir yandan hıçkırıyor bir yandan sicim gibi gözyaşlarını salıveriyordu. Ah

Sabah ilk iş şöyle güzel bir kek yaptım, çaldım kapısını. İçeri buyur etti. Dedikleri kadar vardı. Neredeyse hiç gülmüyor, sohbeti kısa cevaplarla geçiştiriyordu.

garibim. Meğer iki hafta önce çok sevdiği ağabeyini genç yaşta toprağa vermiş. Beş yitim yadigâr kalmış ağabeyinden. Evi haftalar öncesinden tutmalarına rağmen taşınma işleri gecikmiş bu sebeple. Geçen hafta da zavallı anacığı, evladının acısına dayanamayıp felç geçirmiş. Her sabah yükünü toplar, erkenden annesine gidermiş.

Anlattıkça ferahladı, biraz duruldu ağlaması. Elimi tuttu. İyi ki geldin, birileriyle konuşmaya ihtiyacım varmış da ben fark edememişim, dedi. Sonra da karşısında oturan Şerife Hanım'ı sordu. Geçenlerde cam silerken Şerife Hanım seslenmiş. Birkaç kez de merdivenlerde karşılaşmışlar. Ne yalan söyleyeyim pek bir suratsızdım, o acıyla kimseyle konuşamıyordum, kadıncağıza da ayıp oldu, dedi mahcup bir tavırla.

Üzülme sen, dedim. Hem Şerife Teyzem görmüş geçirmiş kadındı. Bilse işin aslını, asıl o üzülür, yanlış tanımışım kızcağızı diye için için hayıflanırdı. Hayat ne garipti böyle. Bazen hiçbir şey görüldüğü gibi değildi.

ERKAN TÜRKSEVEN

SAKARYA'NIN İKİ İNCİSİ ACARLAR LONGOZU VE MADEN DERESİ

Diyelim ki İstanbul'da veya çevre illerden birinde yaşıyorsunuz ve hafta boyunca iş stresi, şehrin kaosu tüm enerjinizi tüketti. Hafta sonunda size nefes aldıracak bir kaçamak arayışı içindediniz. Topu topu iki gününüz var, bu iki günü en ve-

rimli şekilde değerlendirmek istiyorsunuz ve üstelik bunun için yüklü bir bütçe ayırasınız da yok. Çok yakınınızdaki bir noktada doğa turizmi ile kültür turizmini bir arada yaşamaya ne dersiniz?

Sakarya'da, Karasu ve Kocaeli ilçelerinin sınırında bulunan

Maden Deresi; tam da böyle bir nokta. Sakarya merkeze 75, İstanbul'a yaklaşık 150 km mesafedeki Maden Deresi'ne gitmek için her ne kadar İstanbul-Ankara E80 otoyolu veya D100 karayolunu kullanabileceğiniz olsanız da ulaşımı Şile, Ağva, Kandıra üzerinden sağlamanızı şiddetle öneririz.

Bu şekilde, doğal güzelliklerle çevrili bir güzergâh seçmiş ve yapacağınız yaklaşık üç saatlik yolculuğu da eğlenceli hâle getirmiş olursunuz. Bu arada hemen belirtelim; ilkbahar ve sonbaharda gidecekseniz yanınıza ince bir hırka almanızda fayda var. Çünkü çınar, kestane ve kayın

ağaçlarının perdelediği vadiye güneşi görmemiz oldukça zor. Bir de yanınıza yiyecek bir şeyler almayı ihmal etmeyin. Alanda birkaç alabalık tesisi olsa da kalite açısından beklentinizi karşılamayabilir. Açıkçası Maden Deresi şahane bir mangal alanıdır. Mangalınız yoksa orada bulunan küçük

işletmelerden cüzi rakamlarla kiralamanız mümkün. Siz yine de mangal ve semaverinizi yanınızda götürmeyi ihmal etmeyin. Mangal, semaver ve kıyafet dışında, dere içinde veya paralelinde yapacağınız yürüyüş için uygun ayakkabı ya da sandalet almanızda da fayda var. Dönelim yolculuğumuza...

Dolu dolu geçen bir hafta sonunun ardından yeni haftaya dingin bir şekilde başlarken terennüm edeceğiniz yegâne şey, bu güzelliklerin şükür olacaktır.

Kandira üzerinden gelmenizin bir diğer artısı da en az Maden Deresi kadar görülmeye değer bir başka güzellik olan Acarlar Longozu'nu gezme imkânı bulabileceğinizdir... Aslında başlı başına bir gezi rotası olarak tercih edilebilecek bu güzelliğin terim bazında ne manaya geldiğiyle başlayalım tanıtımına. Longoz, akarsuyun içindeki çamurlu tortuların zamanla suyun denize döküldüğü yerde birikip bir set oluşturmasıyla suyun denizle buluşmasının engellenmesi sonucu meydana gelen su birikintilerinin oluşturduğu bataklıklar, göller ve subasar ormanlarına verilen ad olarak tanımlanabilir. Bu oluşumların dünyadaki en büyük örneği Amazonlar olmakla birlikte ülkemizde dört longoz var. Bunlar; Sarıkum, Kızılırmak ve Karacabey

Ülkemizde dört longoz var. Bunlar; Sarıkum, Kızılırmak ve Karacabey havzaları ile en büyükleri olan Acarlar Longozu'dur. Bu doğa harikası, yolculuğunuzun 120. kilometresinde ansızın sizi selamlıyor.

bey havzaları ile en büyükleri olan Acarlar Longozu'dur. Bu doğa harikası, yolculuğunuzun 120'nci kilometresinde ansızın sizi selamlıyor. Solunuzdaki güzelliğe dalıp sağınızda kalan ücretsiz otoparkı kaçırmayın lütfen. Aracınızı otoparka bıraktıktan sonra sola, longozun iç kısmına doğru devam ediyorsunuz. Satıcıların çevrelediği kısa patika, sizi Longozun ziyarete açık 750 metrelik bölümünü gezebileceğiniz ahşap yürüyüş yoluna çıkarıyor. Uzun bir iskeleyi andıran yol boyunca size nilüfer yapraklarının oluşturduğu nefis bir manzara eşlik ediyor. Fotoğraf çekmeye doyamayacağınız bu alanı gezmeniz yaklaşık yirmi dakikanızı alıyor. Gezmiş olduğunuz bölüm, Longozun beşte biri bile değil. Yakın zamana kadar havzanın daha büyük

bir kısmı kayıkla ya da deniz bisikleti ile gezilebiliyordu. Yaşanan bir kaza sonrası tehlike arz etmesi sebebiyle artık buna izin verilmiyor.

Longozdan ayrılmadan önce yolun hemen karşısındaki kameryelerde bir çay içmeden gitmemenizi tavsiye ederiz. Longozdan ayrılırken camlarcınızı açın ve yolculuğunuza daha düşük bir hızda devam edin. Yol boyu yaklaşık 500 metre solunuzda kalan Karadeniz'in kokusunu duyabilir hatta tüm hırçınlığı ile kıyıyı döven dalgaların sesini işitebilirsiniz.

Longozun büyüsünden henüz sıyrılmamışken Karasu'yu Kocaali istikametinde 10 km kadar geçtikten sonra sağ tarafınızda bir fırın görüyorsunuz. Bu fırını geçmez geçmez ilk sapaktan Küçük

Karasu Mahallesi istikame-tinde sağa dönüyorsunuz. Bu ayrıntıyı göz ardı etmeyin. Çünkü Maden Deresi tabelası gözünüzden kaçabilecek kadar küçük. Döndükten sonra tabelaları takip ederek gideceğiniz yaklaşık 9 km'lik asfalt yol sizi mesire alanına ulaştıracak. Alanın girişinde bir bariyer var ve araç başına 15 TL giriş ücreti alınıyor. Gelmekle iyi ettiğiniz düşüncesiyle dere kenarından yaklaşık 1 km kadar daha ilerleyince piknik alanlarına varmış oluyorsunuz. Burada sol tarafınızda büyük bir çayır ve çayırın bitiminde sırtını yamaca dayamış birkaç bungalov göreceksiniz. Dilerse-niz buralarda konaklamanız mümkün. Bunun yanı sıra ka-ravan ve çadır konaklaması için de elverişli bir alan.

Piknik alanınızı belirleyip yol yorgunluğunuzu attıktan ve açlığını yatıştırdıktan sonra Maden Deresi'nin asıl güzelliğini yaşamaya hazır olun. Yaklaşık yarım saatlik mesafe-deki şelaleye ulaşmak için iki parkurdan birini seçmelisiniz. Bunlardan biri dere içi. Parku-run genelinde bileklerinizin az üzerinde su içinden yürü-yerek ilerleyebilirsiniz. Burada kaygan taşlara dikkat etmeli-siniz. Suyun serinliği sayesinde yürüyüş sizi yormayacak, bilakis dinlendirecektir. Ayrıca suyun bazı romatizmal rahat-sızlıklara ve cilt hastalıklarına iyi geldiğine inanılır.

Parkur boyunca doğal gü-zelliklerin yanında bir tarihe de şahitlik edersiniz. Maden deresinin 1914 yılına kadar Fransızlar tarafından işletilen altın, çinko, kurşun ve boraks

maden yataklarına sahip ol-duğu bilinir. 1914 yılında 1. Dünya Savaşı'nın başlama-sıyla Fransızlar bölgeyi terk etmek zorunda kalmışlar, giderlerken de madenlerin bütün dehlizlerini dinamitleyerek havaya uçurmuşlar. Tarihi müşahede ederek yapacağınız anlamlı ve keyifli yürüyüş; önünüzü perdeleyen, Cenevizliler zamanından kalma yüksek bir duvarda son bulur ve bu noktada şelalenin büyümlü akışına kendinizi kap-tırırınız. Bu şelale çok büyük veya çok yüksek olmamasına karşın, bulunduğu ortam içinde gerçekten etkileyici bir görüntü sergiler. Şelalenin döküldüğü noktada oluşan küçük gölette yüzmeniz de

Dilerseniz yolculuğunuzu Sapanca üzerinden devam ettire-rek doğayla birlikteliğinizi Sapanca Gölü manzarasıyla biraz daha uzatabilir-siniz. Hatta geceyi de Sapanca'da-ki irili ufaklı konaklama tesislerinden birinde geçire-rek ertesi gün Sapanca'yı da gezebilirsiniz.

mümkündür. Tabii cesaret edebilirsiniz...

Dönüşte dere içi yerine patika parkuru tercih edebilirsiniz. Ya da dönüşte ıslak olma ihtimaliniz göz önünde bulundurduğunda giderken patika-yı tercih edip dönüşte dere içinden dönmeniz daha mantıklı olacaktır. Hemen şunu belirtmekte fayda var ki eğer çocuklu bir aileyseniz patika-yı kullanmayı aklınızdan bile geçirmeyin. Çünkü bu parkur, maceralı olduğu kadar tehlikelidir de... Yol, zaman zaman çok daralarak sizi uçurumla burun buruna getirebilir. Bazı kesimlerinde de yine maden döneminden kalma daracık ve alçak tünellerden geçmek zorunda kalabilirsiniz. Yaza doğru dağ çileği, sonbaharda ise kestane toplama olanağı, bu parkura büyük lezzet katan küçük bir ayrıntı...

Dönüşte de yolculuğunuzu daha büyük bir keyfe ve keşfe dönüştürmek için Adapazarı güzergâhını tercih edebilir, şehir içindeki lezzet duraklarından birinde meşhur ıslama köftenin ve kabak tatlısının tadına varabilirsiniz. Dilerse-niz yolculuğunuzu Sapanca üzerinden devam ettirerek doğayla birlikteliğinizi Sapanca Gölü manzarasıyla biraz daha uzatabilirsiniz. Hatta geceyi de Sapanca'daki irili ufaklı konaklama tesislerinden birinde geçirerek ertesi gün Sapanca'yı da gezebilirsiniz. Dolu dolu geçen bir hafta sonunun ardından yeni haftaya dingin bir şekilde başlarken terennüm edeceğiniz yegâne şey, bu güzelliklerin şükürü olacaktır.

İLK NAMAZ

ÖMER SEYFETTİN

Uykum yoktu, anneme bakıyordum: yeşil başörtüsü başında, bu zulmet-i münevvere içinde, bir hayal gibi hareket ederek Kur'an'ını aldı ve pencerenin kenarına, geniş sedire oturarak mühtez ve rakik sesiyle tilavete başladı. Ruhumda bir aks-i enin-i şî'r-âlud bırakan bu güzel sesi dinleyerek... büyük, yeşil başörtüsünün altında, tıpkı ölen hemşireme benzeyen güzel ve âsım çehresini görerek... ve yavaş yavaş sallanan mukaddes başının aheng-i hafif-i münacatını seyrederek dalıyordum. Perdelerin altından görülen dumanlı sema gittikçe aydınlanıyor, geç kalmış birkaç yıldız koyu lacivert bir atlasa düşmüş maî ve nadide elmaslar gibi büyüyor, vâspesîn-i maî neşrederek parlıyorlardı. Annemi bir meleğe benzetiyordum, bu tahayyülle melaikeleri düşünerek... Kur'an okuyan annemin şimdi etrafına toplanmaları lazım gelen melâikeleri müşahede ediyorum zannederek dalıverdim. Yüzümün üstünde, ahirette güller bitecek ve cehenneme girecek olsam katiyen yanmayacak olan sol kaşımın ucunda tatlı bir ürperme duyuyor, sonra annemin münevver bir zambak aydınlığıyla parlayan dudaklarının kimıldamasına bakarak... o görülemeyen melaike kanatlarının saçlarıma, annemin şimdi Kur'an tutan ince parmaklarıyla okşadığı sarı ve çok saçlarıma dokunduklarını hissederek gibi oluyor ve dalıyordum...

Ömer Seyfettin,
"İlk Namaz"

"Allah'ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider." "Allah'ım! Beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden gelecek tehlikelere karşı koru"
"Rabb'im! İşimi kolaylaştır, zorlaştırma! Rabb'im işimi hayırla sonuçlandırabilmeyi nasip eyle."

Yaratılış gayesi yalnız ve ancak Allah'a ibadet etmek olan âdemoğlu (Zâriyât, 51/56.) için dua; onu hayatta tutan tabii ihtiyaçlar kadar, su ve hava kadar önemlidir. Dua; insanın Rabb'ine doğrudan niyazda bulunduğu, kulu Yaradan'a en fazla yaklaştıran ibadetlerin başında gelir. Dua, kul içindir, kulun kendi varlığını tanınması ve tanımlaması içindir. Dua, kulun Rab katında değerli kıldığı (Furkân, 25/77.) en kıymetli hazinelerimizden biridir.

Dünya meşgalesi içinde pek çok hâle bürünen, birbirinden farklı pek çok durumla karşılaşan insanoğlunun her işinde Rabb'ine niyaz etmesi elzemdir. Öte yandan kişi; hayata dair pek çok istek ve beklentisi karşılanmış olsa dahi gönül darlığı, can sıkıntısı gibi pek çok derde düşer olabilir. Dua, sahibine hayır kapıları aralar, onu sahil-i selamete ulaştırır.

"Allah'ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider."
 "Allah'ım! Beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden gelecek tehlikelere karşı

koru" "Rabb'im! İşimi kolaylaştır, zorlaştırma! Rabb'im işimi hayırla sonuçlandırabilmeyi nasip eyle." Bu güzel örnekler ve nice yardım ve kurtuluş vesilelerini ihtiva eden kutlu sözler; ilk peygamber Hz. Âdem'den (a.s.) Fahr-i Kainat Efendimiz Hz. Muhammed'e (s.a.s.) dek peygamberlerin mübarek dillerinden dökülen kalbî niyazlar; günlük hayatımızın imar ve inşasını daha güzel kılabilmek için edilen dualar; namaz, abdest, oruç gibi ibadetlerimize eşlik eden yakarışlar... Kısacası hayatın her anına dair dualar Başkanlığımız yayınlarından çıkan "İbadete Dair Dualar", "Günlük Hayata Dair Dualar" ve "Ayet ve Hadislerden Seçme Dualar" isimli üç eserle; ömür yolculuğumuzda heybemizde taşımamız gereken hemen her duayı cem eden, her an başvurabileceğimiz bir başucu kaynağı hüviyetiyle raflardaki yerini aldı.

İBADETİN ÖZÜ: DUA

MUHAMMED KÂMİL YAYKAN

Allah Teâlâ katında duadan daha kıymetli bir şey yoktur. (Tirmizî, Deavât, 1.)

YENİ FİLİZLER...

EDA SAKLI KÖKSAL

1

994 yılında çekilen Sürgün filmi, dönemin eğitim şartlarını ve taşranın zorluklarını beyaz perdeye yansıtırken aynı zamanda manevi havasıyla da izleyicinin dikkatini çekmeyi başardı. Toplumun yarısı olmuş meseleleri ve Anadolu'yu betimleyişi ile birçok ödül almış olan bu film, ailece izlenebilecek dram türünde başarılı bir yapım.

Film bir okul sahnesiyle başlar, hayatı sürgünlerle geçen bir öğretmenin yaşadığı olaylar işlenir. Öğretmen, her gün olduğu gibi öğrencilerine ders anlatırken sınıfın kapısı çalınır. Gelen hademe, müdür beyin kendisini odasına çağırdığını bildirir. O esnada öğretmenler odasında bir kısım meslektaş öğrencilerin aymazlığından, başarısızlığından ve öğretmenlik mesleğinin iyi bir maaş getirmediğinden yakınırken diğer kısmı futbol maçları için iddialı konuşmalar gerçekleştiriyordur.

Müdürden taze bir sürgün haberi alan öğretmenin gelişyle odada suni bir sessizlik oluşur.

Yola düşme zamanı gelmiştir. Bir bavul, bolca inanç ve çokça azimle yine yeni bir hikâye başlar. Öğretmen İstanbul'a hayli uzak olan Çatak Köyü için önce otobüse biner, ardından bir katır ve katırcı ile yolculuğuna devam eder. Nitekim köyün araç geçebilecek bir yolu henüz yoktur.

Soluklanmak için durdukları bir anda daldaki elmaya uzanır katırcının eli. Tabii ki topladığı elmalardan birinin tadına bakarken diğerlerini de bölüşmeli. Uzattıran al elmaya bakan öğretmen sorar : "Bu bahçe senin mi İsmail Efendi?"

Lokması boğazında pişmanlık olarak kalan katırcı, kızaran çehresini utançla yere eğer ve öğretmen ile yola devam ederler. Bu öğretmenin diğerlerinden farklı olduğunu daha o anda anlamıştır Katırcı İsmail Efendi.

Zorlu yolculuk esnasında ağaç kovuğunda kanadı yaralı olarak buldukları ve daha sonra iyileştirip doğaya kavuşturdukları keklük, sanki öğretmenin her yeni sürgünde iyileştirdiği yaraları, dokunduğu hayatları tasvir eder.

Gün geceye kavuştuğunda vardıkları yeni görev yeri olan köyde öğretmen, ilk olarak muhtarın namını duyar. Duyduklarından pek hoşnut olmayarak lojmanın yolunu tutar. Okul ve lojmanda gerekli bakım ve tamirati yaparak öğrenime hazır hâle getirir. Munis yapısı, ahlaki ve çalışkanlığı ile kısa zamanda köy ahalisinin de desteğini alır, sevgisini kazanır. Öğrenimin başlamasıyla öğrencilerin ve velilerin hikâyelerine tanık olur. Gün geçtikçe köyün ihtiyaçlarını fark eder. Kahvehanede muhtarın da olduğu bir mecliste, yol yapımı için müracaat edilmesi, değirmen yapımı, arıcılık ve ördek yetiştiriciliği için teklifte bulunur. Muhtarın rüşvet vermeden bu işlerin olmayacağına dair çıkışı ve "İcat çıkarmadan öğretmenliğini yap!" minvalindeki söylemleri caydırıcı olmaz. Öğretmenin rehberliğinde ve ahalinin desteğiyle girişimler başlar. Muhtar kimsenin kendisine artık bağımlı olmayacağını anladığında köyün imamından yardım ister. Ondan halkı kendi fikri doğrultusunda etkilemesini bekler. Hoca ise öğretmenin çalışmalarından ne kadar memnun olduğunu dile getirir. Muhtar daha sonra fikrine kıymet verilen ve köyde saygı gören Molla'nın da öğretmene destek verdiğini öğrenir.

Molla; Kur'an ı Kerim'in okutulmasının yasaklandığı, toplatıldığı ve yakıldığı dönemleri yaşamış; Kur'an öğrettiği için hapse atılmış bir hocadır. Onu dönemin hükümet yetkililerine şikâyet eden de yine muhtardır. Tutukluluğu sona eren Molla, evine döndüğünde bahçesindeki güllere adamıştır kendisini.

Bazen kırılgan ve üzgün bazen de teslimiyet ile direniş arasında sıkışıp kalır. Köye gelen öğretmenle birlikte başardıkları işler onun ümitlerini tekrar yeşertir. Dünyaya küskünlüğün değiştirmek istediklerimize bir faydası yoktur, bunu görmüştür.

Muhtar; öğretmenin aldığı desteğe, katettiği yola şahit oldukça ahali üzerindeki tesirinin azaldığını görünce öğretmeni amirine şikâyet eder.

Öğretmen göreve başladığından beri öğrencilerin başarıları artmış, köy kalkınma konusunda bilinçlenmiştir. Buna rağmen muhtarın şikâyeti üzerine öğretmen yeni bir sürgünle aynı topraklarda başka tohumlar ekmek üzere yağmurlu bir günde yollara düşer. Yeni filizler, yeni ağaçlara, yeni meyvelere dönüşün diye...

Yola düşme zamanı gelmiştir. Bir bavul, bolca inanç ve çokça azimle yine yeni bir hikâye başlar. Öğretmen İstanbul'a hayli uzak olan Çatak Köyü için önce otobüse biner, ardından bir katır ve katırcı ile yolculuğuna devam eder. Nitekim köyün araç geçebilecek bir yolu henüz yoktur.

Osmanlı'nın yitiği: “BALKANLAR”

MUSTAFA MİRZA DEMİR

Osmanlı Devleti bütün bu zor şartlar altında, düzensiz ve eğitimsiz ordu ile arka arkaya girdiği iki savaşta gerek maddi gerekse manevi açıdan çok büyük kayıplar verdi.

Devletler de canlı varlıklardır. Doğar ve büyürler. Gelişir, olgunlaşırlar, gün gelir yaşlanırlar ve ömürleri nihayete erer. Osmanlı'nın da doğuşu, görkemli gençlik yılları, olgunluk zamanları ve yaşlılık dönemi yani duraklama ve gerileme dönemleri olmuştur. Bunlar artık devlet ömrünün son demleridir ki, duraklamadan sonra yıkılışını hızlandıran, koca bir çınarın devrilmesine, Osmanlı Devleti'nin çöküşüne sebep olan bazı olayların yaşandığı za-

manlardır. Balkan Savaşları, bu çöküşün en büyük nedeni olarak sayılabilir.

Karada, denizde ve engin bir gönül coğrafyasında altı asır hüküm süren, İslam'ın sancaktarlığına adanmış koca bir ömrü olan Osmanlı Devleti; 1912-1913 yıllarında Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ ile arka arkaya iki büyük savaşa girerek büyük kayıplar verdi. Balkan Savaşları, Osmanlı'nın toprak kayıplarının yanı sıra binlerce asker ve binlerce sivilin

ölümüne, çok fazla insanın çetin şartlar altında İstanbul ve Anadolu'ya göç etmek zorunda kalmasına neden oldu.

1789 Fransız İhtilali ile yayılmaya başlayan milliyetçilik akımının etkisiyle ve bazı büyük devletlerin kendi başkaca emellerini gerçekleştirmek uğruna kışkırtmalarıyla da çok uluslu imparatorluklarda ayaklanmalar ve bağımsızlık hareketleri yaşandı. Bu ayaklanmalardan en fazla etkilenen Osmanlı Devleti, XIX. yüzyılı ayaklanma döne-

mi olarak yaşadı denilebilir. Dört Balkan Devleti, bölgedeki karışıklıktan da faydalanarak Balkanlardaki varlığını ortadan kaldırmak istedikleri Osmanlı Devleti'ne karşı ittifak ettiler. O tarihlerde subaylar arasında baş gösteren alaylı-mektepli ayrılığı, akranları teğmen çıkarken yüzbaşı, binbaşı ve hatta generalliğe kadar rütbe alabilen "Zade-gân" sınıfının oluşması, isyan, iç çekişme, asker ve mühimmat yetersizliği gibi sorunlarla meşgul olan Osmanlı, Balkan Savaşları'na sıkıntılı bir süreçte, hazırlıksız girmek zorunda kaldı.

Savaştan hemen önce 120 taburun terhis ettirilmiş olması, Rumeli'deki tek güvenlik unsurunun da yok edilerek devletin geleceğini ve Balkan topraklarını çok büyük bir tehlikeye atmıştı. Osmanlı, 29 Temmuz 1912'de aldığı son terhis kararının hemen arkasından Balkanlarda meydana gelen gelişmeler üzerine seferberlik ilan etmek zorunda kalsa da ordunun seferber edilmesinde büyük kargaşa ve zorluklarla karşılaşmıştır.

Seferberlik ilanının üzerinden epey zaman geçmesine rağmen ordu bir türlü seferberliğini tamamlayamadı. Askerin durumunun kötülüğünü; yayılmayı, araziden istifade etmeyi, silahını kullanmayı bilmeyen askerin miktarının her taburda mevcudun dörtte üçünü teşkil ettiğini, ordunun durumunu, yazılan hatıratların satırlarından okumak mümkündür.

Savaş öncesinde ve savaş esnasında yaşanan isyanlarla

Balkan Harbi sonrası evine yürüyerek dönen bir Osmanlı askeri, 1913

Altı asırlık görkemli tarihinin en hazin tecrübesini edindiği Balkan Savaşları neticesinde; Osmanlı'nın Ege ve Balkanlardaki hâkimiyeti, Rumeli'deki varlığı büyük ölçüde sona ermiş oldu.

fazlaca yıpranan ordu, Balkan Savaşları'nda Doğu ve Batı olarak ikiye ayrıldı. Doğu ordusu Bulgarlarla, Batı ordusu Sırplarla mücadele etti. Sağlık hizmetleri ve tıbbi malzeme yönünden hazırlıksız olan Osmanlı ordusunda, yiyecek sıkıntısı da çekilmekteydi.

Yanya tarafında Yunanlılara karşı mücadele eden Vardar ordusu komutanı Zeki Paşa, maddi sıkıntılar çekildiğini acı bir şekilde anlatmaktadır. Yanya'da bulunan asker, Yunanlılarla olduğu kadar çetin kış şartları ve açlıkla da mücadele ediyor, cephede elleri ve ayakları da soğuktan donuyordu. Benzer sıkıntılar diğer cephelerde de varlığını

sürdürüyor, şiddetli yağışlar yüzünden ordudaki ikmal aksıyor; er/erat ve komutanlar yiyecek bir lokma ekmek bulmakta güçlük çekiyordu. Çorlu ve Lüleburgaz taraflarında Bulgarların yoğun ateşine karşılık veremeyen asker geri çekilmek zorundaydı. Osmanlı, askerin ve silahların sevkinde yetersiz kalıyordu. İzmir'den takviye beklenen kuvvet sevk edilemeyince yaşları 25-45 arası olan ve büyük çoğunluğu yakın zamanda askerî hizmette bulunmamış ihtiyat ve redif birlikleriyle takviye yapıldı. Anadolu'dan gelen ve İstanbul'da toplanan bu insanların ellerine daha önce görmedikleri yeni silahlar verilmişti ki, silahların nasıl kullanıldığı yolda öğretilecekti. Orduda askerin yanı sıra iyi yetişmiş subay eksikliği de yaşanıyordu. Osmanlı Devleti bütün bu zor şartlar altında, düzensiz ve eğitimsiz ordu ile arka arkaya girdiği iki savaşta gerek maddi gerekse manevi açıdan çok büyük kayıplar verdi.

Altı asırlık görkemli tarihinin en hazin tecrübesini edindiği Balkan Savaşları neticesinde; Osmanlı'nın Ege ve Balkanlardaki hâkimiyeti, Rumeli'deki varlığı büyük ölçüde sona ermiş oldu. Binlerce insanın ölümü ve milyonlarcasının göç etmek zorunda kalmasıyla sonuçlanan savaş, büyük devletlerin iştahını kabartıp Çanakkale Boğazı'nı geçme umutlarını da yeşertti. Ege Adaları, Makedonya, Arnavutluk ve Batı Trakya elden çıkarak Balkanlar, tarihin tozlu sayfalarında "Türk'ün Yitiği" olarak kayda geçti.

KÜÇÜK BİR ELMA İÇİN

CÂNÂN CEHRİ AKYOL

Diyanet İşleri Uzman Yardımcısı

"O lmak"la "sahip olmak" arasında derin bir fark, aşılması güç bir engel olmuştur çoğu zaman. Hırsla kapılınca insan, "sahip olmak" amacın kendisi olmuş, bu amaca doğru merdivenleri hızla çıkarken çevresindekileri kirdiğini, uzaklaştırdığını çok geç anlamıştır. Artık merdivenleri yalnız çıktığını fark ettiğinde... Sahip olmuştur, ama mutsuzdur. Zira hem sahip olma arzusu dinmemiş hem de yanındaki ve içindeki değerli olan her ne varsa tek tek kaybetmiştir. "Sahip olmayı" değil, sürecin ve ulaşılması hayal edilen amacın bir parçası "olma"yı, seçen ise hedefine, sükûnet ve huzur dolu bir arayışla, her "an"ın kendisine kattıklarını biriktirerek ve bunları sevdikleriyle paylaşarak ulaşır. O, artık "olmuş"tur ve mut-

ludur. Paylaştıkça çoğalmıştır içinde biriktirdikleri ve basamaklar boyunca edindikleri.

"Sahip olma" hırsı, insanı öfke ve şiddetle yoğrulmuş bir isteğin esiri hâline getirir. Onu sınırsız bir tatminsizliğe, sonu olmayan telaşlı bir çırpınışa sürükler. Hırsla bulanmış azmi, hedefe ilerledikçe onu tüketir, yakıp kül eder. Sürekli telaşlı ve kaygılı olan ruh hâliyle zamanın akıp gitmesine, giderken de ona arzu ettiklerini getirmemesine büyük hınç duyar. İnsan, kendisini tüketen bu duruma karşı "...Kim nefsinin cimriliğinden, hırstan korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." (Haşr, 59/9.) ayetiyle uyarılmıştır. Gerçekten de hırstan arınmış bir azimle hedefine ilerleyen insan için zaman, "olma"nın,

olgunlaşmanın safhalarını ifade eder. O, sükûnetli, huzurlu bir arayışın yolcusu olduğu için her "an", hayaline giden yolda yeni bir diriliş, yeni bir şahlanıştır. Menzile ulaşmak, kazandıkları ve paylaştıkları adına yeni bir şükür vesilesidir. O, şiddetli bir isteğin öfkeli kollarında hareket etmeye çalışan bir esir değil, masum bir azmin, onu destekleyen huzuruyla kendisine ve arayışına anlam katandır. Kurtuluşa erendir. "Sahip olma" hırsıyla "olma" azmi arasındaki farkın insanoğlunu ne duruma getirdiğini, gelin hikâyemizden dinleyelim.

Hikâye bu ya bir zamanlar, yüksek bir dağın zirvesinde dillere destan güzellikteki bahçesiyle meşhur bir saray varmış. Hükümdar bu güzel bahçeyi bin bir zahmet ve emekle oluşturmuş. Bir gün ülkenin dört bir yanında tellalların sesi duyulmuş. "Ey ahali! Hükümdarımız, size ihsanda bulunacak. Cuma günü sarayın bahçesine gelen herkese bir elma ikram edilecek." Haberi duyan ahali çok heyecanlanmış. Çünkü bu bahçenin elmaları çok ender bulunan, lezzeti, rengi, kokusuyla yiyenleri mest eden özel bir meyveymiş. Evet, elmalar çok güzelmiş ama altı üstü bir elmaymış işte. Ama âdemoğlu sahip olmak, en güzelini almak hırsına yenilebiliyormuş bazen, işte o vakit elmanın sadece bir elma olduğunu unutabiliyormuş. Haberi duyan ahali başlamış yol hazırlıklarına. Genci, yaşlısı, çiftçisi, esnafı, âlimi, talebesi... Ulaşacakları elmanın hayaliyle başlamışlar yolculuğa. Yolun başında her şey sakın, yol arkadaşlığı güzel gidiyormuş. Ama zaman ilerledikçe her şey değişmiş. Ahalinin bir kısmı "En güzel, en büyük, en tatlı elma benim olmalı, ilk ben varmalıyım, onu elime ilk ben almalıyım. Onun elması niye benim olmasın?" diye devam edip giden bir yığın vesvesenin esiri olmuş. Bazıları hiç kim-

seyle konuşmamış vakit kaybetmeyip elmayı ilk eline alan kişi olma arzusuyla... Bazıları bahçeye giden yolu yanlış tarif etmiş kırk yıllık dostuna, en güzel elmayı alma hırsıyla... Bazıları yanındakilerin rehavete kapılması, yarı yolda kalması için elmayı önemsemiyormuş gibi konuşmuş, onların elmasını da almak isteğiyle... Hasılı-kelam elma hırsı yüzünden kırk yıllık dostluklar bozulmuş. Dostlar birbirinin yüzüne bakmaz ya da birbirinin kuyusunu kazar olmuş. Elma hırsı gözlerini kör edenler için yolun başındaki sükûnet, sabırsızlığa; dostluk ise hilekârlık ve yalnızlığa dönüşmüş. Sonunda ne mi olmuş? Yola devam eden herkes elmaya ulaşmış, uğruna çabaladığı elmayı da almış. Hırsla kapılanlar, en güzel elmayı mı almış? Hayır! Sepetten nasiplerine düşen elma hangisiyse ellerine o verilmiş. Ama elmayı aldıklarında içlerindeki bütün istek sönmüş. Yolun başındaki gibi değerli değilmiş elma. Bir elmaya, bir de yolunu şaşırttıkları, aldattıkları, yoldan saptırdıkları dostlarına bakmışlar. Yaptıklarından utanıp şöyle düşünmekten kendilerini alamamışlar: "Her şey bu elma için miydi?"

Dünya dedikleri küçücük bir elma misali değil mi, kimi zaman? Ömür satırları alt alta dizilirken telaşla bir satırdan diğerine sürekli yetiştirmeye çalışmak mı, sükûnetli bir çabayla birbirine eklenen her satırın bize eklediklerini sindirmek mi güzel? "Sahip olma" hırsıyla yanarken, yalnızlığın soğuk ikliminin içimizdeki her şeyi kavuran soğuk bir rüzgâr estirmesi mi, "olma" niyeti ve azmiyle yola çıkmak ve bu yolda gülümseyen, samimi bakışların içimizi ısıtması, cümle güzellik her ne varsa içimizde yeşertmesi mi güzel olan? İşte bütün mesele bu... Küçük bir elma meselesi...

MEKKE'DE MÜMİNLERE EVİNİ AÇAN FEDAKÂR BİR GENÇ:

Erkam b. Ebû'l-Erkam (r.a.)

DOÇ. DR. SALİH KESGİN

"B

ismillahirrahmanirrahim.

Erkam'ın, Safâ'dan biraz ilerideki evi hakkında yaptığı ahid ve vasiyetidir ki:

Onun arsası Harem-i Şerif'ten sayıldığından, ev de Haremleşmiş, dokunulmazlaşmıştır. Satılmaz ve kendisine mirasçı olunamaz." (İbn Sa'd, Tabakatü'l-Kübra, III/242.)

Müslüman olduğunda on yedi/on sekiz yaşlarında olan ve yirmi üç yıl kesintisiz Resûlullah (s.a.s.) ile beraber olma şerefine nail olan Hz. Erkam'ın vasiyetidir, bu ifadeler.

"Dârü'l-Erkam", "Beytü'l-İslam" ya da "Dârü'l-İslam" adlarıyla anılan bu evde ilk Müslümanların alını secdeye gitmiş, ilk Kur'an âyetleri burada okunmuş, müşriklerin baskı ve zulmüne bu evde tesis edilen birliktelikle sabredilmiş; kavmi ve kabilesi, annesi ve babası, hatta çocukları ve hanımı kendisine düşman olan birçok sahabi, Erkam b. Ebû'l-Erkam'ın (r.a.) evinde, Efendimizin rahmet ikliminde inşirah bulmuştu.

Safâ Tepesi'nin eteklerinde yer alan, İslam tarihinin ilk vakfedilen evindeki faaliyetler Ömer b. Hattâb'ın (r.a.) Müslüman olmasına kadar devam eder. Kainatın Efendisi (s.a.s.), nübüvvetin altıncı yılı Zilhicce ayında Hz. Ömer'in Müslüman olmasından bir müddet sonra, gizli/bireysel tebliğ yıllarında Müslümanların ilk medresesi olma özelliğini kazanan Dârü'l-Erkam'dan ayrılmıştır.

Bir Müslüman gencin neler yapabileceğinin, imkânları nispetinde ne tür sorumluluklar üstlenebileceğinin çağlar ötesinden örneğidir Hz. Erkam.

Rahmet Peygamberi'nin tebliğine karşılık vererek genç yaşta olmasına rağmen nefsinin muhtemel bütün isteklerini terk edip ilk Müslüman olan on beş kişiden birisidir o. (İbn Sa'd, Tabakat, III/242.)

Mekke'nin varlıklı ailelerinden Benî Mahzûm'a mensup olmasına rağmen içinde bulunduğu toplumun kabullerini benimsemeye devam ettiğinde elde edebileceği her şeyi kenara koyup ötekileştirilmeyi, zulme maruz kalmayı göze alarak Hz. Peygamber'in ilettiği mesaja tabi olan bir gençtir o.

İslam dininin tebliğ edilmeye başlandığı zorlu zamanlarda hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen, aynı zamanda Medine'ye ilk hicret edenler arasında yer alan ve Hz. Peygamber'in Medine'de Ebû Talha Zeyd b. Sehl el-Ensârî (r.a.) ile arasında kardeşlik bağı kurduğudur o. (İbn Sâ'd, Tabakat, III/244.)

Fedakârlıkta olduğu gibi, cesaret ve kahramanlıkta da varlığını ortaya koyan bir gençtir Hz. Erkam. Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber başta olmak üzere bütün gazalara katılmıştır o.

İçinde bulunduğu dönemde az rastlanan bir özellik olan okuma yazmayı bilen, Hz. Peygamber'in vahiy kâtipleri arasında yer alan, Resûlullah (s.a.s.)

tarafından zekât toplama vazifesi ile görevlendirilendir o.

Rahmet Peygamberi'nin, "Mescidimde kılınan namaz, Mescid-i Haram hariç, diğer mescitlerde kılınan bin rekât namazdan daha faziletlidir." (İbnü'l-Esir, Üsdü'l-ğabe, I/187.) beyanının muhatabıdır o.

Hz. Ömer tarafından, "Ben Erkam'dan daha fazla,

Resûlullah'ın (s.a.s.) vefatından sonra tam kırk dört sene daha yaşayan, dört raşid halife devrine, Emevî devrinin başlangıcına ulaşan Hz. Erkam; Medine'de 673 yılında vefat eder, cenaze namazını ise vasiyeti üzerine Hz. Sa'd b. Ebû Vakkâs (r.a.) kıldırır.

İçinde bulunduğu dönemde az rastlanan bir özellik olan okuma yazmayı bilen, Hz. Peygamber'in vahiy kâtipleri arasında yer alan, Resûlullah (s.a.s.) tarafından zekât toplama vazifesi ile görevlendirilendir Hz. Erkam.

Allah'tan korkan birisini görmedim!" ifadeleriyle (İbn Abdilber, el-İstîab, III/866.) teslimiyeti tasvir edilen, Hz. Osman zamanında Beytül-mâl'de görevlendirilen ve bu hizmeti karşılığında kendisine üç yüz dirhem takdir edildiğinde "Ben Allah rızası için çalıştım, bu parayı kabul edemem!" (İbn Hacer, el-İsâbe, IV/5.) diyerek reddedendir o.

Resûlullah'ın (s.a.s.) vefatından sonra tam kırk dört sene daha yaşayan, dört raşid halife devrine, Emevî devrinin başlangıcına ulaşan Hz. Erkam; Medine'de 673 yılında vefat eder, cenaze namazını ise vasiyeti üzerine Hz. Sa'd b. Ebû Vakkâs (r.a.) kıldırır.

On sekiz yaşında Müslüman olup seksen üç yaşına kadar teslimiyet üzere bir hayat yaşayan, Peygamberimizin (s.a.s.) bütün mücadelelerinde yanında olan Erkam b. Ebü'l-Erkam (r.a.); on dört asır öncesinden bugüne, bir genç için Erkam gibi yiğit olma idealini, bir ebeveyn için Erkam gibi evlat yetiştirme sevdasını, bir aile için hanesini Erkam'ın evine dönüştürme hedefini bizlere emanet etmiştir.

Yiğitliğin yaş ile değil, gönülden teslim olma ile ilgili olduğunu daha on sekizinde iken Mekke'nin her türlü zulme kalkışabilecek ulularına rağmen evinin kapılarını Müslümanlara açarak ortaya koyan bir gençtir o.

Ey Allah'ım!

Bizlere Hz. Erkam gibi fedakâr, yiğit evlatlar nasip eyle. Varlığını, hayatını Hz. Erkam gibi İslam davasına adanarlardan eyle bizleri.

Hanelerimizden samimiyet ile ilim talep eden evlatların yetişmesini nasip eyle.

Bizleri ilme ve ilim taliplerine hizmetkâr eyle.

Amin...

Bitki çayları tek başına kilo vermede etkili değildir. Zayıflama programlarına destek vermek amacıyla günlük düzenli tüketiminde daha iyi sonuç alınmaktadır. En önemlisi ise kişiye en uygun bitkinin seçilmesi ve bu bitkinin doğru yerden temin edilip uygun yöntemle hazırlandıktan sonra tüketilmesidir. Piyasada bulunan her zayıflama çayına güvenilmemeli, bunların çoğunun para kaygısı ile hazırlandığı ve insan sağlığını tehdit ettiği unutulmamalıdır.

Bitki çaylarında akıllı kullanım

HAVVA ARIN

Diyetisyen

D

ünya genelinde ve Türkiye’de de artık ciddi bir problem hâline gelen obezite, gıda ve ilaç sektörünün şekillenmesinde önemli rol oynamakta. Bir taraftan fastfood türü beslenme modelinin ve hazır paketli ürün çeşitliliğinin hızla artması ve pasif yaşam şekli gibi sebeplerle toplumun genelinde kilo problemi oluşurken diğer taraftan sözüm ona kilo kaybını hızlandıracak çok çeşitli ürünler piyasaya sürülmekte. Bunlardan en sık rastladıklarımız ise “bitki çayları”!

İnsanlar; binlerce yıldır kaynatma veya demleme şeklinde hazırladıkları çayları sağlıklarını korumak, kendilerini daha iyi hissetmek, hastalıklarını tedavi etmek veya keyif almak gibi amaçlarla kullanmışlardır. Günümüzde ise yaygın kullanım alanlarından biri de hızlı kilo vermeye yöneliktir. Ancak kullanılan bitkiden beklenen etkiyi görebilmek için dikkat edilmesi gereken hususlar vardır.

Piyasada bulunan ve yukarıdaki koşullara uygun olup olmadığı belli olmayan pek çok karışım veya tekli çayların, sağlığını tehdit etme ihtimali yüksektir. Bu sebeple bitki çayı kullanmadan ve satın almadan önce bu konuda geniş bilgisi olan doktor/diyetisyen ve eczacınıza danışmanız, sonrasında ise bu ürünleri eczanelerden temin etmeniz en güvenlisi olacaktır.

DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Öncelikli olarak çay hazırlamada kullanılan droglar (bitkinin çay olarak kullanılan kısmı) titizlikle seçilmeli, seçim esnasında şunlara dikkat edilmelidir:

• Doğru teşhis yapılmış olmalı

- Uygun şekilde, bilinçli kişilerce toplanmalı
- Etken madde içeriği gereken aralıkta olmalı
- Kontaminant (istenmeyen artıklar ve kirlilikler) bulunmamalı

Her bitki en uygun yönteme göre hazırlanarak tüketilmelidir

Hibiscus (Bamya Çiçeği): Hibiscus ülkemizde yetişmemekte, ithal edilmektedir. Bitkinin yenilen bamya ile herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır. Laksatif (müshil) etkisinden dolayı çoğunlukla sindirim problemlerinde (kabızlık) kullanılmaktadır.

Hazırlanışı: Yaklaşık 1 çay kaşığı kadar kurutulmuş, parçalanmış bitki üzerine 150 ml kaynatılmış sıcak su eklenip 10-15 dk. demlendikten sonra içilir.

Mate: Taşıdığı kafein türevleri sebebiyle idrar arttırıcı, terletici ve tonik etkileri bulunmaktadır. Özellikle zayıflama programlarında hem vücuda enerji ve zindelik vermek hem de ödem atımını hızlandırmak amacıyla kullanılır. Bunun yanında yağ yakımını hızlandırma etkisi de vardır. Fakat kafein içeriğinden dolayı kalp-damar hastalıkları olanların dikkatli kullanması gerekmektedir.

Hazırlanışı: 150 ml kaynar su 2 gram yaprak üzerine eklenir ve 5-10 dk. demlenir.

Roybos: Kuvvetli antioksidan özelliği sayesinde kanser, kalp-damar hastalıkları, bağışıklık sistemi, mide-bağırsak hastalıkları gibi durumlarda olumlu etkisi vardır. Ayrıca iştah yönetiminde etkili olduğu için

zayıflama programlarında yer verilen bir çay türüdür.

Hazırlanışı: 1 çay kaşığından biraz daha az miktardaki işlenmiş yaprak (kırmızı roybos) 150 ml sıcak su içinde 10 dk. demlenerek hazırlanır.

Zencefil: Mide bulantılarını önlemekte oldukça etkilidir. Yemek sonrasında uygun miktarlarda kullanıldığında yağlı besinlerin sindirimine yardımcı olur. Kolesterol düşürücü etkisi ile de kalp-damar hastalıklarında olumlu sonuç vermektedir.

Hazırlanışı: Şikâyetin derecesine göre 0.25-1 gram zencefil üzerine 1 fincan kaynar su ilave edilerek 20 dk. bekledikten sonra içilir.

Beyaz çay: Daha az işlem görmesi açısından antioksidan içeriği yeşil çaya oranla çok daha yüksektir. Yağ oluşumunu azaltması, iştahı düzenlemesi, metabolizmayı hızlandırması yönüyle zayıflama programlarında yardımcı çay olarak kullanılmaktadır. Ayrıca kan şekerindeki dalgalanmaları önleyerek insülin direnci ve diyabet riskinin azalmasında etkilidir.

Hazırlanışı: 1 tatlı kaşığından biraz daha az kurutulmuş yaprakların üzerine 200 ml kaynar su eklenerek 8-10 dk. demlendikten sonra tüketilir.

- Uygun şekilde ve uygun zamanda toplanmış, kurutulmuş, depolanmış ve ambalajlanmış olmalıdır.

Paket olarak hazırlanmış bitki çaylarını satın alırken ise paket üzerinde ürüne dair bilgi kartı bulunmalı ve bilgi kartında aşağıdaki bilgiler yer almalıdır.

- Bitkinin Latince ismi, drog ve üretici firma adı
- Toplama ve paketleme bilgileri
- İçeriğindeki miktarı
- Son kullanma tarihi
- Kontaminant bulunmadığına dair sertifika
- Kalite kontrol parametreleri

KISSADAN HİSSE

Dört kötü haslet

D

ört kişi karanlık kasvetli bir ortamda oturmuş sohbet ediyordu. "Ben olmasam insanoğlu kendini anlayamaz" dedi 'Kıskançlık'; "çünkü ben, onun bir şeyi kendisi için istemesini sağladım."

"O da bir şey mi?" diye söze girdi 'Yalan'; "ben olmasam, insanoğlu hiç mutlu olamaz ve hiçbir problemini çözemez."

"Ben olmasam sizler onun aklına bile gelmezsiniz, hatta ben insanoğlunun fiillerinin tek kaynağıyım." dedi 'Riya'.

Bıyık altından gülen 'Haram', "Ben olmasam sizin varlığınız hiçbir işe yaramaz, zira ben insanoğlunun içine girdiğimde sizi hatırlatır ve çağırırım. Benim olmadığım yerde sizin isminiz okunmaz." diye bitirdi sözü.

Ve insanlar gördü ki her kötü haslet, kaynağını harama meyletmekten alıyordu.

الْحَمْدُ لِلَّهِ
عَلَىٰ كُلِّ حَالٍ

ESMA-İ HÜSNA

El-Mu'iz: Dilediğini aziz eden, izzet veren.

BİR DUA

Resûlullah (s.a.s.) şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, ihtiyarlıktan, kabir azabından sana sığınırım. Allah'ım! Nefsime takvasını (sorumluluk bilincini) nasip et ve onu arındır; onu en iyi arındıracak olan sensin. Onun dostu ve velisi sensin. Allah'ım! Huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten, fayda veremeyen ilimden ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım."

(Müslim, Zikir, 73.)

BİR İNCİ

Gerçek Müslüman'ın ruhu cömert ruhtur. Bu ruhta haset yok, takdir vardır. Kıskançlık yok, gıpta, imrenme vardır. Gurur yok, vakar vardır. Zillet yok, tevazu vardır. Zem veya giybet yok, hakikati yerinde ve gerektiğinde söylemek vardır.

Sezai Karakoç

LÜGAT

Lâyetezelzel (Arapça): Sarsılmaz. Sarsıntı anlamına gelen "tezelzül" kelimesinden türetilmiştir. Yanılmaz ve güvenilir anlamlarına da gelen lâyetezelzel, sarsılmayan düşünceyi, itikadı, imanı ifade etmek için kullanılmıştır. Öyle ki, "tahkiki iman" sahipleri, lâyetezelzel bir itikada sahiptirler şeklinde tanımlanır.

"Efendiler, tarih, gayrikabili itiraz bir surette ispat etmiştir ki, büyük meselelerde muvaffakiyet için kabiliyet ve kudreti layetezelzel bir reisin vücudu elzemdir."

Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk.

HAZIR CEVAP

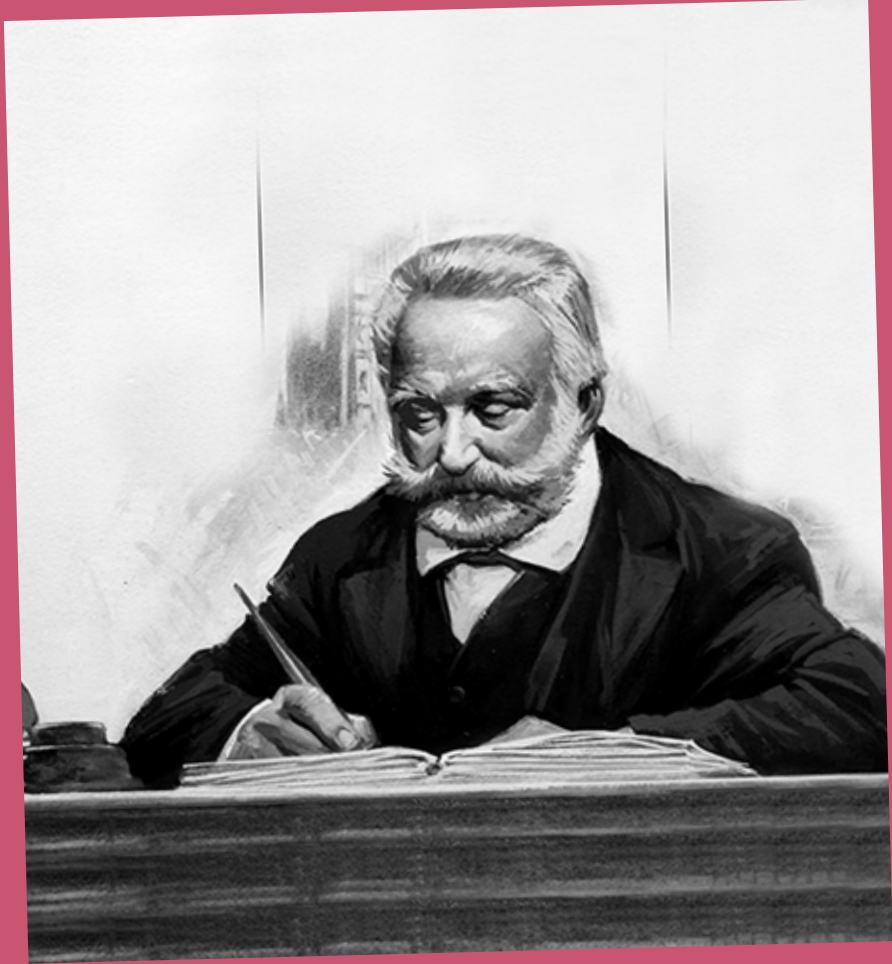
Bravo!

Genç bir şair, saçma sapan şiirlerini Victor Hugo'ya okuduktan sonra:

-Üstat, diye sormuş. Şiirlerimi nasıl buldunuz?

Victor Hugo:

-Vezinsiz, kafiyesiz ve manasız bir şey yazmak istemiş ve tam muvaffak olmuşsunuz, demiş. Bravo doğrusu.

BERCESTE

Ezelden şâh-ı 'aşkun bende-i fermâniyuz cânâ
Mahabbet mülkinün sultân-ı 'âli-şânıyuz cânâ
Sehâb-ı lutfun âbin teşne-dillerden diriğ itme
Bu deştün bağıryanmış lâle-i nu'mâniyuz cânâ

Bâki

Ey sevgili, ezelden beri aşk padişahının emir kuluyuz ve muhabbet ülkesinin şanlı şöretli sultanıyız. Ey sevgili, lütfunun bulutundan akan suyu, yanık gönüllülerden esirgeme. Bu çölün bağıryanık dağ şakayıkıyız.

Dünyanın önde gelen telefon markalarından biri parmak lekesi tutmayan ve kendini iyileştirebilen bir materyal için patent başvurusu yaptı. Yakında, ekran çiziklerini iyileştirebilecek telefonlarla karşılaşabiliriz.

Üç yıllık çalışma sonucunda bilim insanları, Kanada'nın batısındaki Britanya Kolombiyası bölgesinde yer alan yağmur ormanında yaklaşık 2 bin 400 bitki türünü kayıt altına aldı.

Okyanuslardaki milyonlarca plastiği temizlemesi için üretilen "Waste Shark" adındaki çöpçü robot, tek seferde 200 litre çöp yiyebiliyor.

Aslında **hangi yılda** yaşıyoruz?

Zaman; klasik matematiksel yöntemlerle dünyanın dönüşüne göre hesaplanıyor. İnsan mantığının zamana belli bir başlangıç noktası belirtme ihtiyacından dolayı medeniyetlere göre takvim başlangıçları da değişiklik gösteriyor. Günümüzde kullandığımız Miladi Takvim, Hz. İsa'nın doğum gününü başlangıç sayan Batı kültüründen geliyor. Avrupa'da bu takvimden önce ise Roma İmparatoru Sezar tarafından hazırlanan Julian Takvimi kullanılıyordu. Fakat bu takvimde toplam 10 günlük bir hesaplama hatası olduğu görülmüş ve Miladi Takvim'de düzeltilmiş. Julian Takvimi'nin kullanılmaya başlandığı MÖ. 45 ile Miladi Takvim'in geliştirildiği 1582 yılına kadar yanlış hesaplanan toplam zaman kaybının 1257 yıl olduğu belirtiliyor. Buna mukabil Batı kaynaklı okunan tüm tarihî olaylarda sapma olduğu, hatta bazı olayların tarihinin bilerek çarpıtıldığı bile konuşuluyor. Geçmişin, insanlara yanlış aktarıldığını savunan bu görüşe "Femenko Teorisi" deniyor. Tarihî olayların kronolojisinde bu denli büyük sapmaların olmasından dolayı geçmişte yaşanmış bazı önemli olayların hayal ürünü olduğunu savunan, uzak geçmişin çok da uzak olmadığına, Batı tarihinde anlatılan olayların yazınsal kopyalar olduğuna inanan bilim insanları dahi var. Bu bilim insanları, tarihleri farklı fakat olayları neredeyse birebir aynı olan tarihî anlatımların aslında tek bir doğrunun farklı versiyonları olabileceğini belirtiyor.

Dikkat!

İyi bir hafıza için sağlıklı uyku şart!

Uykunun öğrenmedeki önemi su götürmez bir gerçek. Beynimiz, derisini uyurken de çalışmaya devam ediyor. Çalışırken sarf edilen eforun sonucunu tam alabilmek için sağlıklı ve yeterli uyumanız gerekiyor. Derin uyku (SWS) safhası; kelime, dilbilgisi ve diğer öğrendiklerimizle ilgili hafıza oluşturma ve bu bilgiyi muhafaza etme konusunda önemli bir işleve sahip.

BANA, HAFIZAMIN RESMİNİ ÇİZE BİLİR MİSİN?

Artık unutmak istediğiniz ya da sakladığınız anılarınızla yüzleşebilirsiniz. Bir grup nörolog, beyne kaydedilen yüzlerin resmini çıkarmayı başardı. Gönüllü katılımcının kafasına yerleştirilen elektroensefalografi (EEG) ile insan yüzü gibi zihinsel temsiller algıladığımız biçimiyle yeniden oluşturulabiliyor.

CÜCE GEZEGENDE BUZ VOLKANLARI KEŞFEDİLDİ

ABD'nin Arizona Üniversitesinden araştırmacılar, Mars ve Jüpiter arasındaki Asteroid Kuşağı'nda bulunan cüce gezegen Ceres'in geçmişte çok sayıda buz volkanı barındırdığını ortaya koydu.

PLANÖRLE ARMSTRONG LİMİTİ AŞILDI

Bir uçak firmasının geliştirdiği dünyanın ilk atmosferik keşif girişimi olan Perlan Misyon II Planörü, 23 kilometre yüksekliğe çıkarak Armstrong Limiti'ni aştı. Armstrong Limiti, düşük basınçtan dolayı uzay giysisi giyilmesini zorunlu kılan bir eşik. İnsanlar bu sınırın üzerinde hayatta kalamıyor.

İÇ KULAKTA YENİ NÖRONLAR KEŞFEDİLDİ

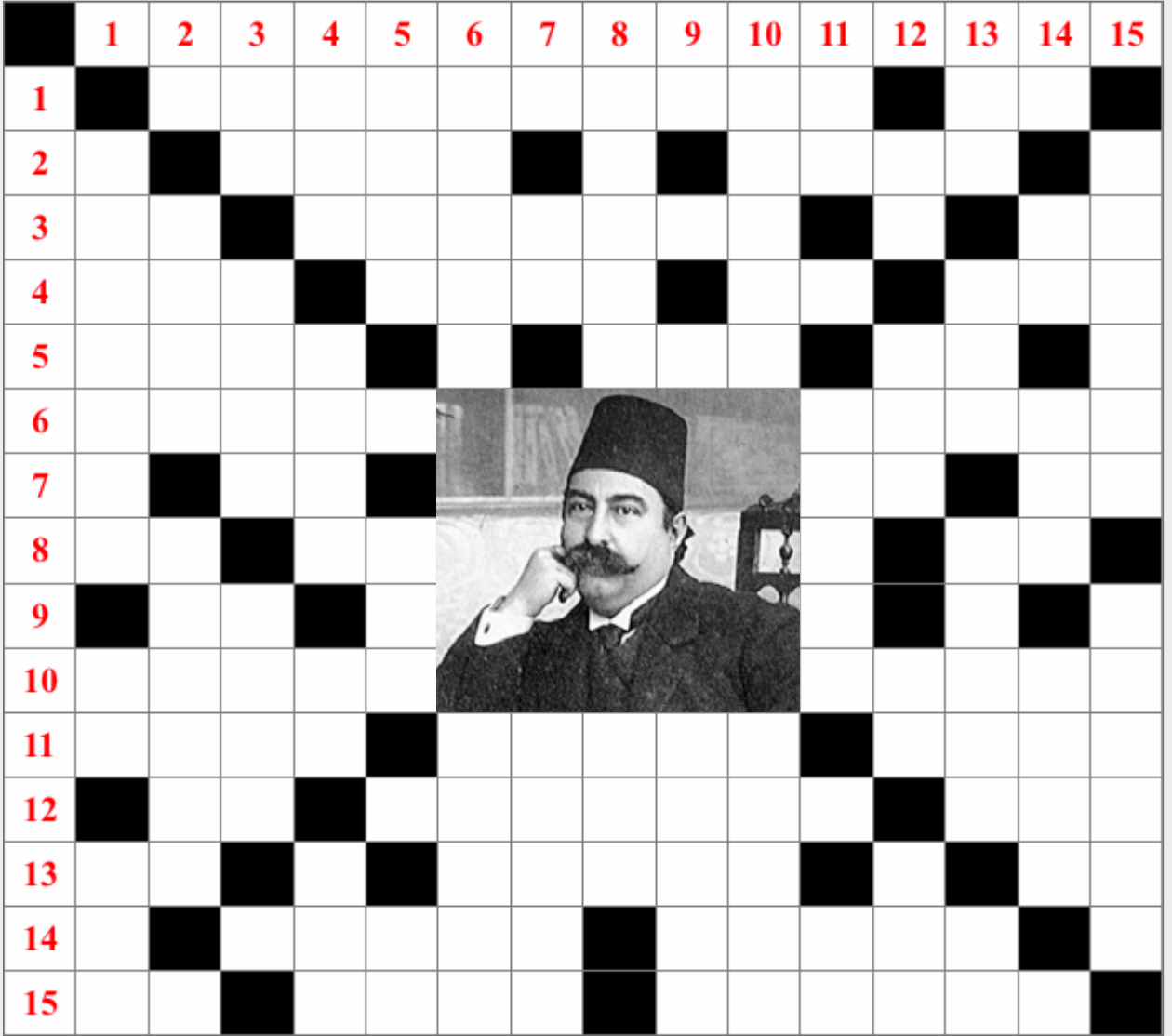
Fareler üzerinde yapılan bir araştırmada iç kulakta yeni nöronlar keşfedildi. Bu keşfin, gelecekte kulak çınlaması ve yaşlılığa bağlı işitme kaybı gibi duyma bozukluklarının tedavisinde kullanılabilmesine dikkat çekiliyor.

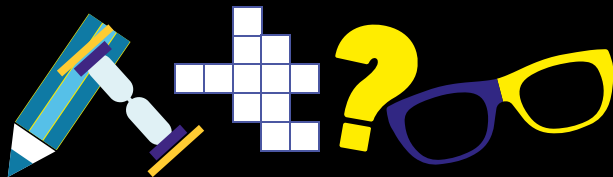
Ses dalgalarıyla yön bulabiliyor

Araştırmacıların yarasalardan esinlenerek geliştirdiği robot, ses dalgalarını kullanarak yönünü bulabiliyor. Bu robot bir insanın komutasına ihtiyaç duymadan kendi kendine hareket edebiliyor.

BULMACA

SOLDAN SAĞA 1-"Şehbenderzade" lakabı ile tanınan, en önemli eseri Amâk-ı Hayal olan, 1865-1914 yılları arasında yaşamış Türk mutasavvıf ve düşünür. - Kemik ucu. **2-** Yün, pamuk vb. ipliklerden düğümlerle oluşmuş ağ. - Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu yaşayan kimse. **3-** Hangi şey? - Arkadaşlık etme, birlikte bulunma, eşlik etme. - Halı, perde, örtü gibi eşyaların dört kıyasına konulan çizgiler ya da çiçek biçiminde süslere verilen ad. **4-** Gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, uçucu hayvanların ortak adı. - Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar. - Duman lekesi. - Kış ile özdeşleşen bir yağış biçimi. **5-** Namaz vakitlerini bildirmek ve insanları namaza çağırma için okunan İslam'ın şiarı. - Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, eda. - Eski dilde asker. **6-** Bir şeyin bükülmüş yeri, kat, kıvrım. - Tuzlu suda, sirkede bırakılarak özel bir kıvama getirilmiş sebze veya meyve. **7-** Avukat kelimesinin kısaltması. - Utanma, utanç duyma, hayâ. - En kısa zaman dilimi, lahza. **8-** Boru sesi. - Bir cismin iki kenarı arasındaki genişliği. - Hile, oyun. **9-** Arapça "şın" harfinin üstün ile okunuşu. **10-** Yasalara göre suçu belirlenen bir kimseyi cezaevine koyma cezası. - "Kim bir mümini kasten öldürürse, cezası, içinde ebedi kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, lanet etmiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır. (Nisa, 4/93.)" ayetinde konu edinilen, lanetlenen kişi. **11-** Tene yumuşaklık vermek veya güneş, yağmur vb. dış etkilere korunmak için sürülen koyu kıvamlı madde. - Mekke döneminde nazil olan ve adını onuncu ayette geçen duman anlamındaki sözcükten alan Kur'an-ı Kerim'in kırk dördüncü suresi. - Türlü müzik araçlarının verdiği sesleri birbirinden ayırt etmeyi sağlayan ses özelliği. **12-** Bir seslenme edatı. - Gerçekte var olmadığı hâlde bazen görüldüğü sanılan peri, hortlak vb. görüntüler. - İsim, ün. **13-** Binme, yük çekme, taşıma gibi hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı bir hayvan. - Metnine günümüzde hâlâ

eklemeler yapılan, Kırgız Türklerinin millî destanı. - Türk Lirası kısaltması. **14-** Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı. - Tartışma, çekişme, münakaşa etme. **15-** Hz. Hud'un (a.s.) gönderildiği, ancak peygamberlerini yalanladıkları için helake uğrayan kavim. - Gidilen yerde geceyi geçirme. - Subaylarda rütbeyi göstermek için üniformaların omuzlarına takılan işaretli parça, omuzluk.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- İsmi "Allah'tan başkalarını dost edinenlerin durumu, kendine bir ev edinen örümceğin durumu gibidir." ayetinde geçen haşereden alan, Kur'an-ı Kerim'in 29. suresi. - Hong Kong'un uluslararası plaka kodu. - Görme engelli. **2-** Sözlük anlamı "sığınırım" olan, Besmelenin ve diğer dua mahiyetli sözlerin başında kullanılan Arapça kelime. - Anlam yükletilen şey, anlamlı iz, im. **3-** Hafniyum elementinin simgesi. - Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife. - Az denmeyecek kadar, oldukça, hayli anlamlarında bir zarf. **4-** Eski dilde baş, kumandan, amir. - Bir şeyin özü. - Belirti, işaret. - Ülkemizde sudan sonra en fazla tüketilen, demlenerek içilen, kırmızıya yakın renkli bir içecek. **5-** Taneli veya un gibi toz durumunda olan şeyleri yabancı maddelerden ayıklamak veya incisini kabasından ayırmak için kullanılan, tahta bir kasnak ve tek tarafa gerilmiş, gözenekli tel, kıl, bez gibi materyallerden oluşan araç. - Kur'an-ı Kerim'in son suresinin adı. - Radyum elementinin simgesi. **6-** Gömme eylemi. - Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad, güveyi. **7-** 100m² değerinde ölçü birimi. - İkaz. **8-** Olanak. - Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı. **9-** Birkaç rengin karışımından oluşan renk, ala. **10-** İki halatı ek yeri kalınlaşmayacak biçimde birbirine ekleme işi. - Soy, sülale. **11-** Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. - Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap. - Müzikte bir nota. **12-** Sahip, iye. - Kale duvarı. - Avrupa Topluluğu kısaltması. - Toprağı aktarmaya veya işlemeye yarayan, uzun saplı, ayakla basılacak yeri tahta, ucu sivri kürek veya çatal biçiminde bir tarım aracı. **13-** Yayla atılan çubuk. - İyi bakım ve ilaç tedavisi. - Kolay işlenen, yüksek değerli bir element; zer. - Alfabenin on beşinci harfinin okunuşu. **14-** Suudi Arabistan'ın uluslararası plaka kodu. - Baş ve omuzları örtmek için kullanılan geniş atkı. - Bir konuda direnme, ayak direme, diretme. **15-** Fişek. - Çekici, cazibeli, albenili, cazip anlamlarında kullanılan bir sıfat.

ZOR

	3		6		2		
				8	6		3
		6			8	4	
8					9	3	6
9			8		6		1
4		7	2				9
	8	2				9	
7		4		6			
		1			4		3

KOLAY

3		1	5				
	5	2		9		3	8
	4				3		9
					7	1	8
6	1	7	8				
	6		7				4
2		5		8		6	7
					2	9	
							3

ÇÖZÜMLER

Bulmacaların çözümlerine karekodu okutarak ya da aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

www.diyandetdergi.com/bulmaca-cozumleri

FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

Tedirginliğin toprağında büyür insan. Yollar tarafından terbiye edilir. Kesişen, ayrışan, daralan, genişleyen ve sarpasaran yollar...

Dünyaya gözlerini açtığıında başlar yolculuk ve kalp atışları boyu devam eder. Annesinin merhametli kollarından sıyrılıp hayata ulandığı andan itibaren yoldadır. Onu yol terbiye eder. Yol şımartır. Yol yaşama bağlar. Ne var ki her yeni gün bağrında bir gurup vakti, damıtılmış bir hüzün saklar.

Nihayetsiz değildir adımlar. Yollar en diri kıvrımlarında bile bir sona yataklık eder.

Tedirginliğin toprağında büyür insan ve ölünce, ondan geriye bir tutam yol kalır. İnsan kendisinin de bir yol olduğunu ancak kalbi durduğunda anlar.

KALP İLE

Günlerin ötesinde olmalı insan. Günlerin ve gündemlerin...

Onların arasında öğütülüp un hâline gelmemeli. Değirmen taşı misali ağır gündemlerden geriye ne kalıyor, dön de bak! Havaya savrulan bir avuç toz. Bu toza bulanmamalı insan.

Cümle dünyevi telaşlara paydos demeli. Bu telaş, vakitsiz öldürecek. Şehirler telaştan bir temel üzerine mi inşa edildi yoksa? Yeni bir şehir kurmalı öyleyse. Yeni bir şehir... Kumu, taşı, çimentosu kalbin coğrafyasından devşirilmeli; gönlün hayalhanesinde tasarlanıp projelendirilmeli. Sükûn üzere bir temel atılmalı. Sükûnet olmalı sokaklarında, caddelerinde.

Rasyonel olan her zaman akli olmayabilir; bazen de irrasyonel olandır doğrusu. Gerektiğinde aklın çıkmaz sokaklarından geri dönmeli, hiçbir mâni olmamalı buna; marifet, aklın sınırlarını bilmektir. Esas, kalbi terk etmemeye bakmalıdır. Kalp terk edilmeye görsün, dünyanın pusulası şaşar da unuttur dönmeyi. Akıbet düşüştür karanlık kuyulara. Herkes kuyularda Yusuf olamaz.

Ne diyordu Fethi Gemuhluoğlu üstadımız, "Akli olan aşkı seçsin..."

Yani hüner kalbi seçmekte.

CENGİZHAN ORAKÇI

HOCASIN HOCAM

Sabah namazıyla feyiz aldıysan
Huşu ile dualara daldıysan
Şayet ibadetten zevk aldıysan
Ne mutlu sana ki hocasın hocam

Mahallende Kur'an bilmeyen yoksa
Aç bir kişi kalmamış insanlar toksa
İyiler salihler az değil çoksa
Ne mutlu sana ki hocasın hocam

Bir azim zevk ile çalışıyorsan
Her gün bir zorluğa alışıyorsan
Şanlı mazin ile tanışıyorsan
Ne mutlu sana ki hocasın hocam

Seni gören herkes sana koşarsa
Öğrenip dinini öyle yaşarsa
Çağlayanlar gibi akıp çoşarsa
Ne mutlu sana ki hocasın hocam

MEHMET ZEKİ YILMAZ

